

De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002

Citation for published version (APA):

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, ROA. (1997). *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002: Statistische bijlage*. Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Faculteit der Economische Wetenschappen. ROA Reports No. 007B <https://doi.org/10.26481/umarep.1997007B>

Document status and date:

Published: 01/01/1997

DOI:

[10.26481/umarep.1997007B](https://doi.org/10.26481/umarep.1997007B)

Document Version:

Publisher's PDF, also known as Version of record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.umlib.nl/taverne-license

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

repository@maastrichtuniversity.nl

providing details and we will investigate your claim.

Statistische Bijlage
De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002

ROA-R-1997/7B

Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt

Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde
Universiteit Maastricht

Maastricht, oktober 1997

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de directeur van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. In geval van overname van het datamateriaal moet telkens duidelijk als bron worden vermeld: "Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt" of "ROA". Van publicaties waarin gebruik wordt gemaakt van gegevens uit deze Statistische Bijlage ontvangen wij gaarne een exemplaar.

Hoewel de grootst mogelijke zorg is besteed aan de inhoud van dit rapport, kan het ROA in generlei opzicht verantwoordelijkheid op zich nemen voor eventuele onvolledigheden of onjuistheden.

Inhoud

Bladzijde

Voorwoord	i
-----------	---

Toelichting bij gebruik	iii
-------------------------	-----

1 INFORMATIE OVER BEDRIJVEN

Tabellen

1.1	Aantal werkenden per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	1
1.2	Percentage vrouwen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	2
1.3	Percentage allochtonen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	3
1.4	Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	4
1.5	Percentage werkenden naar opleidingsniveau per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	5
1.6	Deeltijdarbeid per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	7
1.7	Flexibel en vast werk per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	8
1.8	Zelfstandigen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	9
1.9	Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	10
1.10	Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996	16
1.11	Conjunctuurgevoeligheid per bedrijfssector	22
1.12	Verwachte uitbreidingsvraag per bedrijfssector, 1997-2002	23
1.13	Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector	24

2 INFORMATIE OVER BEROEPEN

Tabellen

2.1	Aantal werkenden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	33
2.2	Percentage vrouwen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	37
2.3	Percentage allochtonen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	40
2.4	Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	44
2.5	Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	48
2.6	Deeltijdarbeid per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	53
2.7	Flexibel en vast werk per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	56
2.8	Zelfstandigen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	60
2.9	Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	64
2.10	Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	79
2.11	Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	82

2.12	Substitutiemogelijkheden tussen mensen met uiteenlopende opleidingsachtergronden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996	97
2.13	Conjunctuurgevoeligheid per beroepsgroep	101
2.14	Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002	104
2.15	Verwachte vervangingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002	107
2.16	Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002	111

3 INFORMATIE OVER OPLEIDINGEN

Tabellen

3.1	Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	119
3.2	Arbeidsmarktpositie potentiële beroepsbevolking naar opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	123
3.3	Participatie schoolverlaters in vervolgopleidingen per opleidingsrichting, 1996	127
3.4	Percentage schoolverlaters met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer per opleidingsrichting, 1996	130
3.5	Werkloosheid onder schoolverlaters per opleidingsrichting, percentages 1996	133
3.6	Percentage vrouwen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	136
3.7	Percentage allochtonen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	140
3.8	Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	144
3.9	Deeltijdarbeid per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	150
3.10	Deeltijdarbeid onder werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996	154
3.11	Flexibel en vast werk per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	157
3.12	Percentage werkzame schoolverlaters met een vast dienstverband per opleidingsrichting, 1996	161
3.13	Zelfstandigen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	164
3.14	Gemiddeld bruto maandloon van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996	168
3.15	Percentage werkzame schoolverlaters met een functie in de eigen vakrichting per opleidingsrichting, 1996	171
3.16	Onderbenutting van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996	174
3.17	Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	177
3.18	Uitwijkmogelijkheden naar verschillende beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	188
3.19	Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	192
3.20	Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996	203
3.21	Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996	207
3.22	Conjunctuurgevoeligheid per opleidingstype	215
3.23	Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype, 1997-2002	219
3.24	Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype, 1997-2002	223
3.25	Verwachte baanopeningen per opleidingstype, 1997-2002	227
3.26	Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype, 1997-2002	231
3.27	Indicator toekomstige arbeidsmarktperspectieven (ITA) en Indicator toekomstige knelpunten in de personeelsvoorziening (ITKP) naar opleidingstype in 2002	235

Voorwoord

Deze *Statistische Bijlage* bij het rapport *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002* (ROA-R-1997/7) geeft een systematisch overzicht van de verwachte arbeidsmarktontwikkelingen en de actuele arbeidsmarktgegevens die ten grondslag liggen aan het hoofdrapport. Vanuit het Informatiesysteem Onderwijs-Arbeidsmarkt van het ROA wordt over de volle breedte van de arbeidsmarkt informatie gegeven, verbijzonderd naar 35 bedrijfssectoren, 127 beroepsgroepen en 104 opleidingstypen. De opleidingeninformatie is aangevuld met meer specifieke arbeidsmarktinformatie over de schoolverlaters van het AVO, VBO, MBO, HBO en WO.

Deze *Statistische Bijlage* bestaat evenals voorgaande jaren uit drie delen, die betrekking hebben op de arbeidsmarktinformatie naar bedrijfssector, beroep en opleiding. In deze drie delen wordt achtereenvolgens arbeidsmarktinformatie gepresenteerd met betrekking tot de persoonskenmerken van de werkenden, de functiekenmerken, de substitutiemogelijkheden op de arbeidsmarkt en de conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid en de voor de periode 1997-2002 verwachte arbeidsmarktontwikkelingen. In aanvulling hierop wordt bij de bedrijfssectoren informatie gegeven over de verwachte knelpunten in de personeelsvoorziening. Bij de opleidingen wordt aanvullende informatie gepresenteerd met betrekking tot de huidige en de toekomstige aansluitingsproblemen op de arbeidsmarkt. Tevens wordt de opleidingeninformatie op een aantal punten aangevuld met actuele schoolverlatersinformatie.

In een aantal tabellen wordt ook een kwalitatieve typering gegeven van de gepresenteerde informatie. Bij de actuele arbeidsmarktinformatie wordt tevens een indicatie gegeven van de trend in de afgelopen jaren. Bij de informatie over beroepen en opleidingen gaat het hierbij in principe om de ontwikkeling in de periode 1992-1996. Door het ontbreken van de benodigde informatie over de eerste jaren van deze periode, is er bij de bedrijven echter slechts gekeken naar de ontwikkeling in de jaren 1994-1996. De informatie over de trendmatige ontwikkeling heeft meestal betrekking op de ontwikkeling van het *aandeel* van de desbetreffende categorie. Alleen bij de tabellen 1.1, 2.1 en 3.1 gaat het om de ontwikkeling van het *aantal* werkenden.

De arbeidsmarktgegevens met betrekking tot de werkzame bevolking zijn afkomstig uit de Enquête Beroepsbevolking (EBB) van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). Om de robuustheid van de informatie te vergroten, hebben de gepresenteerde gegevens telkens betrekking op het gemiddelde van de jaren 1995 en 1996. Om de herkenbaarheid van individuele respondenten te voorkomen, heeft het CBS de restrictie gesteld dat bij het publiceren van tweejaarlijkse gemiddelden alleen cijfers over categorieën mogen worden gepresenteerd die betrekking hebben op minimaal 2.500 personen.

Voor alle drie de invalshoeken (bedrijf, beroep en opleiding) zijn de gebruikte classificaties vernieuwd. Bij de informatie naar bedrijfssector (deel 1), waarbij de classificatie is gebaseerd op de *Standaard Bedrijfsindeling 1993* (SBI'93) van het CBS, is het aantal bedrijfssectoren uitgebreid van 13 tot 35. Bij de informatie naar beroepsgroep (deel 2), waarbij de classificatie voor het eerst is gebaseerd op de *Standaard Beroepsclassificatie 1992* (SBC'92) van het CBS, is het aantal beroepen uitgebreid van 93 tot 127. Hierbij is de 3-digitcode van het CBS gebruikt, waarbij de code 471 is uitgesplitst in *Bakkers en Slagers* en *Procesoperators*. Bovendien is bij de elementaire beroepen een uitsplitsing gemaakt naar zes beroepsgroepen. Tevens is

afgeweken van de door het CBS gehanteerde namen. In plaats daarvan worden kortere beroepsgroepnamen gebruikt. Bij de informatie naar opleiding (deel 3) is het aantal opleidingstypen uitgebreid van 79 tot 104. Ook de opleidingsindeling is nieuw.

De in het derde deel gepresenteerde schoolverlatersinformatie is afkomstig uit de grootschalige schoolverlatersenquêtes *Registratie Uitstroom en Bestemming van Schoolverlaters (RUBS)*, de *HBO-Monitor*¹ en *WO-economie*. In deze onderzoeken worden de schoolverlaters anderhalf jaar na het verlaten van de opleiding geënquêteerd. De in deze versie van de *Statistische Bijlage* gepresenteerde informatie heeft betrekking op de arbeidsmarktsituatie in 1996 van de gediplomeerden uit het leerjaar 1994-1995. Aan het presenteren van deze schoolverlatersinformatie is de restrictie gesteld dat de gepubliceerde informatie per categorie minimaal betrekking moet hebben op 15 schoolverlaters.

De opleidingsindeling die gehanteerd wordt voor de schoolverlatersinformatie is voor het eerst zowel voor de opleidingen tot en met MBO-niveau als de opleidingen op HBO-niveau gebaseerd op de SOI-5-digitcode van het CBS en ingedeeld conform de opleidingsindeling die wordt gehanteerd voor de actuele arbeidsmarktinformatie. Er zijn twee grote verschillen tussen de opleidingstypen die onderscheiden worden bij schoolverlatersinformatie en de opleidingstypen die onderscheiden worden bij de overige arbeidsmarktinformatie:

- op MBO-niveau omvatten de opleidingen bij de schoolverlatersgegevens geen leerlingwezenopleidingen;
- op MBO-niveau worden voor zover mogelijk de opleidingen bij de schoolverlatersgegevens uitgesplitst in MBO- en KMBO-opleidingen.

Wanneer niet voldaan wordt aan de ondergrens voor publicatie of wanneer het gegeven onbekend is, wordt dit in de tabellen met arbeidsmarktgegevens aangegeven met een -.

Achterin het hoofdrapport worden de gehanteerde centrale begrippen gedefinieerd, waarbij telkens verwezen wordt naar de publicaties waarin nadere informatie te vinden is. In een apart te publiceren werkdocument zal een overzicht worden gegeven van de onderscheiden bedrijfssectoren, beroepsgroepen en opleidingstypen met bijbehorende coderingen.

1. De opleidingsindeling die gehanteerd wordt voor de HBO-opleidingsrichtingen is enigszins afwijkend van de tabellen in de publicaties van de HBO-Monitor.

Toelichting bij gebruik

In deze *Statistische Bijlage* bij de Arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002 wordt een overzicht gegeven van de bijeenbrachte informatie die een beeld geeft van de arbeidsmarktsituatie van achtereenvolgens bedrijfssectoren, beroepsgroepen en opleidingstypen. Deze gegevens hebben tot doel de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt transparant te maken. Dit kan een ondersteuning betekenen voor degenen die betrokken zijn bij beslissingen rondom het onderwijs. Hierbij kan gedacht worden aan leerlingen die voor hun studiekeuze staan, de overheid, de arbeidsvoorzieningsorganisatie, scholen maar ook degenen die in het bedrijfsleven betrokken zijn bij het wervingsbeleid.

Om inzicht te geven in de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt een drietal soorten gegevens gepresenteerd. Dit zijn achtereenvolgens de actuele arbeidsmarktsituatie, de structurele positie van beroepen en opleidingen, de prognoses tot het jaar 2002.

De prognoses hebben betrekking op de middellange termijn, in dit rapport tot het jaar 2002. Omdat veel (beroeps)opleidingen in Nederland een duur hebben van vier jaar is het van belang om te anticiperen op de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt over vijf jaar. Hierdoor kan een eventuele omslag in de arbeidsmarktpositie tijdig worden voorzien. De prognoses zijn opgesteld uit een vergelijking van vraag en aanbod van nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Aan de vraagkant betreft dit de uitbreidingsvraag en de vervangingsvraag die tezamen de baanopeningen vormen. Aan de aanbodkant gaat het in de eerste plaats om de arbeidsmarktintroom van schoolverlaters. De Indicator Toekomstige Arbeidsmarktperspectieven (ITA) geeft de verhouding tussen vraag en aanbod weer. Hierbij is tevens rekening gehouden met het aanbod van kortdurige werklozen en zijn ook de effecten verdisconteerd die het gevolg zijn vraagoverschotten of -tekorten bij concurrerende opleidingstypen.² Daarbij moet worden bedacht dat een aanbodoverschot van mensen met een bepaalde opleidingsachtergrond niet per se tot werkloosheid van de betrokkenen hoeft te leiden. Veelal uiten discrepanties tussen vraag en aanbod zich in een hogere kans op werk buiten het eigen vakgebied, of beneden het gevolgde opleidingsniveau, een lagere beloning, meer kans op een tijdelijk contract, enz.

Bij de actuele arbeidsmarktinformatie wordt tevens een indicatie van de trend gegeven. Deze trend weerspiegelt de veranderingen in de betreffende grootheid in de afgelopen periode en heeft op zich geen voorspellende betekenis. Hoewel de actuele situatie af kan wijken van de ontwikkelingen tot 2002 is het van belang de voorspelde arbeidsmarktperspectieven te bezien in het licht van de actuele arbeidsmarktsituatie. Met name tussen de verschillende opleidingsniveaus bestaan er immers aanzienlijke structurele verschillen in de arbeidsmarktpositie die door tegengestelde arbeidsmarktperspectieven niet geheel zullen worden weggenomen. Zo zal een WO-afgestudeerde die een richting volgt met slechte perspectieven mogelijk een functie krijgen met een minder gunstige beloning, maar dan toch kan deze beloning hoger liggen dan van VBO'ers uit richtingen met een gunstig perspectief.

Om deze reden wordt naast de prognoses informatie verstrekt over de actuele situatie op de

2. In *De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2002* wordt in figuur 1.1 de globale opzet van het prognosemodel in beeld gebracht.

arbeidsmarkt. Deze 'monitoring' die deels is gebaseerd op enquêtes onder schoolverlaters brengt daarnaast kenmerken aan het licht die niet rechtstreeks gekoppeld kunnen worden aan het arbeidsmarktperspectief en wellicht door verschillende betrokkenen anders zullen worden gewaardeerd. Voorbeelden hiervan zijn de beroepenspreiding van de werkenden met een bepaalde opleidingsachtergrond, maar ook het percentage deeltijdwerk.

Als derde categorie is informatie opgenomen over de structurele positie van beroepsgroepen en opleidingstypen. Het betreft hier de conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid, de uitwijk- en substitutiemogelijkheden en de concurrentie-index. Deze indicatoren hebben tot doel het geschetste perspectief in een breder kader te plaatsen. De prognoses van vraag en aanbod zijn uiteraard altijd aan onzekerheid onderhevig. Bovendien zal een schoolverlater doorgaans een lange tijd op de arbeidsmarkt vertoeven. De structurele kenmerken beogen daarom een indicatie te geven van de het risico dat men op de arbeidsmarkt loopt. Zo geeft de conjunctuurgevoeligheid aan in welke mate de werkgelegenheid in het desbetreffende segment aan schommelingen onderhevig is, terwijl de uitwijkmogelijkheden aangeven in welke mate werkenden afhankelijk zijn van de werkgelegenheidsontwikkelingen in één beroep of bedrijfssector of juist uit kunnen wijken naar meerdere beroepen en bedrijfssectoren. Verder geeft de concurrentie-index aan welke opleidingstypen een overlappend deel van de arbeidsmarkt bestrijken. Hierdoor ontstaat een beeld van de concurrerende opleidingstypen.

Zoals reeds is opgemerkt bevat de *Statistische bijlage* informatie over bedrijfssectoren, beroepsgroepen en opleidingstypen. De confrontatie tussen vraag en aanbod vindt plaats op het niveau van opleidingstypen, omdat in eerste instantie de opleidingsachtergrond van werkenden de afbakening van deelmarkten op de arbeidsmarkt bepaalt. De prognoses met betrekking tot de onderscheiden bedrijfssectoren en beroepsgroepen hebben daarom alleen betrekking op de vraagkant van de arbeidsmarkt. Men dient zich daarbij te realiseren dat een groot aantal baanopeningen niet altijd een gunstig perspectief hoeft in te houden, omdat ook in dat geval de aanbodontwikkeling nog omvangrijker kan zijn.

1 INFORMATIE OVER BEDRIJVEN

Tabel 1.1

Aantal werkenden per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	aantal werkenden	trend 1994-'96	arbeidsvolume
Tuinbouw	74.500	sterk stijgend	77.000
Veehouderij	128.500	constant	158.000
Akkerbouw, bosbouw en visserij	25.000	sterk dalend	30.000
Vlees- en visverwerking	33.000	stijgend	31.000
Overige voedingsproducten	108.500	constant	100.500
Drank en tabaksproducten	16.500	-	15.500
Basischemie	44.500	constant	42.500
Eindproducten chemie	47.000	constant	43.500
Kunststofverwerking	39.000	constant	37.500
Basismetaal	29.500	dalend	28.000
Metaalproducten	223.000	constant	213.000
Machine-industrie	91.000	sterk stijgend	89.000
Elektrotechniek	108.500	constant	104.000
Transportmiddelen	57.500	constant	57.000
Textiel	34.500	dalend	31.500
Hout- en bouwmaterialen	54.500	constant	53.500
Papier	26.000	constant	24.000
Grafische industrie	94.500	constant	85.000
Energie	61.500	dalend	58.500
Bouw	410.000	constant	412.000
Exploitatie van onroerend goed	45.500	constant	41.500
Handel	865.000	stijgend	801.000
Scheeps- en luchtvaart	44.500	constant	44.000
Weg- en railvervoer	249.000	constant	246.000
Communicatie	91.500	constant	80.500
Bankwezen	136.000	constant	122.500
Verzekeringswezen	87.500	stijgend	83.000
Horeca	165.000	constant	152.500
Reparatie	86.500	constant	88.500
Zakelijke dienstverlening	543.000	stijgend	510.500
Overige commerciële dienstverlening	95.000	stijgend	80.500
Gezondheidszorg	810.500	stijgend	618.500
Overige kwartaire diensten	172.000	constant	153.000
Onderwijs	408.000	constant	349.500
Overheid	499.000	constant	458.000
Totaal	6115.000		5623.000

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het aantal werkenden heeft betrekking op iedereen die jonger is dan 65 en minstens 12 uur per week werkt. Arbeidsvolume is het totaal aantal normaal gewerkte arbeidsuren gedeeld door 40.

Tabel 1.2

Percentage vrouwen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	typering	trend 1994-'96
Tuinbouw	31	gemiddeld	constant
Veehouderij	18	gemiddeld	constant
Akkerbouw, bosbouw en visserij	19	gemiddeld	sterk dalend
Vlees- en visverwerking	28	gemiddeld	-
Overige voedingsproducten	30	gemiddeld	constant
Drank en tabaksproducten	14	gemiddeld	sterk stijgend
Basischemie	10	laag	sterk dalend
Eindproducten chemie	27	gemiddeld	sterk stijgend
Kunststofverwerking	15	gemiddeld	constant
Basismetaal	8	laag	sterk stijgend
Metaalproducten	15	gemiddeld	constant
Machine-industrie	10	laag	sterk stijgend
Elektrotechniek	21	gemiddeld	constant
Transportmiddelen	7	laag	sterk dalend
Textiel	41	gemiddeld	-
Hout- en bouwmaterialen	10	laag	constant
Papier	17	gemiddeld	sterk stijgend
Grafische industrie	31	gemiddeld	constant
Energie	15	gemiddeld	sterk stijgend
Bouw	6	laag	dalend
Exploitatie van onroerend goed	39	gemiddeld	constant
Handel	42	gemiddeld	constant
Scheeps- en luchtvaart	28	gemiddeld	-
Weg- en railvervoer	18	gemiddeld	constant
Communicatie	27	gemiddeld	constant
Bankwezen	44	gemiddeld	constant
Verzekeringswezen	38	gemiddeld	constant
Horeca	48	gemiddeld	constant
Reparatie	12	gemiddeld	stijgend
Zakelijke dienstverlening	37	gemiddeld	constant
Overige commerciële dienstverlening	59	hoog	dalend
Gezondheidszorg	77	hoog	constant
Overige kwartaire diensten	42	gemiddeld	dalend
Onderwijs	49	gemiddeld	constant
Overheid	30	gemiddeld	constant
Totaal	37	gemiddeld	

Bron: CBS/ROA

Tabel 1.3

Percentage allochtonen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	typering	trend 1994-'96
Tuinbouw	5	hoog	-
Veehouderij	-	laag	sterk stijgend
Akkerbouw, bosbouw en visserij	-	erg laag	-
Vlees- en visverwerking	9	erg hoog	sterk dalend
Overige voedingsproducten	6	erg hoog	constant
Drank en tabaksproducten	-	hoog	sterk dalend
Basischemie	-	gemiddeld	sterk stijgend
Eindproducten chemie	-	hoog	sterk dalend
Kunststofverwerking	7	erg hoog	sterk stijgend
Basismetaal	8	erg hoog	sterk dalend
Metaalproducten	6	erg hoog	-
Machine-industrie	3	gemiddeld	-
Elektrotechniek	3	gemiddeld	-
Transportmiddelen	6	erg hoog	sterk dalend
Textiel	8	erg hoog	-
Hout- en bouwmaterialen	5	hoog	sterk stijgend
Papier	-	erg hoog	constant
Grafische industrie	3	gemiddeld	-
Energie	-	gemiddeld	sterk dalend
Bouw	2	gemiddeld	sterk dalend
Exploitatie van onroerend goed	-	laag	sterk dalend
Handel	3	gemiddeld	constant
Scheeps- en luchtvaart	6	erg hoog	-
Weg- en railvervoer	3	gemiddeld	-
Communicatie	5	hoog	sterk stijgend
Bankwezen	4	hoog	-
Verzekeringswezen	-	gemiddeld	sterk dalend
Horeca	6	erg hoog	-
Reparatie	4	hoog	constant
Zakelijke dienstverlening	4	hoog	sterk stijgend
Overige commerciële dienstverlening	4	hoog	stijgend
Gezondheidszorg	3	gemiddeld	sterk stijgend
Overige kwartaire diensten	2	gemiddeld	-
Onderwijs	2	gemiddeld	stijgend
Overheid	3	gemiddeld	-
Totaal	3	gemiddeld	

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het percentage allochtonen heeft betrekking op iedereen die een niet-Nederlandse nationaliteit bezit, of die buiten Nederland is geboren, in één van de landen die genoemd worden in de Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelname Allochtonen (WBEAA). Deze landen zijn: Aruba, Nederlandse Antillen, Ethiopië, Irak, Iran, voormalige Joegoslavië, Marokko, Somalië, Suriname, Turkije en Vietnam. Op grond van deze wet zouden echter ook kinderen van allochtonen tot de doelgroep gerekend moeten worden, ongeacht of zij een niet-Nederlandse nationaliteit bezitten.

Tabel 1.4

Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	% jongeren	trend 1994-'96	% ouderen	trend 1994-'96
Tuinbouw	39	constant	19	-
Veehouderij	26	constant	29	constant
Akkerbouw, bosbouw en visserij	20	sterk dalend	29	sterk stijgend
Vlees- en visverwerking	44	constant	8	sterk dalend
Overige voedingsproducten	33	constant	14	dalend
Drank en tabaksproducten	20	stijgend	17	sterk dalend
Basischemie	17	sterk dalend	22	-
Eindproducten chemie	25	-	18	constant
Kunststofverwerking	29	constant	14	sterk stijgend
Basismetaal	19	-	20	sterk stijgend
Metaalproducten	26	constant	17	constant
Machine-industrie	30	constant	15	sterk stijgend
Elektrotechniek	27	dalend	14	-
Transportmiddelen	30	sterk stijgend	15	sterk stijgend
Textiel	31	constant	20	-
Hout- en bouwmaterialen	31	-	17	constant
Papier	26	constant	14	constant
Grafische industrie	29	dalend	15	stijgend
Energie	15	constant	20	-
Bouw	32	constant	15	-
Exploitatie van onroerend goed	22	sterk dalend	19	-
Handel	40	constant	13	constant
Scheeps- en luchtvaart	30	constant	11	constant
Weg- en railvervoer	26	constant	15	stijgend
Communicatie	22	dalend	13	-
Bankwezen	29	dalend	10	dalend
Verzekeringswezen	28	dalend	13	sterk dalend
Horeca	48	constant	9	stijgend
Reparatie	36	-	14	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	32	constant	12	constant
Overige commerciële dienstverlening	36	dalend	14	stijgend
Gezondheidszorg	25	dalend	12	stijgend
Overige kwartaire diensten	22	dalend	17	stijgend
Onderwijs	13	dalend	23	stijgend
Overheid	18	-	16	sterk stijgend
Totaal	29		15	

Bron: CBS/ROA

Tabel 1.5

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	Basisondervijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
Tuinbouw	14	46	37	3	-
Veehouderij	10	51	36	4	-
Akkerbouw, bosbouw en visserij	10	54	30	-	-
Vlees- en visverwerking	24	33	37	-	-
Overige voedingsproducten	14	45	30	9	2
Drank en tabaksproducten	15	43	24	-	-
Basischemie	-	51	16	18	10
Eindproducten chemie	9	44	18	21	8
Kunststofverwerking	15	44	29	10	-
Basismetaal	16	78	24	9	-
Metaalproducten	20	39	34	6	1
Machine-industrie	5	52	26	14	-
Elektrotechniek	7	43	22	19	8
Transportmiddelen	10	44	31	11	4
Textiel	18	37	36	7	-
Hout- en bouwmaterialen	17	41	34	7	-
Papier	13	43	31	10	-
Grafische industrie	7	52	20	15	6
Energie	5	56	13	20	6
Bouw	12	49	33	5	1
Exploitatie van onroerend goed	-	53	15	21	7
Handel	9	52	28	9	2
Scheeps- en luchtvaart	5	44	17	29	-
Weg- en railvervoer	13	43	34	8	2
Communicatie	11	44	30	11	4
Bankwezen	3	54	15	18	11
Verzekeringswezen	-	59	12	17	9
Horeca	13	48	29	8	2
Reparatie	8	61	27	3	-
Zakelijke dienstverlening	6	36	16	25	17

Tabel 1.5 (vervolg)
 Percentage werkenden naar opleidingsniveau per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
Overige commerciële dienstverlening	10	56	24	8	2
Gezondheidszorg	4	50	12	23	11
Overige kwartaire diensten	4	31	14	30	21
Onderwijs	1	14	5	55	24
Overheid	4	48	15	21	12
Bron: CBS/ROA					

Tabel 1.6

Deeltijdarbeid per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96	gemiddeld aantal uren per week
Tuinbouw	25	constant	41
Veehouderij	18	-	49
Akkerbouw, bosbouw en visserij	18	dalend	48
Vlees- en visverwerking	13	stijgend	38
Overige voedingsproducten	19	-	37
Drank en tabaksproducten	-	sterk stijgend	38
Basischemie	6	constant	38
Eindproducten chemie	15	sterk stijgend	37
Kunststofverwerking	8	constant	39
Basismetalen	-	-	38
Metaalproducten	13	constant	39
Machine-industrie	6	-	39
Elektrotechniek	11	-	38
Transportmiddelen	5	-	40
Textiel	20	-	37
Hout- en bouwmaterialen	7	-	39
Papier	10	sterk stijgend	37
Grafische industrie	21	constant	36
Energie	9	sterk stijgend	38
Bouw	8	stijgend	40
Exploitatie van onroerend goed	23	constant	36
Handel	28	constant	37
Scheeps- en luchtvaart	16	stijgend	40
Weg- en railvervoer	13	constant	40
Communicatie	25	stijgend	35
Bankwezen	20	-	36
Verzekeringswezen	18	stijgend	38
Horeca	41	constant	37
Reparatie	14	constant	41
Zakelijke dienstverlening	24	constant	38
Overige commerciële dienstverlening	41	constant	34
Gezondheidszorg	58	constant	31
Overige kwartaire diensten	36	constant	36
Onderwijs	36	constant	34
Overheid	19	constant	37
Totaal	27		37

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Deeltijdarbeid betreft personen die hoogstens 32 uur maar minstens 12 uur per week werkzaam zijn.

Tabel 1.7

Flexibel en vast werk per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	% flexibel werk	trend 1994-'96	% vast werk	trend 1994-'96
Tuinbouw	15	stijgend	74	-
Veehouderij	5	constant	85	stijgend
Akkerbouw, bosbouw en visserij	-	sterk dalend	71	sterk dalend
Vlees- en visverwerking	18	constant	83	constant
Overige voedingsproducten	9	sterk stijgend	90	constant
Drank en tabaksproducten	-	-	94	constant
Basischemie	-	sterk stijgend	96	constant
Eindproducten chemie	6	stijgend	94	constant
Kunststofverwerking	7	sterk stijgend	93	constant
Basismetale	-	sterk stijgend	95	constant
Metaalproducten	7	sterk stijgend	93	constant
Machine-industrie	5	sterk stijgend	94	constant
Elektrotechniek	7	sterk stijgend	93	constant
Transportmiddelen	9	sterk stijgend	91	constant
Textiel	8	-	90	constant
Hout- en bouwmaterialen	8	sterk stijgend	92	constant
Papier	-	sterk stijgend	92	constant
Grafische industrie	8	-	91	constant
Energie	4	sterk stijgend	95	constant
Bouw	5	sterk stijgend	95	constant
Exploitatie van onroerend goed	-	-	95	dalend
Handel	8	stijgend	91	constant
Scheeps- en luchtvaart	8	sterk stijgend	93	dalend
Weg- en railvervoer	7	sterk stijgend	92	constant
Communicatie	9	sterk stijgend	91	constant
Bankwezen	5	sterk stijgend	95	constant
Verzekeringswezen	5	sterk stijgend	94	dalend
Horeca	21	sterk stijgend	74	constant
Reparatie	4	sterk stijgend	95	dalend
Zakelijke dienstverlening	9	sterk stijgend	89	constant
Overige commerciële dienstverlening	10	constant	84	constant
Gezondheidszorg	9	sterk stijgend	90	constant
Overige kwartaire diensten	11	-	87	constant
Onderwijs	6	constant	93	constant
Overheid	5	sterk stijgend	95	constant
Totaal	8		91	

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Van een flexibele arbeidsrelatie is sprake bij uitzendkrachten, oproepkrachten, invals krachten en contracten zonder een vast aantal arbeidsuren en indien geen vast dienstverband is overeengekomen. Een arbeidscontract wordt als niet-vast beschouwd als de contractuele termijn korter is dan een jaar en er geen vooruitzicht is op een vast dienstverband.

Tabel 1.8

Zelfstandigen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	typering	trend 1994-'96
Tuinbouw	40	erg hoog	-
Veehouderij	69	erg hoog	dalend
Akkerbouw, bosbouw en visserij	73	erg hoog	sterk stijgend
Vlees- en visverwerking	-	erg laag	sterk dalend
Overige voedingsproducten	6	laag	constant
Drank en tabaksproducten	-	erg laag	-
Basischemie	-	erg laag	-
Eindproducten chemie	-	erg laag	sterk stijgend
Kunststofverwerking	-	erg laag	sterk stijgend
Basismetaal	-	erg laag	-
Metaalproducten	6	laag	stijgend
Machine-industrie	3	erg laag	constant
Elektrotechniek	2	erg laag	-
Transportmiddelen	-	erg laag	constant
Textiel	11	gemiddeld	stijgend
Hout- en bouwmaterialen	5	laag	sterk stijgend
Papier	-	erg laag	-
Grafische industrie	8	gemiddeld	sterk stijgend
Energie	-	erg laag	-
Bouw	13	hoog	constant
Exploitatie van onroerend goed	13	hoog	sterk stijgend
Handel	15	hoog	dalend
Scheeps- en luchtvaart	-	erg laag	constant
Weg- en railvervoer	7	gemiddeld	constant
Communicatie	-	erg laag	sterk stijgend
Bankwezen	2	erg laag	-
Verzekeringswezen	9	gemiddeld	sterk stijgend
Horeca	22	hoog	constant
Reparatie	21	hoog	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	17	hoog	constant
Overige commerciële dienstverlening	32	erg hoog	constant
Gezondheidszorg	6	laag	constant
Overige kwartaire diensten	19	hoog	dalend
Onderwijs	3	erg laag	-
Overheid	1	erg laag	constant
Totaal	12	gemiddeld	

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het begrip zelfstandig bevat ook personen die werkzaam zijn in het bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders en freelancers e.d.

Tabel 1.9

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Tuinbouw		
Agrarische arbeiders	44	stijgend
Agrarische bedrijfshoofden	36	dalend
Agrarische hulparbeiders	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	15	-
Veehouderij		
Agrarische bedrijfshoofden	58	constant
Agrarische arbeiders	22	stijgend
Andere beroepsgroepen	20	-
Akkerbouw, bosbouw en visserij		
Agrarische bedrijfshoofden	54	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	21	sterk dalend
Landbouwmachinebestuurders en vissers	10	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	15	-
Vlees- en visverwerking		
Mechanisch operators	34	constant
Productiemedewerkers	14	constant
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	8	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	44	-
Overige voedingsproducten		
Mechanisch operators	13	sterk stijgend
Procesoperators	12	dalend
Verkopers	10	dalend
Productiemedewerkers	8	sterk dalend
Bakkers en slagers	6	dalend
Chauffeurs	6	dalend
Boekhouders en secretaresses	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	40	-
Drank en tabaksproducten		
Mechanisch operators	14	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	86	-
Basischemie		
Procesoperators	25	sterk stijgend
Mechanisch operators	8	dalend
Monteurs	7	dalend
Andere beroepsgroepen	60	-

Tabel 1.9 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Eindproducten chemie		
Boekhouders en secretaresses	9	sterk stijgend
Mechanisch operators	9	sterk dalend
Procesoperators	9	sterk stijgend
Productiemedewerkers	7	constant
Commercieel employés	5	constant
Andere beroepsgroepen	61	-
Kunststofverwerking		
Mechanisch operators	27	stijgend
Procesoperators	7	dalend
Monteurs	6	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	60	-
Basismetaal		
Metaalarbeiders	20	sterk stijgend
Bankwerkers en lassers	16	dalend
Monteurs	13	sterk dalend
Andere beroepsgroepen	51	-
Metaalproducten		
Metaalarbeiders	15	sterk stijgend
Bankwerkers en lassers	9	stijgend
Aannemers en installateurs	8	sterk dalend
Agrarische arbeiders	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	63	-
Machine-industrie		
Monteurs	23	dalend
Metaalarbeiders	15	stijgend
Bankwerkers en lassers	10	constant
Boekhouders en secretaresses	6	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	5	constant
Andere beroepsgroepen	40	-
Elektrotechniek		
Productiemedewerkers	9	dalend
Elektromonteurs	8	stijgend
Boekhouders en secretaresses	6	constant
Andere beroepsgroepen	77	-
Transportmiddelen		
Monteurs	21	stijgend
Metaalarbeiders	18	constant
Bankwerkers en lassers	10	dalend
Assembleurs	8	stijgend
Boekhouders en secretaresses	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	39	-

Tabel 1.9 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Textiel		
Confectie-arbeiders	30	constant
Mechanisch operators	11	sterk dalend
Schoen- en kleermakers	7	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	53	-
Hout- en bouwmaterialen		
Bouwvakkers	26	constant
Aannemers en installateurs	8	constant
Monteurs	7	sterk stijgend
Chauffeurs	7	sterk dalend
Mechanisch operators	6	stijgend
Productiemedewerkers	5	sterk dalend
Andere beroepsgroepen	40	-
Papier		
Grafisch productiepersoneel	16	constant
Procesoperators	13	dalend
Andere beroepsgroepen	72	-
Grafische industrie		
Grafische vakkrachten	22	constant
Grafisch productiepersoneel	14	dalend
Journalisten	9	sterk stijgend
Commercieel employés	8	dalend
Boekhouders en secretaresses	8	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	40	-
Energie		
Elektromonteurs	11	constant
Boekhouders en secretaresses	10	stijgend
Monteurs	10	dalend
Receptionisten en administratieve employés	6	dalend
Aannemers en installateurs	6	constant
Andere beroepsgroepen	58	-
Bouw		
Bouwvakkers	29	constant
Aannemers en installateurs	26	constant
Elektromonteurs	8	stijgend
Andere beroepsgroepen	36	-
Exploitatie van onroerend goed		
Boekhouders en secretaresses	17	constant
Receptionisten en administratieve employés	15	constant
Commercieel employés	14	dalend
Aannemers en installateurs	8	sterk dalend
Commercieel medewerkers	6	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	39	-

Tabel 1.9 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Handel		
Verkopers	23	constant
Winkeliers	13	constant
Commercieel medewerkers	8	dalend
Commercieel employés	8	stijgend
Boekhouders en secretaresses	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	42	-
Scheeps- en luchtvaart		
Stewards	18	stijgend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	14	constant
Schippers en conducteurs	11	sterk stijgend
Monteurs	9	stijgend
Boekhouders en secretaresses	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	43	-
Weg- en railvervoer		
Chauffeurs	45	constant
Commercieel employés	6	stijgend
Monteurs	6	dalend
Boekhouders en secretaresses	5	stijgend
Administratieve transportemployés	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	33	-
Communicatie		
Chauffeurs	28	constant
Receptionisten en administratieve employés	10	stijgend
Commercieel employés	9	constant
Elektromonteurs	7	stijgend
Productiemedewerkers	7	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	6	sterk dalend
Andere beroepsgroepen	34	-
Bankwezen		
Commercieel employés	36	constant
Commercieel medewerkers	25	stijgend
Boekhouders en secretaresses	8	sterk stijgend
Receptionisten en administratieve employés	5	dalend
Andere beroepsgroepen	26	-
Verzekeringswezen		
Commercieel employés	39	stijgend
Receptionisten en administratieve employés	11	constant
Verzekeringsagenten	10	constant
Boekhouders en secretaresses	9	constant
Commercieel medewerkers	6	sterk dalend
Andere beroepsgroepen	25	-

Tabel 1.9 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Horeca		
Hulpkrachten horeca en verzorging	30	stijgend
Interieurverzorgers	18	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	17	dalend
Verzorgend personeel	11	constant
Café- en snackbarhouders	6	constant
Andere beroepsgroepen	17	-
Reparatie		
Monteurs	46	dalend
Boekhouders en secretaresses	7	constant
Metaalarbeiders	7	stijgend
Verkopers	6	stijgend
Receptionisten en administratieve employés	5	dalend
Andere beroepsgroepen	29	-
Zakelijke dienstverlening		
Boekhouders en secretaresses	11	stijgend
Interieurverzorgers	8	constant
Assistent accountants	6	dalend
Systeemanalisten	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	70	-
Overige commerciële dienstverlening		
Verzorgend personeel	36	dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	9	sterk dalend
Chauffeurs	6	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	49	-
Gezondheidszorg		
Verzorgend personeel	16	dalend
Verplegenden en doktersassistenten	13	constant
Therapeuten en verpleegkundigen	10	stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	8	constant
Ziekenverzorgenden	7	stijgend
Artsen	6	constant
Andere beroepsgroepen	40	-
Overige kwartaire diensten		
Kunstenaars	13	constant
Boekhouders en secretaresses	9	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	78	-
Onderwijs		
Leraar basisonderwijs	28	constant
Docenten talen en expressie	7	constant
Docenten letteren (1e graads)	6	constant
Andere beroepsgroepen	59	-

Tabel 1.9 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Overheid		
Boekhouders en secretaresses	12	constant
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	9	stijgend
Receptionisten en administratieve employés	6	sterk dalend
Juridisch en fiscaal medewerkers	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	69	-

Tabel 1.10

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Tuinbouw		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	22	dalend
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	15	constant
Basisonderwijs	14	dalend
MAVO	9	stijgend
VBO verzorging	6	sterk dalend
MBO/LLW handel	6	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	29	-
Veehouderij		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	31	constant
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	18	constant
Basisonderwijs	10	dalend
VBO verzorging	6	constant
Andere opleidingstypen	36	-
Akkerbouw, bosbouw en visserij		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	34	sterk stijgend
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	12	sterk dalend
Basisonderwijs	10	constant
Andere opleidingstypen	44	-
Vlees- en visverwerking		
Basisonderwijs	24	constant
MAVO	11	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	65	-
Overige voedingsproducten		
Basisonderwijs	14	dalend
MBO/LLW brood en banket	8	sterk dalend
MAVO	8	constant
MBO/LLW handel	6	stijgend
Andere opleidingstypen	64	-
Drank en tabaksproducten		
Basisonderwijs	15	dalend
Andere opleidingstypen	85	-
Basischemie		
MBO/LLW procestechniek	17	sterk stijgend
WO wiskunde en natuurwetenschappen	6	sterk dalend
MAVO	6	stijgend
Andere opleidingstypen	71	-

Tabel 1.10 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Eindproducten chemie		
Basisonderwijs	9	sterk dalend
HBO laboratorium	8	dalend
MAVO	8	constant
MBO/LLW administratie	6	constant
Andere opleidingstypen	69	-
Kunststofverwerking		
Basisonderwijs	15	sterk dalend
MAVO	6	constant
Andere opleidingstypen	79	-
Basismetaal		
Basisonderwijs	16	constant
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	15	sterk dalend
Andere opleidingstypen	70	-
Metaalproducten		
Basisonderwijs	20	dalend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	9	stijgend
VBO mechanische techniek	9	constant
MAVO	8	sterk dalend
VBO bouwtechniek	5	dalend
Andere opleidingstypen	49	-
Machine-industrie		
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	23	dalend
VBO mechanische techniek	12	dalend
MBO/LLW elektrotechniek	7	constant
HBO werktuigbouwkunde	6	sterk stijgend
Basisonderwijs	5	sterk dalend
Andere opleidingstypen	46	-
Elektrotechniek		
MBO/LLW elektrotechniek	12	stijgend
Basisonderwijs	7	constant
HBO elektrotechniek	6	constant
MAVO	6	dalend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	5	sterk dalend
Andere opleidingstypen	63	-
Transportmiddelen		
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	16	dalend
VBO mechanische techniek	11	sterk dalend
Basisonderwijs	10	dalend
MAVO	6	stijgend
Andere opleidingstypen	56	-

Tabel 1.10 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Textiel		
Basisonderwijs	18	constant
MBO/LLW handel	14	constant
MAVO	11	stijgend
VBO verzorging	8	constant
Andere opleidingstypen	50	-
Hout- en bouwmaterialen		
Basisonderwijs	17	sterk dalend
MBO/LLW bouw	11	stijgend
VBO bouwtechniek	10	sterk dalend
MAVO	8	constant
Andere opleidingstypen	54	-
Papier		
Basisonderwijs	13	sterk dalend
Andere opleidingstypen	87	-
Grafische industrie		
MBO/LLW grafische techniek	22	constant
MAVO	8	dalend
HAVO/VWO	7	dalend
Basisonderwijs	7	constant
Andere opleidingstypen	56	-
Energie		
MBO/LLW elektrotechniek	13	constant
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	11	constant
MBO/LLW administratie	6	constant
Andere opleidingstypen	70	-
Bouw		
MBO/LLW bouw	18	dalend
VBO bouwtechniek	13	constant
Basisonderwijs	12	dalend
MBO/LLW elektrotechniek	8	stijgend
Andere opleidingstypen	49	-
Exploitatie van onroerend goed		
MBO/LLW administratie	15	dalend
MBO/LLW bouw	10	sterk dalend
HAVO/VWO	8	sterk stijgend
MAVO	6	sterk dalend
Andere opleidingstypen	61	-

Tabel 1.10 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Handel		
MBO/LLW handel	16	constant
MAVO	10	dalend
Basisonderwijs	9	constant
HAVO/VWO	7	stijgend
MBO/LLW administratie	6	constant
VBO verzorging	5	dalend
Andere opleidingstypen	47	-
Scheeps- en luchtvaart		
HBO vervoer en logistiek	15	constant
HAVO/VWO	11	sterk stijgend
MBO/LLW vervoer	7	dalend
MAVO	7	constant
Basisonderwijs	5	sterk dalend
Andere opleidingstypen	55	-
Weg- en railvervoer		
Basisonderwijs	13	sterk dalend
MAVO	9	constant
MBO/LLW vervoer	8	stijgend
VBO vervoer	7	dalend
HAVO/VWO	6	constant
Andere opleidingstypen	58	-
Communicatie		
Basisonderwijs	11	stijgend
MAVO	11	constant
MBO/LLW elektrotechniek	9	constant
HAVO/VWO	8	stijgend
MBO/LLW administratie	5	constant
Andere opleidingstypen	56	-
Bankwezen		
HAVO/VWO	15	stijgend
MBO/LLW administratie	13	sterk stijgend
MAVO	10	dalend
MBO/LLW geld, bank en belastingen	8	sterk dalend
Andere opleidingstypen	54	-
Verzekeringswezen		
MBO verzekeringswezen	18	stijgend
MBO/LLW administratie	14	sterk stijgend
HAVO/VWO	12	dalend
MAVO	8	sterk dalend
Andere opleidingstypen	48	-

Tabel 1.10 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Horeca		
MBO/LLW horeca	18	dalend
Basisonderwijs	13	dalend
MAVO	11	stijgend
HAVO/VWO	10	dalend
VBO verzorging	6	constant
Andere opleidingstypen	42	-
Reparatie		
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	34	stijgend
MBO/LLW handel	10	stijgend
VBO motorvoertuigentechniek	10	sterk dalend
Basisonderwijs	8	stijgend
Andere opleidingstypen	38	-
Zakelijke dienstverlening		
HAVO/VWO	8	dalend
MBO/LLW administratie	7	constant
MAVO	6	constant
Basisonderwijs	6	dalend
Andere opleidingstypen	73	-
Overige commerciële dienstverlening		
MBO/LLW uiterlijke verzorging	29	dalend
Basisonderwijs	10	dalend
VBO verzorging	7	dalend
MAVO	7	stijgend
Andere opleidingstypen	48	-
Gezondheidszorg		
MBO/LLW verzorging	16	dalend
MBO/LLW verpleging	13	stijgend
HBO verpleegkunde	6	stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	6	stijgend
Andere opleidingstypen	60	-
Overige kwartaire diensten		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	9	dalend
HAVO/VWO	7	dalend
MAVO	6	dalend
Andere opleidingstypen	78	-
Onderwijs		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	28	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	6	constant
HBO lerarenopleiding talen	5	constant
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	5	constant
Andere opleidingstypen	55	-

Tabel 1.10 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per bedrijfssector, gemiddelde 1995-1996

Bedrijfssector	%	trend 1994-'96
Overheid		
MBO openbare orde en veiligheid	12	stijgend
MBO/LLW administratie	8	dalend
MAVO	7	constant
HAVO/VWO	6	dalend
Andere opleidingstypen	68	-

Tabel 1.11
Conjunctuurgevoeligheid per bedrijfssector

Bedrijfssector	conjunctuurgevoeligheid	typering
Tuinbouw	0,33	erg laag
Veehouderij	0,33	erg laag
Akkerbouw, bosbouw en visserij	0,33	erg laag
Vlees- en visverwerking	1,02	gemiddeld
Overige voedingsproducten	0,47	laag
Drank en tabaksproducten	0,99	gemiddeld
Basischemie	1,03	gemiddeld
Eindproducten chemie	1,03	gemiddeld
Kunststofverwerking	1,03	gemiddeld
Basismetaal	1,19	hoog
Metaalproducten	1,38	erg hoog
Machine-industrie	1,39	erg hoog
Elektrotechniek	1,72	erg hoog
Transportmiddelen	1,09	hoog
Textiel	1,28	hoog
Hout- en bouwmaterialen	1,14	hoog
Papier	0,70	gemiddeld
Grafische industrie	0,95	gemiddeld
Energie	1,13	hoog
Bouw	1,68	erg hoog
Exploitatie van onroerend goed	3,34	erg hoog
Handel	0,48	laag
Scheeps- en luchtvaart	1,17	hoog
Weg- en railvervoer	0,67	gemiddeld
Communicatie	0,67	gemiddeld
Bankwezen	0,59	laag
Verzekeringswezen	0,59	laag
Horeca	0,46	laag
Reparatie	0,46	laag
Zakelijke dienstverlening	0,46	laag
Overige commerciële dienstverlening	0,46	laag
Gezondheidszorg	0,35	erg laag
Overige kwartaire diensten	0,49	laag
Onderwijs	0,47	laag
Overheid	0,47	laag

Bron: ROA

Toelichting:

De conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid heeft betrekking op de mate waarin de werkgelegenheid in de bedrijfssector gevoelig is voor veranderingen van de economische situatie. Deze indicator geeft daarmee de mate van werkzekerheid aan.

Tabel 1.12

Verwachte uitbreidingsvraag per bedrijfssector, 1997-2002

Bedrijfssector	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Landbouw en visserij	-10.400	-5	-1,0	erg laag
Voeding	3.500	2	0,4	laag
Overige industrie	47.800	9	1,8	gemiddeld
Chemie	9.900	5	0,9	gemiddeld
Metaal en elektrotechniek	11.600	9	1,7	gemiddeld
Energie	-300	-0	-0,1	erg laag
Bouw en onroerend goed	18.200	4	0,8	gemiddeld
Handel	104.700	12	2,2	hoog
Transport en communicatie	29.100	8	1,5	gemiddeld
Horeca, reparatie en zakelijke dienstverlening	4.200	2	0,4	laag
Bank- en verzekeringswezen	185.500	19	3,6	erg hoog
Kwartaire diensten	91.500	9	1,7	gemiddeld
Overheid en onderwijs	12.600	1	0,3	laag
Totaal	560.800	9	1,7	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

Uitbreidingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.

Tabel 1.13

Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Tuinbouw	-	MBO/LLW landbouw en veeteelt
Veehouderij	-	MBO/LLW landbouw en veeteelt MBO/LLW milieu en groene ruimte
Akerbouw, bosbouw en visserij	-	MBO/LLW landbouw en veeteelt
Vlees- en visverwerking	-	-
Overige voedingsproducten	-	MBO/LLW levensmiddelen techniek/ vleesverwerking
Drank en tabaksproducten	-	-
Basischemie	MBO/LLW procestechniek	-
Eindproducten chemie	-	HBO laboratorium
Kunststofverwerking	-	-
Basismetaleen	-	-
Metaalproducten	-	MBO/LLW bouw MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek
Machine-industrie	-	MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek HBO werktuigbouwkunde

Tabel 1.13 (vervolg)
Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Elektrotechniek	-	VBO elektrotechniek MBO/LLW elektrotechniek HBO werktuigbouwkunde HBO elektrotechniek WO elektrotechniek
Transportmiddelen	-	MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek
Textiel	-	-
Hout- en bouwmaterialen	-	-
Papier	-	-
Grafische industrie	-	HBO communicatie en journalistiek
Energie	HBO vervoer en logistiek	MBO/LLW elektrotechniek
Bouw	MBO/LLW operationele techniek HBO bouwkunde	VBO elektrotechniek MBO/LLW bouw MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw MBO/LLW installatietechniek MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek MBO/LLW elektrotechniek HBO civiele techniek HBO elektrotechniek
Exploitatie van onroerend goed	-	-

Tabel 1.13 (vervolg)
Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Handel	MBO/LLW horeca HBO informatica	MAVO
		VBO elektrotechniek
		VBO vervoer
		MBO/LLW landbouw en veeteelt
		MBO/LLW bouw
		MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek
		MBO/LLW fijnmechanische techniek
		MBO/LLW motorvoertuigentechniek
		MBO/LLW elektrotechniek
		MBO/LLW levensmiddelen techniek/vlees-verwerking
		MBO/LLW vervoer
		MBO/LLW apothekersassistent
		MBO/LLW uiterlijke verzorging
		MBO/LLW administratie
		MBO/LLW secretariaat
		MBO openbare orde en veiligheid
		HBO werktuigbouwkunde
		HBO elektrotechniek
		HBO accountancy en bedrijfseconomie
		HBO secretariaat
Scheeps- en luchtvaart	HBO vervoer en logistiek	HBO bedrijfskunde
		HBO uitvoerende en beeldende kunsten
		WO letteren
		WO econom(etr)ie
		MBO/LLW vervoer

Tabel 1.13 (vervolg)
Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Weg- en railvervoer	HBO vervoer en logistiek	MAVO VBO elektrotechniek VBO vervoer MBO/LLW motorvoertuigentechniek MBO/LLW vervoer MBO openbare orde en veiligheid
Communicatie	-	MBO/LLW elektrotechniek MBO/LLW vervoer
Bankwezen	-	MBO/LLW administratie HBO accountancy en bedrijfseconomie HBO bedrijfskunde WO econom(etr)ie WO rechten en bestuurskunde
Verzekeringswezen	-	WO rechten en bestuurskunde
Horeca	MBO/LLW horeca	-
Reparatie	-	MBO/LLW motorvoertuigentechniek
Zakelijke dienstverlening	HBO lerarenopleiding economie en maatschappij HBO bouwkunde HBO informatica HBO recht en bestuur WO bouwkunde WO civiele techniek WO informatica en bestuurlijke informatiekunde WO bedrijfskunde WO accountancy en belastingen	MAVO VBO beveiliging MBO/LLW bouw MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw MBO/LLW elektrotechniek MBO/LLW administratie MBO/LLW secretariaat HBO laboratorium HBO civiele techniek

Tabel 1.13 (vervolg)
 Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
		HBO werktuigbouwkunde HBO elektrotechniek HBO accountancy en bedrijfseconomie HBO secretariaat HBO bedrijfskunde HBO uitvoerende en beeldende kunsten WO letteren WO wiskunde en natuurwetenschappen WO werktuigbouwkunde WO econom(etr)ie WO rechten en bestuurskunde WO sociale wetenschappen MBO/LLW uiterlijke verzorging
Overige commerciële dienstverlening	-	
Gezondheidszorg	MBO/LLW verpleging MBO/LLW horeca HBO lerarenopleiding economie en maatschappij WO tandheelkunde	MAVO MBO/LLW laboratorium MBO/LLW apothekersassistent MBO/LLW uiterlijke verzorging MBO/LLW secretariaat HBO lerarenopleiding basisonderwijs HBO lerarenopleiding medisch en verzorging HBO lerarenopleiding expressie HBO laboratorium HBO verpleegkunde HBO (fysio)therapie HBO voeding HBO secretariaat HBO bedrijfskunde HBO maatschappelijk werk en hulpverlening WO wiskunde en natuurwetenschappen

Tabel 1.13 (vervolg)
Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Overige kwartaire diensten	-	WO (dier)geneeskunde WO sociale wetenschappen HBO lerarenopleiding expressie HBO bibliotheek en documentatie HBO uitvoerende en beeldende kunsten WO letteren WO theologie WO wiskunde en natuurwetenschappen WO sociale wetenschappen
Onderwijs	HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	MBO/LLW vervoer HBO lerarenopleiding basisonderwijs HBO lerarenopleiding talen HBO lerarenopleiding natuur en techniek HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding HBO lerarenopleiding medisch en verzorging HBO lerarenopleiding expressie HBO laboratorium HBO (fysio)therapie HBO bedrijfskunde HBO maatschappelijk werk en hulpverlening HBO uitvoerende en beeldende kunsten WO letteren WO wiskunde en natuurwetenschappen WO econom(etr)ie WO rechten en bestuurskunde WO sociale wetenschappen

Tabel 1.13 (vervolg)
Verwachte knelpunten op middellange termijn in de personeelsvoorziening naar bedrijfssector

Bedrijfssector	Knelpunten zeer groot	Knelpunten groot
Overheid	HBO lerarenopleiding economie en maatschappij HBO bouwkunde HBO informatica HBO vervoer en logistiek HBO recht en bestuur WO accountancy en belastingen	MAVO VBO elektrotechniek MBO/LLW milieu en groene ruimte MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw MBO/LLW administratie MBO/LLW secretariaat MBO openbare orde en veiligheid HBO lerarenopleiding basisonderwijs HBO civiele techniek HBO accountancy en bedrijfseconomie HBO secretariaat HBO bedrijfskunde HBO maatschappelijk werk en hulpverlening HBO bibliotheek en documentatie HBO uitvoerende en beeldende kunsten HBO openbare orde en veiligheid WO letteren WO wiskunde en natuurwetenschappen WO econom(etr)ie WO rechten en bestuurskunde WO sociale wetenschappen

Toelichting:
Hierboven zijn de opleidingstypen alleen opgenomen wanneer meer dan 5% van de werkenden met deze opleidingsachtergrond emplooi vindt in die betreffende sector. Er zijn dus nog meer opleidingen waarvoor knelpunten voorzien worden, maar die hier niet opgenomen zijn, zoals bijvoorbeeld HBO tolk en vertaler. Tabel 3.30 geeft een volledige lijst van knelpunten per opleidingstype.

2 INFORMATIE OVER BEROEPEN

Tabel 2.1

Aantal werkenden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
Leraar basisonderwijs	123.500	stijgend	105.500
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	18.000	constant	15.500
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	17.000	stijgend	15.000
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	17.000	constant	16.000
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	3.500	-	3.500
Docenten economisch-administratieve vakken (2e en 3e gr.)	8.500	constant	7.500
Docenten economisch-administratieve vakken (1e gr. en WO)	6.500	dalend	6.000
Docenten talen en expressie	34.500	constant	27.000
Docenten letteren (1e graads)	24.500	constant	21.000
Docenten sociale vakken (2e graads)	11.500	stijgend	10.500
Docenten sociale vakken (1e graads)	6.000	-	5.000
Docenten 2e graads zonder specialisatie	12.500	constant	11.000
Docent 1e graads zonder specialisatie	4.000	constant	4.000
Onderwijskundig medewerkers	8.500	constant	7.500
Onderwijskundigen en pedagogen	20.500	sterk stijgend	17.500
Rij-instructeurs	9.000	-	9.000
Zweminstructeurs	4.500	constant	3.500
Sportinstructeurs	7.500	sterk stijgend	7.000
CULTURELE BEROEPEN			
Tolken, vertalers en schrijvers	9.000	stijgend	8.000
Bibliotheekassistenten	17.000	stijgend	13.500
Bibliotheacarissen	11.500	-	9.000
Grafisch ontwerpers	9.000	stijgend	9.500
Kunstenaars	38.000	stijgend	37.000
Geestelijk verzorgers	-	-	-
Geestelijken	4.000	dalend	4.000
Journalisten	17.000	-	15.000
Taalkundigen	9.000	stijgend	8.000
AGRARISCHE BEROEPEN			
Agrarische hulparbeiders	6.000	stijgend	4.500
Agrarische arbeiders	108.000	constant	100.500
Agrarische vakkrachten	9.500	dalend	9.000
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	14.500	stijgend	14.000
Landbouwkundigen	4.500	constant	4.000
Landbouwmachinebestuurders en vissers	10.500	constant	13.500
Agrarische bedrijfshoofden	121.000	constant	163.500
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN			
Productiemedewerkers	111.000	stijgend	100.000
Laboratorium-assistenten	3.000	-	2.500
Laboranten	15.000	constant	14.000
Technisch analisten	12.000	-	11.000
Natuurwetenschappers	15.000	constant	14.000
Conciërges	26.500	constant	23.000
Hoofden technische dienst	11.500	-	11.500

Tabel 2.1 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
Werktuigbouwkundigen	11.500	-	11.500
Bouwwakkers	169.500	constant	169.500
Aannemers en installateurs	168.500	stijgend	174.000
Architecten en bouwkundig projectleiders	31.500	stijgend	32.000
Weg- en waterbouwkundigen	11.500	dalend	11.500
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	24.500	constant	24.500
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	33.000	constant	33.500
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	8.000	constant	8.000
Metaalarbeiders	89.500	constant	87.500
Bankwerkers en lassers	60.000	constant	59.000
Bedrijfshoofden metaalbewerking	4.000	constant	4.500
Assembleurs	19.500	stijgend	20.000
Monteurs	188.000	constant	189.000
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	30.500	stijgend	31.500
Elektronicamonteurs	12.500	dalend	12.500
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	17.500	dalend	16.500
Elektromonteurs	88.000	constant	87.000
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	10.000	-	10.000
Elektrotechnici	7.000	dalend	7.000
Grafisch productiepersoneel	24.000	dalend	22.500
Grafische vakkrachten	37.000	constant	37.000
Mechanisch operators	77.000	constant	72.500
Procesoperators	49.000	constant	46.000
Procestechnologen	10.000	constant	10.500
Materiaalkundigen	14.500	constant	15.000
Confectie-arbeiders	34.500	constant	30.500
Schoen- en kleermakers	7.000	constant	7.500
TRANSPORTBEROEPEN			
Laders en lossers	93.000	stijgend	85.000
Chauffeurs	220.000	constant	218.500
Schippers en conducteurs	16.000	dalend	17.000
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	15.000	stijgend	15.500
Stewards	9.500	stijgend	8.000
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN			
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	24.000	constant	19.500
Verplegenden en doktersassistenten	106.500	constant	79.500
Therapeuten en verpleegkundigen	89.500	constant	71.500
Artsen	52.500	stijgend	56.000
Apothekersassistenten en medisch laboranten	33.500	constant	27.500
Medisch analisten	15.000	constant	12.000
Apothekers	5.000	-	5.000
Afdelingshoofden zorginstelling	10.500	-	9.000
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN			
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	41.000	-	35.000
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	8.500	constant	5.500
Bedrijfshoofden	21.000	stijgend	24.000
Economen	14.500	constant	13.500
Productieplanners	46.500	sterk stijgend	44.000
Organisatie-adviseurs	29.500	-	29.000

Tabel 2.1 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
Organisatiesdeskundigen	17.000	-	17.000
Receptionisten en administratieve employés	218.500	constant	171.000
Boekhouders en secretaresses	382.500	stijgend	324.000
Assistent accountants	91.000	constant	87.500
Accountants	25.500	sterk stijgend	25.500
Verzekeringsagenten	26.500	constant	23.000
Commercieel employés	266.500	constant	249.500
Commercieel medewerkers	180.500	constant	196.500
Technisch-commercieel employés	19.000	constant	19.000
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	12.000	constant	12.000
Juridisch en fiscaal medewerkers	34.500	constant	32.500
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	16.000	dalend	15.500
Juristen	50.000	stijgend	48.500
Administratieve transportemployés	27.000	constant	28.500
Leidinggevend	42.500	stijgend	45.000
Managers	72.500	stijgend	73.000
Medisch secretaresses	16.000	stijgend	11.500
INFORMATICA-BEROEPEN			
Programmeurs	51.000	stijgend	49.500
Systeemanalisten	78.500	constant	76.500
Informatici	14.500	constant	15.000
Technisch systeemanalisten	10.000	constant	10.000
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeids- bemiddeling	50.000	sterk stijgend	40.500
Sociaal-cultureel werkers	72.500	constant	62.000
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	9.500	constant	8.000
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	6.500	constant	6.000
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	19.500	-	17.000
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
Vakkenvullers	20.500	stijgend	13.500
Interieurverzorgers	142.500	stijgend	92.500
Verkopers	239.000	constant	178.000
Winkeliers	130.000	constant	146.500
Hulpkrachten horeca en verzorging	139.500	constant	92.500
Ziekenverzorgenden	56.000	stijgend	40.000
Verzorgend personeel	195.000	constant	148.500
Café- en snackbarhouders	12.500	constant	18.000
Bedrijfshoofden horeca	39.500	sterk stijgend	49.500
Bakkers en slaggers	15.500	dalend	19.000

Tabel 2.1 (vervolg)

Aantal werkenden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	39.500	stijgend	37.000
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	46.000	constant	44.000
Politie-inspecteurs en officieren	7.500	-	7.500
Brandweerlieden	6.500	constant	7.500
Totaal	6.115.000	constant	5.623.000

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Arbeidsvolume is het totaal aantal normaal gewerkte arbeidsuren gedeeld door 40. Het aantal werkenden heeft betrekking op iedereen die jonger is dan 65 jaar en minstens 12 uur per week werkt.

Tabel 2.2

Percentage vrouwen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
Leraar basisonderwijs	69	hoog	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	45	gemiddeld	dalend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	26	gemiddeld	stijgend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	14	gemiddeld	dalend
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	gemiddeld	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	36	gemiddeld	stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	gemiddeld	dalend
Docenten talen en expressie	56	hoog	constant
Docenten letteren (1e graads)	45	gemiddeld	constant
Docenten sociale vakken (2e graads)	31	gemiddeld	-
Docenten sociale vakken (1e graads)	41	gemiddeld	stijgend
Docenten 2e graads zonder specialisatie	37	gemiddeld	constant
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld	-
Onderwijskundig medewerkers	41	gemiddeld	sterk dalend
Onderwijskundigen en pedagogen	56	hoog	stijgend
Rij-instructeurs	-	gemiddeld	-
Zweminstructeurs	60	hoog	constant
Sportinstructeurs	32	gemiddeld	constant
CULTURELE BEROEPEN			
Tolken, vertalers en schrijvers	51	hoog	constant
Bibliotheekassistenten	54	hoog	constant
Bibliothecarissen	70	hoog	constant
Grafisch ontwerpers	28	gemiddeld	stijgend
Kunstenaars	38	gemiddeld	constant
Geestelijk verzorgers	-	-	-
Geestelijken	-	gemiddeld	-
Journalisten	32	gemiddeld	constant
Taalkundigen	41	gemiddeld	sterk stijgend
AGRARISCHE BEROEPEN			
Agrarische hulparbeiders	57	hoog	stijgend
Agrarische arbeiders	26	gemiddeld	dalend
Agrarische vakkrachten	29	gemiddeld	dalend
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	gemiddeld	constant
Landbouwkundigen	-	gemiddeld	sterk stijgend
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	erg laag	-
Agrarische bedrijfshoofden	17	gemiddeld	sterk stijgend
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN			
Productiemedewerkers	27	gemiddeld	constant
Laboratorium-assistenten	-	gemiddeld	stijgend
Laboranten	35	gemiddeld	constant
Technisch analisten	30	gemiddeld	constant
Natuurwetenschappers	15	gemiddeld	stijgend
Conciërges	23	gemiddeld	constant
Hoofden technische dienst	-	erg laag	-
Werktuigbouwkundigen	-	erg laag	-
Bouwwerkers	-	erg laag	constant

Tabel 2.2 (vervolg)

Percentage vrouwen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
Aannemers en installateurs	2	erg laag	sterk stijgend
Architecten en bouwkundig projectleiders	9	laag	-
Weg- en waterbouwkundigen	-	laag	constant
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	erg laag	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	-	erg laag	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	laag	-
Metaalarbeiders	4	erg laag	dalend
Bankwerkers en lassers	6	laag	-
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	gemiddeld	-
Assembleurs	-	erg laag	sterk stijgend
Monteurs	1	erg laag	constant
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	-	erg laag	constant
Elektronicamonteurs	-	erg laag	constant
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	laag	stijgend
Elektromonteurs	-	erg laag	-
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	erg laag	sterk dalend
Elektrotechnici	-	erg laag	-
Grafisch productiepersoneel	23	gemiddeld	constant
Grafische vakkrachten	14	gemiddeld	stijgend
Mechanisch operators	14	gemiddeld	constant
Procesoperators	5	erg laag	constant
Procestechnologen	-	laag	dalend
Materiaalkundigen	-	gemiddeld	-
Confectie-arbeiders	53	hoog	dalend
Schoen- en kleermakers	-	gemiddeld	sterk dalend
TRANSPORTBEROEPEN			
Laders en lossers	13	gemiddeld	constant
Chaufeurs	5	erg laag	constant
Schippers en conducteurs	-	laag	sterk stijgend
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	-	laag	sterk stijgend
Stewards	72	hoog	dalend
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN			
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	83	hoog	constant
Verplegenden en doktersassistenten	85	hoog	constant
Therapeuten en verpleegkundigen	76	hoog	constant
Artsen	33	gemiddeld	stijgend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	70	hoog	constant
Medisch analisten	74	hoog	constant
Apothekers	-	gemiddeld	constant
Afdelingshoofden zorginstelling	69	hoog	constant
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN			
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	51	hoog	constant
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	49	gemiddeld	dalend
Bedrijfshoofden	27	gemiddeld	stijgend
Economen	28	gemiddeld	constant
Productieplanners	24	gemiddeld	dalend
Organisatie-adviseurs	23	gemiddeld	-
Organisatiedeskundigen	17	gemiddeld	dalend
Receptionisten en administratieve employés	74	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	65	hoog	constant

Tabel 2.2 (vervolg)

Percentage vrouwen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
Assistent accountants	37	gemiddeld	constant
Accountants	13	gemiddeld	-
Verzekeringsagenten	56	hoog	constant
Commercieel employés	41	gemiddeld	constant
Commercieel medewerkers	22	gemiddeld	stijgend
Technisch-commercieel employés	14	gemiddeld	sterk stijgend
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	gemiddeld	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	29	gemiddeld	stijgend
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	22	gemiddeld	constant
Juristen	37	gemiddeld	stijgend
Administratieve transportemployés	20	gemiddeld	dalend
Leidinggevend	9	laag	dalend
Managers	18	gemiddeld	sterk stijgend
Medisch secretaresses	96	erg hoog	constant
INFORMATICA BEROEPEN			
Programmeurs	13	gemiddeld	sterk dalend
Systeemanalisten	12	gemiddeld	constant
Informatici	-	gemiddeld	constant
Technisch systeemanalisten	-	laag	sterk stijgend
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	63	hoog	stijgend
Sociaal-cultureel werkers	57	hoog	stijgend
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	57	hoog	stijgend
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	39	gemiddeld	constant
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	47	gemiddeld	constant
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
Vakkenvullers	37	gemiddeld	constant
Interieurverzorgers	73	hoog	constant
Verkopers	76	hoog	constant
Winkeliers	38	gemiddeld	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	81	hoog	constant
Ziekenverzorgenden	92	erg hoog	constant
Verzorgend personeel	78	hoog	constant
Café- en snackbarhouders	36	gemiddeld	constant
Bedrijfshoofden horeca	35	gemiddeld	dalend
Bakkers en slag	-	gemiddeld	sterk stijgend
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	13	gemiddeld	sterk stijgend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	14	gemiddeld	sterk stijgend
Politie-inspecteurs en officieren	-	erg laag	-
Brandweerlieden	-	laag	-
Totaal	37	gemiddeld	constant

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.3

Percentage allochtonen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
Leraar basisonderwijs	3	gemiddeld	sterk stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	gemiddeld	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	gemiddeld	constant
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	gemiddeld	-
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	erg laag	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	laag	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	laag	-
Docenten talen en expressie	-	gemiddeld	sterk dalend
Docenten letteren (1e graads)	-	gemiddeld	constant
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	gemiddeld	-
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	erg laag	-
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	gemiddeld	-
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	erg laag	-
Onderwijskundig medewerkers	-	laag	-
Onderwijskundigen en pedagogen	-	gemiddeld	-
Rij-instructeurs	-	hoog	-
Zweminstructeurs	-	gemiddeld	-
Sportinstructeurs	-	gemiddeld	-
CULTURELE BEROEPEN			
Tolken, vertalers en schrijvers	-	gemiddeld	-
Bibliotheekassistenten	-	gemiddeld	-
Bibliothecarissen	-	laag	-
Grafisch ontwerpers	-	laag	-
Kunstenaars	-	laag	-
Geestelijk verzorgers	-	-	-
Geestelijken	-	laag	-
Journalisten	-	erg laag	sterk dalend
Taalkundigen	-	erg laag	-
AGRARISCHE BEROEPEN			
Agrarische hulparbeiders	-	erg hoog	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	3	gemiddeld	-
Agrarische vakkrachten	-	erg laag	-
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	-	laag	-
Landbouwkundigen	-	erg laag	-
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	laag	-
Agrarische bedrijfschefs	-	erg laag	-
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN			
Productiemedewerkers	11	erg hoog	constant
Laboratorium-assistenten	-	gemiddeld	-
Laboranten	-	gemiddeld	-
Technisch analisten	-	laag	-
Natuurwetenschappers	-	laag	-
Conciërges	-	hoog	-
Hoofden technische dienst	-	erg laag	-
Werktuigbouwkundigen	-	gemiddeld	-
Bouwvakkers	2	gemiddeld	dalend

Tabel 2.3 (vervolg)

Percentage allochtonen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
Aannemers en installateurs	-	laag	constant
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	laag	-
Weg- en waterbouwkundigen	-	laag	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	laag	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	-	laag	sterk dalend
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	gemiddeld	-
Metaalarbeiders	10	erg hoog	-
Bankwerkers en lassers	5	hoog	constant
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	erg laag	-
Assembleurs	-	erg hoog	sterk stijgend
Monteurs	3	gemiddeld	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst-	-	gemiddeld	sterk stijgend
Elektronicamonteurs	-	hoog	sterk stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	erg hoog	sterk stijgend
Elektromonteurs	3	gemiddeld	constant
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	gemiddeld	-
Elektrotechnici	-	gemiddeld	-
Grafisch productiepersoneel	-	hoog	dalend
Grafische vakkrachten	-	hoog	sterk stijgend
Mechanisch operators	8	erg hoog	-
Procesoperators	-	hoog	constant
Procestechnologen	-	laag	-
Materiaalkundigen	-	laag	-
Confectie-arbeiders	14	erg hoog	sterk stijgend
Schoen- en kleermakers	-	hoog	-
TRANSPORTBEROEPEN			
Laders en lossers	7	erg hoog	dalend
Chauffeurs	2	gemiddeld	-
Schippers en conducteurs	-	hoog	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	-	hoog	-
Stewards	-	erg hoog	-
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN			
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-	erg hoog	sterk stijgend
Verplegenden en doktersassistenten	-	gemiddeld	-
Therapeuten en verpleegkundigen	-	gemiddeld	sterk stijgend
Artsen	-	gemiddeld	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten	-	gemiddeld	dalend
Medisch analisten	-	gemiddeld	-
Apothekers	-	gemiddeld	-
Afdelingshoofden zorginstelling	-	erg laag	-
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN			
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	12	erg hoog	-
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	hoog	-
Bedrijfshoofden	-	laag	-
Economen	-	laag	-
Productieplanners	-	gemiddeld	constant
Organisatie-adviseurs	-	gemiddeld	sterk stijgend
Organisatiedeskundigen	-	laag	-
Receptionisten en administratieve employés	4	hoog	constant
Boekhouders en secretaresses	3	gemiddeld	stijgend

Tabel 2.3 (vervolg)

Percentage alloctonen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	trend 1992-'96
Assistent accountants	-	gemiddeld	-
Accountants	-	gemiddeld	sterk stijgend
Verzekeringsagenten	-	gemiddeld	sterk dalend
Commercieel employés	2	gemiddeld	stijgend
Commercieel medewerkers	-	laag	-
Technisch-commercieel employés	-	laag	-
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	gemiddeld	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	gemiddeld	sterk stijgend
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	erg laag	-
Juristen	-	gemiddeld	constant
Administratieve transportemployés	-	gemiddeld	sterk stijgend
Leidinggevend	-	gemiddeld	-
Managers	-	laag	-
Medisch secretaresses	-	hoog	sterk stijgend
INFORMATICABEROEPEN			
Programmeurs	-	gemiddeld	-
Systeemanalisten	-	gemiddeld	sterk stijgend
Informatici	-	laag	-
Technisch systeemanalisten	-	gemiddeld	-
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	5	hoog	-
Sociaal-cultureel werkers	4	hoog	sterk stijgend
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	-	laag	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	erg laag	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	gemiddeld	-
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
Vakkenvullers	-	gemiddeld	sterk stijgend
Interieurverzorgers	10	erg hoog	-
Verkopers	3	gemiddeld	sterk stijgend
Winkeliers	-	gemiddeld	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	6	erg hoog	sterk stijgend
Ziekenverzorgenden	-	gemiddeld	constant
Verzorgend personeel	3	gemiddeld	stijgend
Café- en snackbarhouders	-	hoog	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	-	hoog	sterk stijgend
Bakkers en slaggers	-	laag	-
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	-	hoog	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	-	gemiddeld	sterk stijgend
Politie-inspecteurs en officieren	-	laag	-
Brandweerlieden	-	laag	-
Totaal	3	gemiddeld	stijgend

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het percentage allochtonen heeft betrekking op iedereen die een niet-Nederlandse nationaliteit bezit, of die buiten Nederland is geboren, in één van de landen die genoemd worden in de Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelnemers Allochtonen (WBEAA). Deze landen zijn: Aruba, Nederlandse Antillen, Ethiopië, Irak, Iran, voormalige Joegoslavië, Marokko, Somalië, Suriname, Turkije en Vietnam. Op grond van deze wet zouden echter ook kinderen van allochtonen tot de doelgroep gerekend moeten worden, ongeacht of zij een niet-Nederlandse nationaliteit bezitten.

Tabel 2.4

Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	jongeren %	ouderen		
		trend 1992-'96	%	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
Leraar basisonderwijs	14	dalend	16	stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	sterk dalend	21	sterk stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	-	34	stijgend
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	sterk dalend	37	sterk stijgend
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	-	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (2e en 3e gr.)	-	sterk stijgend	-	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e gr. en WO)	-	-	-	-
Docenten talen en expressie	7	constant	29	sterk stijgend
Docenten letteren (1e graads)	-	constant	23	constant
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	sterk stijgend	21	constant
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	-	-	sterk stijgend
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	stijgend	20	-
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	constant	-	-
Onderwijskundig medewerkers	-	-	-	sterk stijgend
Onderwijskundigen en pedagogen	12	dalend	15	constant
Rij-instructeurs	-	constant	26	sterk stijgend
Zweminstructeurs	-	constant	-	-
Sportinstructeurs	33	constant	-	-
CULTURELE BEROEPEN				
Tolken, vertalers en schrijvers	-	sterk dalend	-	-
Bibliotheekassistenten	22	constant	17	constant
Bibliothecarissen	-	sterk dalend	22	sterk stijgend
Grafisch ontwerpers	33	constant	-	sterk dalend
Kunstenaars	15	dalend	17	constant
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-
Geestelijken	-	-	-	-
Journalisten	18	constant	15	-
Taalkundigen	-	-	-	constant
AGRARISCHE BEROEPEN				
Agrarische hulparbeiders	48	constant	-	sterk stijgend
Agrarische arbeiders	42	constant	14	constant
Agrarische vakkrachten	30	-	-	-
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	23	-	-	constant
Landbouwkundigen	-	dalend	-	-
Landbouwmachinebestuurders en vissers	39	constant	-	-
Agrarische bedrijfshoofden	12	dalend	39	constant
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN				
Productiemedewerkers	33	dalend	13	constant
Laboratorium-assistenten	-	dalend	-	-
Laboranten	36	dalend	-	-
Technisch analisten	32	-	-	sterk dalend
Natuurwetenschappers	24	constant	-	-
Conciërges	9	-	33	constant

Tabel 2.4 (vervolg)

Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	jongeren %	ouderen		
		trend 1992-'96	%	trend 1992-'96
Hoofden technische dienst	-	sterk dalend	22	constant
Werktuigbouwkundigen	-	-	-	-
Bouwvakkers	34	constant	13	stijgend
Aannemers en installateurs	25	constant	18	stijgend
Architecten en bouwkundig projectleiders	17	stijgend	24	stijgend
Weg- en waterbouwkundigen	-	-	24	stijgend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	33	stijgend	15	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	25	dalend	19	stijgend
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	sterk stijgend	-	-
Metaalarbeiders	33	dalend	14	stijgend
Bankwerkers en lassers	28	dalend	15	constant
Bedrijfschouffden metaalbewerking	-	sterk stijgend	-	sterk stijgend
Assembleurs	48	stijgend	13	constant
Monteurs	29	constant	14	constant
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden				
technische dienst	17	constant	22	-
Elektronicamonteurs	35	constant	-	constant
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	41	constant	-	-
Elektromonteurs	32	dalend	13	constant
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshouffden	-	sterk dalend	24	sterk stijgend
Elektrotechnici	38	stijgend	-	-
Grafisch productiepersoneel	35	constant	11	-
Grafische vakkrachten	24	-	17	stijgend
Mechanisch operators	37	constant	12	-
Procesoperators	22	dalend	14	stijgend
Procestechnologen	23	constant	24	sterk stijgend
Materiaalkundigen	22	constant	20	stijgend
Confectie-arbeiders	35	dalend	14	constant
Schoen- en kleermakers	-	dalend	-	stijgend
TRANSPORTBEROEPEN				
Laders en lossers	42	constant	11	dalend
Chauffeurs	25	dalend	17	stijgend
Schippers en conducteurs	17	-	22	constant
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggeevenden				
transport	17	dalend	17	dalend
Stewards	51	-	-	-
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
Verpleeghulpen en leerling-verpleegkundigen	54	dalend	-	sterk stijgend
Verplegenden en doktersassistenten	31	dalend	9	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	19	dalend	11	sterk stijgend
Artsen	11	-	17	constant
Apothekersassistenten en medisch laboranten	38	constant	10	constant
Medisch analisten	25	dalend	-	constant
Apothekers	-	-	-	-
Afdelingshouffden zorginstelling	-	sterk dalend	-	sterk stijgend
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	43	stijgend	14	constant
Ondersteunende administratieve hulpmkrachten	35	constant	-	sterk dalend
Bedrijfschouffden	13	dalend	22	constant

Tabel 2.4 (vervolg)

Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	jongeren %	ouderen	
		trend 1992-'96	trend 1992-'96
Economen	22	constant	-
Productieplanners	27	dalend	13
Organisatie-adviseurs	21	constant	17
Organisatiedeskundigen	21	sterk stijgend	-
Receptionisten en administratieve employés	30	dalend	15
Boekhouders en secretaresses	31	dalend	13
Assistent accountants	26	dalend	15
Accountants	21	constant	14
Verzekeringsagenten	32	dalend	9
Commercieel employés	32	dalend	14
Commercieel medewerkers	18	dalend	19
Technisch-commercieel employés	30	stijgend	18
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	constant	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	17	dalend	12
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	constant	22
Juristen	16	dalend	15
Administratieve transportemployés	24	dalend	17
Leidinggevend	6	-	29
Managers	-	constant	33
Medisch secretaresses	21	sterk dalend	15

INFORMATICA BEROEPEN

Programmeurs	22	sterk dalend	7	sterk stijgend
Systeemanalisten	23	-	6	sterk stijgend
Informatici	23	stijgend	-	-
Technisch systeemanalisten	31	constant	-	sterk dalend

SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN

Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	31	stijgend	10	dalend
Sociaal-cultureel werkers	17	constant	14	constant
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	-	-	-	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	sterk dalend	-	sterk stijgend
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	16	constant	15	stijgend

VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN

Vakkenvullers	75	stijgend	-	sterk dalend
Interieurverzorgers	32	stijgend	16	constant
Verkopers	57	constant	9	constant
Winkeliers	28	constant	20	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	38	constant	13	constant
Ziekenverzorgenden	36	dalend	4	sterk stijgend
Verzorgend personeel	38	dalend	9	stijgend
Café- en snackbarhouders	-	-	25	sterk stijgend
Bedrijfshoofden horeca	22	constant	19	-
Bakkers en slaggers	29	constant	22	sterk stijgend

Tabel 2.4 (vervolg)

Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	jongeren		ouderen	
	%	trend 1992-'96	%	trend 1992-'96
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligings- hulpkrachten	48	constant	9	sterk dalend
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	20	dalend	8	constant
Politie-inspecteurs en officieren	-	sterk dalend	-	sterk stijgend
Brandweerlieden	-	-	-	constant
Totaal	29	dalend	15	constant

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.5

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
PEDAGOGISCHE BEROEPEN					
Leraar basisonderwijs	-	6	-	90	3
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	-	-	85	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	-	-	-	94
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	19	-	75	-
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	-	-	94
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-	-	-	83	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	-	-	-	95
Docenten talen en expressie	-	-	-	93	-
Docenten letteren (1e graads)	-	-	-	-	98
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	-	-	94	-
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	-	-	-	96
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	-	-	94	-
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	-	-	-	100
Onderwijskundig medewerkers	-	-	-	69	-
Onderwijskundigen en pedagogen	-	-	-	22	66
Rij-instructeurs	-	83	-	-	-
Zweminstructeurs	-	-	-	-	-
Sportinstructeurs	-	55	-	-	-
CULTURELE BEROEPEN					
Tolken, vertalers en schrijvers	-	-	-	33	53
Bibliotheekassistenten	-	65	-	16	-
Bibliothecarissen	-	-	-	78	-
Grafisch ontwerpers	-	82	-	-	-
Kunstenaars	-	19	7	63	10
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-	-
Geestelijken	-	-	-	-	100
Journalisten	-	30	-	52	14
Taalkundigen	-	-	-	-	88

Tabel 2.5 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
AGRARISCHE BEROEPEN					
Agrarische hulparbeiders	-	-	-	-	-
Agrarische arbeiders	19	41	37	3	-
Agrarische vakkrachten	-	76	-	-	-
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	-	30	-	44	19
Landbouwkundigen	-	-	-	-	83
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	42	40	-	-
Agrarische bedrijfshoofden	7	55	34	4	-
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN					
Productiemedewerkers	28	29	40	2	-
Laboratorium-assistenten	-	-	-	-	-
Laboranten	-	70	-	-	-
Technisch analisten	-	-	-	83	-
Natuurwetenschappers	-	-	^s	20	74
Conciërges	20	34	40	-	-
Hoofden technische dienst	-	75	-	-	-
Werktuigbouwkundigen	-	-	-	37	44
Bouwwerkers	19	27	52	-	-
Aannemers en installateurs	5	70	19	4	-
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	36	-	58	-
Weg- en waterbouwkundigen	-	-	-	-	78
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	34	27	38	-	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	16	52	26	-	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	-	-	65	-
Metaalarbeiders	19	25	55	-	-
Bankwerkers en lassers	5	72	19	4	-
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	-	-	-	-
Assembleurs	16	38	44	-	-
Monteurs	7	63	25	4	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	-	37	-	53	-

Tabel 2.5 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
Elektronicamonteurs	-	77	-	-	-
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	38	47	-	-
Elektromonteurs	3	72	21	4	-
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	28	-	62	-
Elektrotechnici	-	-	-	-	62
Grafisch productiepersoneel	11	56	26	-	-
Grafische vakkrachten	8	62	20	9	-
Mechanisch operators	26	31	42	-	-
Procesoperators	7	67	16	9	-
Procestechnologen	-	34	-	47	-
Materiaalkundigen	-	23	-	24	45
Confectie-arbeiders	25	35	39	-	-
Schoen- en kleermakers	-	64	-	-	-
TRANSPORTBEROEPEN					
Laders en lossers	23	30	44	-	-
Chauffeurs	22	30	46	1	-
Schippers en conducteurs	-	55	30	-	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	-	25	-	61	-
Stewards	-	53	-	28	-
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN					
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	10	44	41	-	-
Verplegenden en doktersassistenten	-	88	4	8	-
Therapeuten en verpleegkundigen	-	17	-	78	4
Artsen	-	-	-	6	92
Apothekersassistenten en medisch laboranten	-	80	11	-	-
Medisch analisten	-	-	-	89	-
Apothekers	-	-	-	-	68
Afdelingshoofden zorginstelling	-	25	-	57	-

Tabel 2.5 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
ECONOMISCH-ADMINISTRatieve BEROEPEN					
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	39	24	35	-	-
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	47	-	-	-
Bedrijfschefs	-	41	13	30	11
Economen	-	-	-	-	78
Productieplanners	6	68	26	-	-
Organisatie-adviseurs	-	20	-	65	11
Organisatie-deskundigen	-	-	-	-	92
Receptionisten en administratieve medewerkers	8	36	49	5	-
Boekhouders en secretaresses	1	75	10	12	2
Assistent accountants	-	31	4	53	12
Accountants	-	20	-	33	46
Verzekeringsspecialisten	-	60	19	14	-
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	29	-	55	-
Juristen	-	8	-	13	78
Administratieve transportmedewerkers	-	53	23	15	-
Leidinggevers	-	35	7	45	11
Managers	-	22	3	39	35
Medisch secretaresses	-	73	-	15	-
INFORMATIEBEROEPEN					
Programmeurs	-	78	18	-	-
Systeemanalisten	-	20	4	56	20
Informatici	-	16	-	23	59
Technisch systeemanalisten	-	-	-	74	-
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN					
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	-	67	10	16	4
Sociaal-cultureel werkers	-	12	-	74	12
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	-	-	-	-	100

Tabel 2.5 (vervolg)

Percentage werkenden naar opleidingsniveau per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Basisonderwijs %	VBO %	MBO %	HBO %	WO %
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	-	-	68	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	-	-	-	94
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN					
Vakkenvullers	-	43	42	-	-
Interieurverzorgers	29	24	43	3	-
Verkopers	10	46	39	4	-
Winkeliers	6	66	19	7	-
Hulpkrachten horeca en verzorging	20	30	46	3	-
Ziekenverzorgenden	-	95	-	4	-
Verzorgend personeel	-	81	6	11	-
Café- en snackbarhouders	-	51	27	-	-
Bedrijfschoude horeca	10	55	23	10	-
Bakkers en slaggers	-	84	-	-	-
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN					
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	-	50	41	-	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployes	-	85	9	-	-
Politie-inspecteurs en officieren	-	47	-	35	-
Brandweerlieden	-	83	-	-	-
Bron: CBS/ROA					

Tabel 2.6

Deeltijdarbeid per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	gemiddeld aantal uren per week
PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
Leraar basisonderwijs	35	stijgend	34
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	39	dalend	34
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	31	constant	35
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	18	constant	37
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	sterk stijgend	38
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	30	constant	35
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	-	stijgend	38
Docenten talen en expressie	55	constant	31
Docenten letteren (1e graads)	45	stijgend	34
Docenten sociale vakken (2e graads)	29	constant	37
Docenten sociale vakken (1e graads)	44	stijgend	33
Docenten 2e graads zonder specialisatie	31	-	36
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	-	38
Onderwijskundig medewerkers	34	dalend	36
Onderwijskundigen en pedagogen	42	-	35
Rij-instructeurs	-	-	41
Zweminstructeurs	56	sterk stijgend	30
Sportinstructeurs	43	stijgend	36
CULTURELE BEROEPEN			
Tolken, vertalers en schrijvers	41	constant	36
Bibliotheekassistenten	41	constant	32
Bibliothecarissen	53	-	32
Grafisch ontwerpers	-	-	43
Kunstenaars	33	-	39
Geestelijk verzorgers	-	-	-
Geestelijken	-	-	41
Journalisten	29	stijgend	36
Taalkundigen	27	stijgend	35
AGRARISCHE BEROEPEN			
Agrarische hulparbeiders	58	sterk stijgend	29
Agrarische arbeiders	25	constant	37
Agrarische vakkrachten	-	-	38
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	sterk stijgend	39
Landbouwkundigen	-	sterk stijgend	37
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	-	51
Agrarische bedrijfshoofden	15	sterk stijgend	54
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN			
Productiemedewerkers	20	stijgend	36
Laboratorium-assistenten	-	-	36
Laboranten	18	stijgend	37
Technisch analisten	-	sterk stijgend	36
Natuurwetenschappers	-	dalend	38
Conciërges	30	stijgend	35
Hoofden technische dienst	-	constant	40
Werktuigbouwkundigen	-	-	40
Bouwvakkers	6	stijgend	40

Tabel 2.6 (vervolg)
Deeltijdarbeid per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	gemiddeld aantal uren per week
Aannemers en installateurs	6	sterk stijgend	41
Architecten en bouwkundig projectleiders	8	stijgend	40
Weg- en waterbouwkundigen	-	-	40
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	sterk stijgend	40
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	-	-	41
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	-	40
Metaalarbeiders	6	constant	39
Bankwerkers en lassers	7	stijgend	39
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	sterk stijgend	43
Assembleurs	-	-	41
Monteurs	4	constant	40
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst-	-	sterk stijgend	41
Elektronicamonteurs	-	sterk stijgend	39
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	stijgend	38
Elektromonteurs	6	constant	40
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	constant	40
Elektrotechnici	-	-	40
Grafisch productiepersoneel	14	constant	37
Grafische vakkrachten	10	stijgend	40
Mechanisch operators	12	sterk stijgend	38
Procesoperators	7	-	38
Procestechnologen	-	constant	41
Materiaalkundigen	-	sterk dalend	41
Confectie-arbeiders	28	dalend	36
Schoen- en kleermakers	-	sterk dalend	44

TRANSPORTBEROEPEN

Laders en lossers	17	stijgend	37
Chaufeurs	10	stijgend	40
Schippers en conducteurs	-	-	42
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	-	sterk stijgend	41
Stewards	36	constant	33

MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN

Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	38	sterk stijgend	33
Verplegenden en doktersassistenten	59	stijgend	30
Therapeuten en verpleegkundigen	55	stijgend	32
Artsen	20	-	43
Apothekersassistenten en medisch laboranten	44	stijgend	33
Medisch analisten	43	constant	32
Apothekers	-	-	41
Afdelingshoofden zorginstelling	45	-	34

ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN

Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	33	stijgend	34
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	65	constant	26
Bedrijfshoofden	13	sterk stijgend	45
Economen	16	stijgend	38
Productieplanners	12	stijgend	38
Organisatie-adviseurs	15	sterk stijgend	39
Organisatiedeskundigen	15	constant	40
Receptionisten en administratieve employés	47	constant	31
Boekhouders en secretaresses	34	stijgend	34

Tabel 2.6 (vervolg)

Deeltijdarbeid per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	typering	gemiddeld aantal uren per week
Assistent accountants	14	stijgend	39
Accountants	-	constant	40
Verzekeringsagenten	29	stijgend	34
Commercieel employés	19	stijgend	37
Commercieel medewerkers	9	sterk stijgend	44
Technisch-commercieel employés	-	-	40
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	sterk stijgend	40
Juridisch en fiscaal medewerkers	17	stijgend	38
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	-	38
Juristen	18	stijgend	39
Administratieve transportemployés	-	sterk dalend	42
Leidinggevend	5	-	42
Managers	9	sterk stijgend	40
Medisch secretaresses	63	stijgend	29
INFORMATICA BEROEPEN			
Programmeurs	8	constant	39
Systeemanalisten	9	-	39
Informatici	-	-	41
Technisch systeemanalisten	-	sterk stijgend	39
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN			
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	46	stijgend	32
Sociaal-cultureel werkers	40	constant	34
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	46	constant	33
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	-	36
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	40	stijgend	35
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN			
Vakkenvullers	65	-	26
Interieurverzorgers	70	constant	26
Verkopers	57	stijgend	30
Winkeliers	14	stijgend	45
Hulpkrachten horeca en verzorging	72	constant	26
Ziekenverzorgenden	68	constant	28
Verzorgend personeel	59	stijgend	30
Café- en snackbarhouders	-	-	58
Bedrijfshoofden horeca	14	-	50
Bakkers en slagers	-	sterk stijgend	49
OPENBARE ORDE EN VEILIGHEIDSBEROEPEN			
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	13	sterk stijgend	38
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	6	sterk stijgend	38
Politie-inspecteurs en officieren	-	-	39
Brandweerlieden	-	-	46
Totaal	27	stijgend	37

Bron: ROA/CBS

Toelichting:

Deeltijdarbeid betreft personen die hoogstens 38 uur maar minstens 12 uur per week werkzaam zijn.

Tabel 2.7

Flexibel en vast werk per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
Leraar basisonderwijs	7	stijgend	93	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	constant	97	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	-	97	constant
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	sterk dalend	97	constant
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	100	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (2e en 3e gr.)	-	-	94	constant
Docenten economisch-administratieve vakken (1e gr. en WO)	-	sterk dalend	100	constant
Docenten talen en expressie	-	constant	94	constant
Docenten letteren (1e graads)	-	-	96	constant
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	-	96	constant
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	-	92	constant
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	sterk stijgend	96	constant
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	-	100	constant
Onderwijskundig medewerkers	-	-	100	constant
Onderwijskundigen en pedagogen	-	-	94	constant
Rij-instructeurs	-	-	71	constant
Zweminstructeurs	-	-	78	constant
Sportinstructeurs	-	-	89	constant
CULTURELE BEROEPEN				
Tolken, vertalers en schrijvers	-	constant	71	dalend
Bibliotheekassistenten	-	sterk stijgend	91	constant
Bibliotheacarissen	-	sterk stijgend	96	constant
Grafisch ontwerpers	-	-	100	constant
Kunstenaars	-	-	84	dalend
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-
Geestelijken	-	-	100	constant
Journalisten	-	sterk stijgend	88	dalend
Taalkundigen	-	-	88	constant
AGRARISCHE BEROEPEN				
Agrarische hulparbeiders	-	sterk stijgend	64	dalend
Agrarische arbeiders	11	sterk stijgend	86	constant
Agrarische vakkrachten	-	sterk stijgend	94	dalend
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	-	96	constant
Landbouwkundigen	-	-	100	constant
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-	-	83	stijgend
Agrarische bedrijfshoofden	-	-	92	stijgend
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN				
Productiemedewerkers	15	sterk stijgend	85	dalend
Laboratorium-assistenten	-	sterk stijgend	100	constant
Laboranten	-	sterk stijgend	93	constant
Technisch analisten	-	sterk stijgend	96	constant
Natuurwetenschappers	-	-	93	constant
Conciërges	-	sterk stijgend	92	constant
Hoofden technische dienst	-	-	100	constant

Tabel 2.7 (vervolg)

Flexibel en vast werk per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
Werktuigbouwkundigen	-	-	95	constant
Bouwwerkers	5	sterk stijgend	94	constant
Aannemers en installateurs	3	sterk stijgend	97	constant
Architecten en bouwkundig projectleiders	-	sterk stijgend	96	constant
Weg- en waterbouwkundigen	-	-	100	constant
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	-	96	constant
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	-	sterk dalend	97	constant
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	-	94	constant
Metaalarbeiders	8	sterk stijgend	91	constant
Bankwerkers en lassers	5	sterk stijgend	94	constant
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	-	100	constant
Assembleurs	-	sterk stijgend	88	dalend
Monteurs	3	sterk stijgend	97	constant
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	-	-	96	constant
Elektronicamonteurs	-	sterk stijgend	96	constant
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	sterk stijgend	88	dalend
Elektromonteurs	5	sterk stijgend	94	constant
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	-	95	constant
Elektrotechnici	-	sterk stijgend	100	constant
Grafisch productiepersoneel	-	sterk stijgend	93	constant
Grafische vakkrachten	-	sterk stijgend	97	constant
Mechanisch operators	9	sterk stijgend	91	constant
Procesoperators	-	-	98	constant
Procestechnologen	-	sterk stijgend	100	constant
Materiaalkundigen	-	-	96	constant
Confectie-arbeiders	11	-	89	constant
Schoen- en kleermakers	-	-	83	dalend

TRANSPORTBEROEPEN

Laders en lossers	17	sterk stijgend	83	dalend
Chauffeurs	8	sterk stijgend	92	constant
Schippers en conducteurs	-	-	97	constant
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	-	sterk stijgend	96	constant
Stewards	-	sterk stijgend	84	constant

MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN

Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-	-	92	constant
Verplegenden en doktersassistenten	7	constant	92	constant
Therapeuten en verpleegkundigen	9	stijgend	89	constant
Artsen	-	sterk stijgend	95	constant
Apothekersassistenten en medisch laboranten	-	sterk stijgend	97	constant
Medisch analisten	-	-	97	constant
Apothekers	-	-	100	constant
Afdelingshoofden zorginstelling	-	-	100	constant

ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN

Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	21	sterk stijgend	76	dalend
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	32	-	64	stijgend
Bedrijfshoofden	-	-	100	dalend
Economen	-	-	93	constant
Productieplanners	-	constant	98	constant

Tabel 2.7 (vervolg)

Flexibel en vast werk per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

beroepsgroep	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
Organisatie-adviseurs	-	-	96	dalend
Organisatiedeskundigen	-	sterk stijgend	96	constant
Receptionisten en administratieve employés	11	sterk stijgend	89	constant
Boekhouders en secretaresses	6	sterk stijgend	94	constant
Assistent accountants	3	sterk stijgend	97	constant
Accountants	-	-	100	constant
Verzekeringsagenten	11	sterk stijgend	90	constant
Commercieel employés	6	sterk stijgend	94	constant
Commercieel medewerkers	2	sterk stijgend	98	constant
Technisch-commercieel employés	-	sterk stijgend	100	constant
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	sterk stijgend	96	constant
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	sterk stijgend	99	constant
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	-	97	constant
Juristen	-	sterk stijgend	98	constant
Administratieve transportemployés	-	sterk stijgend	96	constant
Leidinggevend	-	-	100	constant
Managers	-	sterk stijgend	99	constant
Medisch secretaresses	-	sterk stijgend	94	constant
INFORMATICA BEROEPEN				
Programmeurs	-	-	97	constant
Systeemanalisten	3	sterk stijgend	97	constant
Informatici	-	-	96	constant
Technisch systeemanalisten	-	-	100	constant
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeids- bemiddeling	10	sterk stijgend	90	constant
Sociaal-cultureel werkers	5	sterk stijgend	94	constant
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	-	-	95	constant
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	sterk dalend	108	constant
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	sterk stijgend	100	constant
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
Vakkenvullers	34	sterk stijgend	64	dalend
Interieurverzorgers	19	sterk stijgend	80	constant
Verkopers	13	stijgend	86	constant
Winkeliers	-	sterk stijgend	98	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	20	sterk stijgend	78	dalend
Ziekenverzorgenden	11	-	88	constant
Verzorgend personeel	10	stijgend	89	constant
Café- en snackbarhouders	-	sterk stijgend	75	constant
Bedrijfshoofden horeca	-	constant	94	dalend
Bakkers en slagers	-	sterk stijgend	93	dalend
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulp- krachten	7	sterk stijgend	91	constant
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	-	sterk stijgend	99	constant
Politie-inspecteurs en officieren	-	-	100	constant
Brandweerlieden	-	-	92	constant

Tabel 2.7 (vervolg)

Flexibel en vast werk per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

beroepsgroep	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
Totaal	8	stijgend	91	constant

Bron: ROA/CBS

Toelichting:

Van een flexibele arbeidsrelatie is sprake bij uitzendkrachten, oproepkrachten, invalskrachten en contracten zonder een vast aantal arbeidsuren en indien geen vast dienstverband is overeengekomen. Een arbeidscontract wordt als niet-vast beschouwd als de contractuele termijn korter is dan een jaar en er geen vooruitzicht is op een vast dienstverband.

Tabel 2.8

Zelfstandigen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

	%	typering	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN			
Leraar basisonderwijs	-	erg laag	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-	erg laag	sterk stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	-	erg laag	-
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	-	gemiddeld	constant
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	erg laag	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e en 3e gr.)	-	erg laag	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e gr. en WO)	-	erg laag	-
Docenten talen en expressie	10	gemiddeld	constant
Docenten letteren (1e graads)	-	erg laag	sterk stijgend
Docenten sociale vakken (2e graads)	-	erg laag	-
Docenten sociale vakken (1e graads)	-	erg laag	-
Docenten 2e graads zonder specialisatie	-	erg laag	-
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	erg laag	-
Onderwijskundig medewerkers	-	laag	sterk stijgend
Onderwijskundigen en pedagogen	12	gemiddeld	-
Rij-instructeurs	63	erg hoog	constant
Zweminstructeurs	-	erg laag	-
Sportinstructeurs	40	erg hoog	constant
CULTURELE BEROEPEN			
Tolken, vertalers en schrijvers	60	erg hoog	stijgend
Bibliotheekassistenten	-	erg laag	-
Bibliothecarissen	-	erg laag	-
Grafisch ontwerpers	45	erg hoog	-
Kunstenaars	60	erg hoog	stijgend
Geestelijk verzorgers	-	-	-
Geestelijken	-	erg hoog	-
Journalisten	29	erg hoog	sterk stijgend
Taalkundigen	-	laag	sterk dalend
AGRARISCHE BEROEPEN			
Agrarische hulparbeiders	-	gemiddeld	sterk dalend
Agrarische arbeiders	18	hoog	dalend
Agrarische vakkrachten	-	hoog	sterk stijgend
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	-	gemiddeld	-
Landbouwkundigen	-	laag	-
Landbouwmachinebestuurders en vissers	42	erg hoog	constant
Agrarische bedrijfshoofden	95	erg hoog	constant
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN			
Productiemedewerkers	3	erg laag	sterk stijgend
Laboratorium-assistenten	-	erg laag	-
Laboranten	-	erg laag	sterk dalend
Technisch analisten	-	erg laag	-
Natuurwetenschappers	-	erg laag	sterk dalend
Conciërges	-	erg laag	-
Hoofden technische dienst	-	laag	sterk dalend

Tabel 2.8 (vervolg)
Zelfstandigen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

	%	typering	trend 1992-'96
Werktuigbouwkundigen	-	laag	-
Bouwvakkers	10	gemiddeld	sterk stijgend
Aannemers en installateurs	18	hoog	stijgend
Architecten en bouwkundig projectleiders	16	hoog	-
Weg- en waterbouwkundigen	20	hoog	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	-	gemiddeld	sterk stijgend
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	7	gemiddeld	constant
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	-	erg laag	-
Metaalarbeiders	4	erg laag	stijgend
Bankwerkers en lassers	6	laag	constant
Bedrijfshoofden metaalbewerking	-	hoog	constant
Assembleurs	13	hoog	sterk stijgend
Monteurs	7	gemiddeld	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	11	gemiddeld	constant
Elektronicamonteurs	-	erg laag	sterk stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	-	laag	sterk stijgend
Elektromonteurs	6	laag	stijgend
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	-	erg laag	-
Elektrotechnici	-	laag	-
Grafisch productiepersoneel	-	gemiddeld	sterk stijgend
Grafische vakkrachten	21	hoog	constant
Mechanisch operators	-	erg laag	-
Procesoperators	-	erg laag	sterk stijgend
Procestechnologen	-	hoog	-
Materiaalkundigen	-	hoog	sterk stijgend
Confectie-arbeiders	12	gemiddeld	stijgend
Schoen- en kleermakers	62	erg hoog	stijgend

TRANSPORTBEROEPEN

Laders en lossers	-	erg laag	sterk stijgend
Chauffeurs	6	laag	stijgend
Schippers en conducteurs	-	laag	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	-	gemiddeld	-
Stewards	-	erg laag	-

MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN

Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-	erg laag	-
Verplegenden en doktersassistenten	3	erg laag	-
Therapeuten en verpleegkundigen	18	hoog	constant
Artsen	37	erg hoog	dalend
Apothekersassistenten en medisch laboranten	-	laag	dalend
Medisch analisten	-	erg laag	-
Apothekers	-	hoog	-
Afdelingshoofden zorginstelling	-	erg laag	-

ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN

Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	-	erg laag	sterk stijgend
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	-	hoog	sterk dalend
Bedrijfshoofden	59	erg hoog	stijgend
Economen	-	laag	-
Productieplanners	-	erg laag	-
Organisatie-adviseurs	17	hoog	sterk stijgend

Tabel 2.8 (vervolg)
Zelfstandigen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

	%	typering	trend 1992-'96
Organisatiedeskundigen	22	hoog	-
Receptionisten en administratieve employés	3	erg laag	dalend
Boekhouders en secretaresses	3	erg laag	stijgend
Assistent accountants	10	gemiddeld	stijgend
Accountants	-	gemiddeld	constant
Verzekeringsagenten	-	erg laag	-
Commercieel employés	8	gemiddeld	stijgend
Commercieel medewerkers	31	erg hoog	stijgend
Technisch-commercieel employés	-	erg laag	-
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	-	erg laag	-
Juridisch en fiscaal medewerkers	-	erg laag	-
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	-	laag	sterk stijgend
Juristen	17	hoog	constant
Administratieve transportemployés	15	hoog	-
Leidinggevenden	16	hoog	-
Managers	7	gemiddeld	-
Medisch secretaresses	-	erg laag	-

INFORMATICA BEROEPEN

Programmeurs	-	erg laag	sterk stijgend
Systeemanalisten	6	laag	sterk stijgend
Informatici	16	hoog	sterk stijgend
Technisch systeemanalisten	-	laag	constant

SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN

Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	-	erg laag	-
Sociaal-cultureel werkers	-	erg laag	constant
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	-	erg laag	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	-	erg laag	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	-	gemiddeld	-

VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN

Vakkenvullers	-	erg laag	-
Interieurverzorger	4	erg laag	constant
Verkopers	5	laag	constant
Winkeliers	49	erg hoog	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	7	gemiddeld	stijgend
Ziekenverzorger	-	erg laag	sterk stijgend
Verzorgend personeel	12	gemiddeld	stijgend
Café- en snackbarhouders	83	erg hoog	constant
Bedrijfshoofden horeca	54	erg hoog	stijgend
Bakkers en slagers	53	erg hoog	stijgend

OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN

Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	-	erg laag	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	-	erg laag	-
Politie-inspecteurs en officieren	-	erg laag	-
Brandweerlieden	-	erg laag	-

Tabel 2.8 (vervolg)

Zelfstandigen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

	%	typering	trend 1992-'96
Totaal	12	gemiddeld	constant

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het begrip zelfstandig bevat ook personen die werkzaam zijn in het bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders en freelancers e.d.

Tabel 2.9

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs		
Onderwijs	93	constant
Overheid	6	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	1	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)		
Onderwijs	85	stijgend
Andere bedrijfssectoren	15	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)		
Onderwijs	90	constant
Andere bedrijfssectoren	10	-
Docenten landbouw en techniek (2e graads)		
Onderwijs	86	stijgend
Andere bedrijfssectoren	14	-
Docenten landbouw en techniek (1e graads)		
Onderwijs	96	stijgend
Andere bedrijfssectoren	4	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)		
Onderwijs	86	stijgend
Andere bedrijfssectoren	14	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)		
Onderwijs	96	constant
Andere bedrijfssectoren	4	-
Docenten talen en expressie		
Onderwijs	81	stijgend
Overige kwartaire diensten	11	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	8	-
Docenten letteren (1e graads)		
Onderwijs	96	constant
Andere bedrijfssectoren	4	-
Docenten sociale vakken (2e graads)		
Onderwijs	93	constant
Andere bedrijfssectoren	7	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Docenten sociale vakken (1e graads)		
Onderwijs	98	constant
Andere bedrijfssectoren	2	-
Docenten 2e graads zonder specialisatie		
Onderwijs	93	constant
Andere bedrijfssectoren	7	-
Docent 1e graads zonder specialisatie		
Onderwijs	96	constant
Andere bedrijfssectoren	4	-
Onderwijskundig medewerkers		
Onderwijs	44	stijgend
Andere bedrijfssectoren	56	-
Onderwijskundigen en pedagogen		
Onderwijs	41	constant
Gezondheidszorg	26	stijgend
Zakelijke dienstverlening	12	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	21	-
Rij-instructeurs		
Onderwijs	90	constant
Andere bedrijfssectoren	10	-
Zweminstructeurs		
Overige kwartaire diensten	57	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	43	-
Sportinstructeurs		
Overige kwartaire diensten	63	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	37	-
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers		
Zakelijke dienstverlening	43	constant
Andere bedrijfssectoren	57	-
Bibliotheekassistenten		
Overheid	34	dalend
Overige kwartaire diensten	22	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	44	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Bibliothecarissen		
Overige kwartaire diensten	35	sterk dalend
Overheid	29	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	36	-
Grafisch ontwerpers		
Zakelijke dienstverlening	63	constant
Andere bedrijfssectoren	37	-
Kunstenaars		
Overige kwartaire diensten	59	constant
Zakelijke dienstverlening	19	stijgend
Andere bedrijfssectoren	22	-
Geestelijk verzorgers		
-	-	-
Geestelijken		
Overige kwartaire diensten	89	stijgend
Andere bedrijfssectoren	11	-
Journalisten		
Grafische industrie	50	dalend
Overige commerciële dienstverlening	23	sterk stijgend
Overige kwartaire diensten	16	stijgend
Andere bedrijfssectoren	10	-
Taalkundigen		
Overige kwartaire diensten	46	stijgend
Andere bedrijfssectoren	54	-
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders		
Tuinbouw	67	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	33	-
Agrarische arbeiders		
Tuinbouw	30	sterk stijgend
Veehouderij	26	dalend
Metaalproducten	12	constant
Overheid	9	dalend
Andere bedrijfssectoren	22	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Agrarische vakkrachten		
Handel	30	stijgend
Overheid	24	constant
Andere bedrijfssectoren	47	-
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers		
Zakelijke dienstverlening	28	stijgend
Overheid	24	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	47	-
Landbouwkundigen		
-	-	-
Landbouwmachinebestuurders en vissers		
Veehouderij	60	dalend
Akkerbouw, bosbouw en visserij	24	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	16	-
Agrarische bedrijfshoofden		
Veehouderij	61	constant
Tuinbouw	22	sterk stijgend
Akkerbouw, bosbouw en visserij	11	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	5	-
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers		
Bouw	13	sterk stijgend
Metaalproducten	9	sterk dalend
Elektrotechniek	9	constant
Overige voedingsproducten	8	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Handel	6	sterk dalend
Communicatie	6	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	43	-
Laboratorium-assistenten		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Laboranten		
Eindproducten chemie	15	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	85	-
Technisch analisten		
Diverse bedrijfssectoren	100	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Natuurwetenschappers		
Overige kwartaire diensten	19	stijgend
Onderwijs	19	dalend
Zakelijke dienstverlening	16	stijgend
Overheid	15	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	31	-
Conciërges		
Onderwijs	31	dalend
Zakelijke dienstverlening	24	sterk stijgend
Overige kwartaire diensten	10	dalend
Overheid	10	dalend
Andere bedrijfssectoren	25	-
Hoofden technische dienst		
Metaalproducten	34	constant
Andere bedrijfssectoren	66	-
Werktuigbouwkundigen		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Bouwvakkers		
Bouw	71	constant
Hout- en bouwmaterialen	9	constant
Metaalproducten	7	dalend
Andere bedrijfssectoren	14	-
Aannemers en installateurs		
Bouw	64	constant
Metaalproducten	10	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	6	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-
Architecten en bouwkundig projectleiders		
Zakelijke dienstverlening	43	stijgend
Bouw	23	constant
Overheid	12	constant
Andere bedrijfssectoren	22	-
Weg- en waterbouwkundigen		
Zakelijke dienstverlening	46	dalend
Overheid	34	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Weg- en waterbouwkundige arbeiders		
Bouw	66	constant
Overheid	18	dalend
Andere bedrijfssectoren	16	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten		
Bouw	48	dalend
Overheid	19	sterk dalend
Veehouderij	12	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	14	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders		
Overheid	53	constant
Andere bedrijfssectoren	47	-
Metaalarbeiders		
Metaalproducten	37	stijgend
Machine-industrie	15	stijgend
Transportmiddelen	12	dalend
Basismetaal	7	constant
Reparatie	6	dalend
Elektrotechniek	6	sterk dalend
Bouw	6	stijgend
Handel	5	stijgend
Andere bedrijfssectoren	7	-
Bankwerkers en lassers		
Metaalproducten	33	stijgend
Machine-industrie	15	sterk stijgend
Transportmiddelen	10	dalend
Basismetaal	8	sterk dalend
Onderwijs	6	sterk stijgend
Elektrotechniek	5	sterk stijgend
Handel	5	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	18	-
Bedrijfshoofden metaalbewerking		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Assembleurs		
Handel	27	sterk stijgend
Transportmiddelen	22	constant
Reparatie	14	constant
Andere bedrijfssectoren	36	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Monteurs		
Reparatie	21	constant
Machine-industrie	11	sterk stijgend
Handel	10	dalend
Weg- en railvervoer	8	constant
Transportmiddelen	6	stijgend
Bouw	5	sterk stijgend
Metaalproducten	5	stijgend
Andere bedrijfssectoren	32	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst		
Machine-industrie	16	stijgend
Zakelijke dienstverlening	16	sterk stijgend
Energie	9	stijgend
Andere bedrijfssectoren	59	-
Elektronicamonteurs		
Handel	29	dalend
Andere bedrijfssectoren	71	-
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten		
Elektrotechniek	31	constant
Bouw	28	sterk stijgend
Handel	13	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	28	-
Elektromonteurs		
Bouw	38	stijgend
Elektrotechniek	10	constant
Energie	7	sterk dalend
Handel	7	stijgend
Communicatie	7	constant
Andere bedrijfssectoren	31	-
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden		
Elektrotechniek	30	constant
Andere bedrijfssectoren	70	-
Elektrotechnici		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Grafisch productiepersoneel		
Grafische industrie	53	constant
Papier	17	constant
Andere bedrijfssectoren	30	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Grafische vakkrachten		
Grafische industrie	56	constant
Zakelijke dienstverlening	16	stijgend
Andere bedrijfssectoren	29	-
Mechanisch operators		
Handel	18	constant
Overige voedingsproducten	18	stijgend
Vlees- en visverwerking	15	stijgend
Kunststofverwerking	14	constant
Eindproducten chemie	5	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	30	-
Procesoperators		
Overige voedingsproducten	27	sterk dalend
Basischemie	23	sterk stijgend
Eindproducten chemie	8	sterk stijgend
Papier	7	sterk dalend
Kunststofverwerking	5	dalend
Energie	5	sterk dalend
Handel	5	stijgend
Andere bedrijfssectoren	18	-
Procestechnologen		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Materiaalkundigen		
Zakelijke dienstverlening	22	dalend
Andere bedrijfssectoren	78	-
Confectie-arbeiders		
Textiel	29	sterk dalend
Handel	22	sterk dalend
Metaalproducten	17	constant
Overige commerciële dienstverlening	12	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-
Schoen- en kleermakers		
Textiel	34	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	66	-
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers		
Handel	39	dalend
Weg- en railvervoer	12	dalend
Andere bedrijfssectoren	49	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Chauffeurs		
Weg- en railvervoer	51	constant
Handel	13	constant
Communicatie	12	dalend
Andere bedrijfssectoren	25	-
Schippers en conducteurs		
Weg- en railvervoer	50	constant
Scheeps- en luchtvaart	32	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	18	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport		
Scheeps- en luchtvaart	40	dalend
Weg- en railvervoer	20	constant
Andere bedrijfssectoren	40	-
Stewards		
Scheeps- en luchtvaart	88	constant
Andere bedrijfssectoren	12	-
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen		
Gezondheidszorg	98	constant
Andere bedrijfssectoren	2	-
Verplegenden en doktersassistenten		
Gezondheidszorg	96	constant
Andere bedrijfssectoren	4	-
Therapeuten en verpleegkundigen		
Gezondheidszorg	94	constant
Andere bedrijfssectoren	6	-
Artsen		
Gezondheidszorg	88	constant
Andere bedrijfssectoren	12	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten		
Handel	43	dalend
Gezondheidszorg	37	stijgend
Elektrotechniek	15	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	5	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Medisch analisten		
Gezondheidszorg	90	constant
Andere bedrijfssectoren	10	-
Apothekers		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Afdelingshoofden zorginstelling		
Gezondheidszorg	95	constant
Andere bedrijfssectoren	5	-
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs		
Metaalproducten	17	sterk stijgend
Handel	14	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	12	sterk stijgend
Overige commerciële dienstverlening	9	sterk dalend
Overige voedingsproducten	8	sterk stijgend
Vlees- en visverwerking	7	sterk stijgend
Grafische industrie	6	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	27	-
Ondersteunende administratieve hulpkrachten		
Zakelijke dienstverlening	39	constant
Andere bedrijfssectoren	61	-
Bedrijfshoofden		
Zakelijke dienstverlening	34	stijgend
Handel	13	dalend
Andere bedrijfssectoren	52	-
Economen		
Overheid	26	dalend
Zakelijke dienstverlening	19	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	55	-
Productieplanners		
Handel	17	dalend
Weg- en railvervoer	15	dalend
Metaalproducten	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	63	-
Organisatie-adviseurs		
Zakelijke dienstverlening	28	dalend
Overheid	11	constant
Andere bedrijfssectoren	61	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Organisatiesdeskundigen		
Zakelijke dienstverlening	58	stijgend
Andere bedrijfssectoren	42	-
Receptionisten en administratieve employés		
Overheid	13	sterk dalend
Handel	13	constant
Zakelijke dienstverlening	12	stijgend
Gezondheidszorg	10	stijgend
Andere bedrijfssectoren	52	-
Boekhouders en secretaresses		
Zakelijke dienstverlening	15	stijgend
Overheid	15	dalend
Handel	14	constant
Gezondheidszorg	8	dalend
Onderwijs	5	constant
Andere bedrijfssectoren	43	-
Assistent accountants		
Zakelijke dienstverlening	37	dalend
Overheid	13	sterk dalend
Handel	7	constant
Gezondheidszorg	6	stijgend
Bankwezen	5	constant
Andere bedrijfssectoren	32	-
Accountants		
Zakelijke dienstverlening	48	dalend
Overheid	11	sterk stijgend
Handel	9	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	33	-
Verzekeringsagenten		
Overheid	45	sterk dalend
Verzekeringswezen	32	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	10	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	13	-
Commercieel employés		
Handel	26	stijgend
Bankwezen	18	dalend
Verzekeringswezen	13	stijgend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Weg- en railvervoer	6	constant
Andere bedrijfssectoren	30	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Commercieel medewerkers		
Handel	38	dalend
Bankwezen	19	stijgend
Zakelijke dienstverlening	9	constant
Andere bedrijfssectoren	33	-
Technisch-commercieel employés		
Handel	46	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	54	-
Technisch-bedrijfskundig medewerkers		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
Juridisch en fiscaal medewerkers		
Overheid	76	constant
Zakelijke dienstverlening	21	dalend
Andere bedrijfssectoren	3	-
Juridisch, bestuurlijk medewerkers		
Overheid	66	dalend
Zakelijke dienstverlening	18	stijgend
Andere bedrijfssectoren	16	-
Juristen		
Overheid	47	constant
Zakelijke dienstverlening	37	stijgend
Andere bedrijfssectoren	16	-
Administratieve transportemployés		
Weg- en railvervoer	49	stijgend
Handel	16	stijgend
Andere bedrijfssectoren	35	-
Leidinggevend		
Handel	20	sterk stijgend
Onderwijs	11	dalend
Overheid	10	stijgend
Bouw	9	sterk dalend
Overige kwartaire diensten	9	dalend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Weg- en railvervoer	6	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	29	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Managers		
Gezondheidszorg	21	sterk stijgend
Overheid	20	dalend
Onderwijs	18	constant
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	33	-
Medisch secretaresses		
Gezondheidszorg	92	stijgend
Andere bedrijfssectoren	8	-
INFORMATICA BEROEPEN		
Programmeurs		
Zakelijke dienstverlening	21	dalend
Overheid	17	stijgend
Handel	11	stijgend
Bankwezen	8	dalend
Communicatie	6	stijgend
Andere bedrijfssectoren	37	-
Systeemanalisten		
Zakelijke dienstverlening	39	stijgend
Handel	12	dalend
Overheid	8	sterk dalend
Bankwezen	6	constant
Elektrotechniek	6	dalend
Verzekeringswezen	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	24	-
Informatici		
Zakelijke dienstverlening	54	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	46	-
Technisch systeemanalisten		
Zakelijke dienstverlening	34	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	66	-
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling		
Gezondheidszorg	53	stijgend
Overheid	20	dalend
Zakelijke dienstverlening	14	dalend
Andere bedrijfssectoren	12	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Sociaal-cultureel werkers		
Gezondheidszorg	44	stijgend
Overheid	16	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	14	sterk stijgend
Onderwijs	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken		
Gezondheidszorg	70	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	30	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers		
Overheid	68	stijgend
Andere bedrijfssectoren	32	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers		
Gezondheidszorg	44	constant
Overheid	38	stijgend
Andere bedrijfssectoren	17	-
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers		
Handel	87	constant
Andere bedrijfssectoren	13	-
Interieurverzorgers		
Zakelijke dienstverlening	29	constant
Horeca	21	stijgend
Gezondheidszorg	21	constant
Andere bedrijfssectoren	29	-
Verkopers		
Handel	84	constant
Andere bedrijfssectoren	16	-
Winkeliers		
Handel	85	constant
Andere bedrijfssectoren	15	-
Hulpkrachten horeca en verzorging		
Gezondheidszorg	46	constant
Horeca	35	constant
Overige commerciële dienstverlening	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	13	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Sociaal-cultureel werkers		
Gezondheidszorg	44	stijgend
Overheid	16	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	14	sterk stijgend
Onderwijs	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken		
Gezondheidszorg	70	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	30	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers		
Overheid	68	stijgend
Andere bedrijfssectoren	32	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers		
Gezondheidszorg	44	constant
Overheid	38	stijgend
Andere bedrijfssectoren	17	-
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers		
Handel	87	constant
Andere bedrijfssectoren	13	-
Interieurverzorgers		
Zakelijke dienstverlening	29	constant
Horeca	21	stijgend
Gezondheidszorg	21	constant
Andere bedrijfssectoren	29	-
Verkopers		
Handel	84	constant
Andere bedrijfssectoren	16	-
Winkeliers		
Handel	85	constant
Andere bedrijfssectoren	15	-
Hulpkrachten horeca en verzorging		
Gezondheidszorg	46	constant
Horeca	35	constant
Overige commerciële dienstverlening	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	13	-

Tabel 2.9 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1994-'96
Ziekenverzorgenden		
Gezondheidszorg	98	constant
Andere bedrijfssectoren	2	-
Verzorgend personeel		
Gezondheidszorg	67	constant
Overige commerciële dienstverlening	17	constant
Horeca	10	constant
Andere bedrijfssectoren	6	-
Café- en snackbarhouders		
Horeca	84	constant
Andere bedrijfssectoren	16	-
Bedrijfshoofden horeca		
Horeca	71	dalend
Overige kwartaire diensten	10	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	19	-
Bakkers en slagers		
Handel	57	dalend
Overige voedingsproducten	41	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	1	-
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten		
Overheid	56	stijgend
Zakelijke dienstverlening	25	dalend
Andere bedrijfssectoren	19	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés		
Overheid	95	constant
Andere bedrijfssectoren	5	-
Politie-inspecteurs en officieren		
Overheid	100	constant
Brandweerlieden		
Overheid	67	constant
Andere bedrijfssectoren	33	-

Bron: ROA

Tabel 2.10

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreidingsindex	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	1,14	erg laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	1,35	erg laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	1,22	erg laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	1,35	erg laag
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	1,08	erg laag
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads.)	1,36	erg laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	1,09	erg laag
Docenten talen en expressie	1,50	erg laag
Docenten letteren (1e graads)	1,08	erg laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	1,16	erg laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	1,04	erg laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	1,16	erg laag
Docent 1e graads zonder specialisatie	1,09	erg laag
Onderwijskundig medewerkers	3,70	gemiddeld
Onderwijskundigen en pedagogen	3,93	gemiddeld
Rij-instructeurs	1,23	erg laag
Zweminstructeurs	2,21	laag
Sportinstructeurs	2,22	laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	4,18	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	5,98	gemiddeld
Bibliothecarissen	5,00	gemiddeld
Grafisch ontwerpers	2,23	laag
Kunstenaars	2,53	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	1,20	erg laag
Geestelijken	1,24	erg laag
Journalisten	2,55	gemiddeld
Taalkundigen	5,12	gemiddeld
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	1,48	erg laag
Agrarische arbeiders	2,46	laag
Agrarische vakkrachten	6,07	gemiddeld
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	5,77	gemiddeld
Landbouwkundigen	5,00	gemiddeld
Landbouwmachinebestuurders en vissers	2,21	laag
Agrarische bedrijfshoofden	1,11	erg laag
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	16,17	erg hoog
Laboratorium-assistenten	2,84	gemiddeld
Laboranten	7,62	hoog
Technisch analisten	7,71	hoog
Natuurwetenschappers	7,67	hoog
Conciërges	5,51	gemiddeld
Hoofden technische dienst	6,65	hoog
Werktuigbouwkundigen	13,24	erg hoog
Bouwvakkers	1,96	laag
Aannemers en installateurs	2,38	laag
Architecten en bouwkundig projectleiders	3,95	gemiddeld

Tabel 2.10 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreidingsindex	typering
Weg- en waterbouwkundigen	3,11	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	2,11	laag
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	3,49	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	2,83	gemiddeld
Metaalarbeiders	6,98	hoog
Bankwerkers en lassers	7,34	hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	4,37	gemiddeld
Assembleurs	8,89	hoog
Monteurs	11,37	erg hoog
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	14,12	erg hoog
Elektronicamonteurs	8,16	hoog
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	7,47	hoog
Elektromonteurs	6,06	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	10,84	erg hoog
Elektrotechnici	9,22	hoog
Grafisch productiepersoneel	3,05	gemiddeld
Grafische vakkrachten	2,94	gemiddeld
Mechanisch operators	6,11	gemiddeld
Procesoperators	4,70	gemiddeld
Procestechnologen	7,25	hoog
Materiaalkundigen	9,18	hoog
Confectie-arbeiders	7,82	hoog
Schoen- en kleermakers	5,07	gemiddeld
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	9,60	hoog
Chauffeurs	3,92	gemiddeld
Schippers en conducteurs	4,33	gemiddeld
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	7,48	hoog
Stewards	1,44	erg laag
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	1,04	erg laag
Verplegenden en doktersassistenten	1,08	erg laag
Therapeuten en verpleegkundigen	1,12	erg laag
Artsen	1,29	erg laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	2,96	gemiddeld
Medisch analisten	1,24	erg laag
Apothekers	3,16	gemiddeld
Afdelingshoofden zorginstelling	1,11	erg laag
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	11,06	erg hoog
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	4,95	gemiddeld
Bedrijfshoofden	6,88	hoog
Economen	8,15	hoog
Productieplanners	19,04	erg hoog
Organisatie-adviseurs	10,93	erg hoog
Organisatiedeskundigen	3,27	gemiddeld
Receptionisten en administratieve employés	16,69	erg hoog
Boekhouders en secretaresses	14,18	erg hoog
Assistent accountants	6,39	gemiddeld
Accountants	4,16	gemiddeld

Tabel 2.10 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreadingsindex	typering
Verzekeringsagenten	3,42	gemiddeld
Commercieel employés	9,79	hoog
Commercieel medewerkers	7,14	hoog
Technisch-commercieel employés	7,63	hoog
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	12,98	erg hoog
Juridisch en fiscaal medewerkers	1,61	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	2,11	laag
Juristen	2,72	gemiddeld
Administratieve transportemployés	6,61	hoog
Leidinggevend	14,89	erg hoog
Managers	7,74	hoog
Medisch secretaresses	1,17	erg laag
INFORMATICA BEROEPEN		
Programmeurs	13,02	erg hoog
Systeemanalisten	7,56	hoog
Informatici	4,47	gemiddeld
Technisch systeemanalisten	10,35	hoog
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	2,91	gemiddeld
Sociaal-cultureel werkers	4,09	gemiddeld
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	1,93	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	1,94	laag
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	2,80	gemiddeld
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	1,82	laag
Interieurverzorgers	5,61	gemiddeld
Verkopers	1,63	laag
Winkeliers	1,71	laag
Hulpkrachten horeca en verzorging	2,95	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	1,04	erg laag
Verzorgend personeel	2,04	laag
Café- en snackbarhouders	1,40	erg laag
Bedrijfshoofden horeca	1,95	laag
Bakkers en slaggers	1,97	laag
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	2,63	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	1,10	erg laag
Politie-inspecteurs en officieren	1,01	erg laag
Brandweerlieden	2,30	laag

Bron: ROA/CBS

Toelichting:

De indicator voor uitwijkmogelijkheden geeft aan in welke mate arbeidskrachten met een bepaald beroep terecht kunnen komen in andere bedrijfssectoren. Deze maatstaf geeft daarmee aan in hoeverre arbeidskrachten afhankelijk zijn van de arbeidsmarktsituatie in een bepaalde bedrijfssector. De uitwijkmogelijkheden worden bepaald met behulp van de Gini-Hirschman-spreidingsindex. Deze indicator kan geïnterpreteerd worden als genormeerd aantal bedrijfssectoren waarin mensen in deze beroepsgroep werkzaam zijn.

Tabel 2.11

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	86	constant
Andere opleidingstypen	14	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)		
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	40	stijgend
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	25	dalend
Andere opleidingstypen	34	-
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	55	dalend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	18	stijgend
Andere opleidingstypen	27	-
Docenten landbouw en techniek (2e graads)		
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	49	constant
Andere opleidingstypen	51	-
Docenten landbouw en techniek (1e graads)		
-	-	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)		
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	51	constant
Andere opleidingstypen	49	-
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)		
Diverse opleidingstypen	100	-
Docenten talen en expressie		
HBO lerarenopleiding talen	34	constant
HBO lerarenopleiding expressie	22	stijgend
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	16	stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	dalend
Andere opleidingstypen	20	-
Docenten letteren (1e graads)		
WO letteren	50	dalend
HBO lerarenopleiding talen	24	constant
HBO lerarenopleiding expressie	12	stijgend
Andere opleidingstypen	15	-
Docenten sociale vakken (2e graads)		
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	57	dalend
Andere opleidingstypen	43	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Docenten sociale vakken (1e graads)		
WO sociale wetenschappen	65	dalend
Andere opleidingstypen	35	-
Docenten 2e graads zonder specialisatie		
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	21	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	19	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	59	-
Docent 1e graads zonder specialisatie		
Diverse opleidingstypen	100	-
Onderwijskundig medewerkers		
Diverse opleidingstypen	100	-
Onderwijskundigen en pedagogen		
WO sociale wetenschappen	37	dalend
Andere opleidingstypen	63	-
Rij-instructeurs		
MBO/LLW vervoer	59	dalend
Andere opleidingstypen	41	-
Zweminstructeurs		
-	-	-
Sportinstructeurs		
Diverse opleidingstypen	100	-
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers		
WO letteren	34	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	66	-
Bibliotheekassistenten		
MBO sociaal-cultureel	24	stijgend
Andere opleidingstypen	76	-
Bibliotheacarissen		
HBO bibliotheek en documentatie	69	stijgend
Andere opleidingstypen	31	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Grafisch ontwerpers		
MBO/LLW grafische techniek	30	stijgend
Andere opleidingstypen	70	-
Kunstenaars		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	46	constant
Andere opleidingstypen	54	-
Geestelijk verzorgers		
-	-	-
Geestelijken		
WO theologie	96	constant
Andere opleidingstypen	4	-
Journalisten		
HBO communicatie en journalistiek	24	stijgend
HAVO/VWO	18	constant
Andere opleidingstypen	58	-
Taalkundigen		
WO letteren	33	constant
Andere opleidingstypen	67	-
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders		
Diverse opleidingstypen	100	-
Agrarische arbeiders		
Basisonderwijs	19	constant
MBO/LLW landbouw en veeteelt	18	constant
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	12	dalend
MBO/LLW milieu en groene ruimte	10	sterk stijgend
MAVO	9	constant
VBO verzorging	7	dalend
Andere opleidingstypen	25	-
Agrarische vakkrachten		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	33	dalend
Andere opleidingstypen	67	-
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers		
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	21	constant
Andere opleidingstypen	79	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Landbouwkundigen		
-	-	-
Landbouwmachinebestuurders en vissers		
Diverse opleidingstypen	100	-
Agrarische bedrijfshoofden		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	37	constant
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	21	dalend
Basisonderwijs	7	dalend
MBO/LLW handel	5	constant
Andere opleidingstypen	30	-
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Laboratorium-assistenten		
-	-	-
Productiemedewerkers		
Basisonderwijs	28	dalend
MAVO	10	constant
VBO verzorging	6	constant
Andere opleidingstypen	56	-
Laboratorium-assistenten		
Diverse opleidingstypen	100	-
Laboranten		
MBO/LLW laboratorium	37	stijgend
Andere opleidingstypen	63	-
Technisch analisten		
HBO laboratorium	63	constant
Andere opleidingstypen	37	-
Natuurwetenschappers		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	58	constant
Andere opleidingstypen	42	-
Conciërges		
Basisonderwijs	20	dalend
MAVO	9	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	71	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Hoofden technische dienst		
MBO/LLW elektrotechniek	23	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	77	-
Werktuigbouwkundigen		
Diverse opleidingstypen	100	-
Bouwwerkers		
VBO bouwtechniek	33	constant
Basisonderwijs	19	dalend
MBO/LLW bouw	17	stijgend
MAVO	5	constant
Andere opleidingstypen	26	-
Aannemers en installateurs		
MBO/LLW bouw	36	constant
MBO/LLW installatietechniek	9	constant
VBO bouwtechniek	6	dalend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	6	constant
Basisonderwijs	5	dalend
Andere opleidingstypen	37	-
Architecten en bouwkundig projectleiders		
HBO bouwkunde	26	constant
MBO/LLW bouw	16	dalend
Andere opleidingstypen	59	-
Weg- en waterbouwkundigen		
WO bouwkunde	40	dalend
Andere opleidingstypen	60	-
Weg- en waterbouwkundige arbeiders		
Basisonderwijs	34	constant
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	12	stijgend
VBO bouwtechniek	11	dalend
Andere opleidingstypen	43	-
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten		
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	23	dalend
Basisonderwijs	16	constant
Andere opleidingstypen	61	-
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders		
HBO civiele techniek	48	constant
Andere opleidingstypen	52	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Metaalarbeiders		
VBO mechanische techniek	29	constant
Basisonderwijs	19	dalend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	11	stijgend
MAVO	7	stijgend
Andere opleidingstypen	34	-
Bankwerkers en lassers		
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	39	constant
VBO mechanische techniek	8	constant
MBO/LLW fijnmechanische techniek	6	dalend
Andere opleidingstypen	46	-
Bedrijfshoofden metaalbewerking		
-	-	-
Assembleurs		
Basisonderwijs	16	dalend
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	14	stijgend
Andere opleidingstypen	70	-
Monteurs		
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	18	stijgend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	18	constant
MBO/LLW elektrotechniek	9	constant
VBO mechanische techniek	7	dalend
Basisonderwijs	7	dalend
Andere opleidingstypen	41	-
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst		
HBO werktuigbouwkunde	25	stijgend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	11	sterk dalend
HBO vervoer en logistiek	9	constant
Andere opleidingstypen	54	-
Elektronicamonteurs		
MBO/LLW elektrotechniek	59	constant
Andere opleidingstypen	41	-
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten		
MBO/LLW elektrotechniek	25	constant
VBO elektrotechniek	21	constant
Andere opleidingstypen	54	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden		
HBO elektrotechniek	41	dalend
Andere opleidingstypen	59	-
Elektrotechnici		
Diverse opleidingstypen	100	-
Grafisch productiepersoneel		
MBO/LLW grafische techniek	32	stijgend
Basisonderwijs	11	dalend
Andere opleidingstypen	57	-
Grafische vakkrachten		
MBO/LLW grafische techniek	39	constant
Basisonderwijs	8	constant
Andere opleidingstypen	52	-
Mechanisch operators		
Basisonderwijs	26	dalend
MAVO	11	constant
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	7	stijgend
Andere opleidingstypen	56	-
Procesoperators		
MBO/LLW procestechniek	24	stijgend
Basisonderwijs	7	dalend
MBO/LLW brood en banket	6	stijgend
Andere opleidingstypen	63	-
Procestechnologen		
Diverse opleidingstypen	100	-
Materiaalkundigen		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	30	dalend
Andere opleidingstypen	70	-
Confectie-arbeiders		
Basisonderwijs	25	constant
MBO/LLW handel	20	constant
MAVO	13	sterk stijgend
VBO verzorging	10	sterk dalend
VBO administratie, handel en textiel	8	sterk dalend
Andere opleidingstypen	24	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Schoen- en kleermakers		
MBO/LLW handel	45	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	55	-
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers		
Basisonderwijs	23	dalend
MAVO	13	stijgend
Andere opleidingstypen	65	-
Chauffeurs		
Basisonderwijs	22	constant
VBO vervoer	11	constant
MAVO	8	constant
VBO mechanische techniek	6	dalend
Andere opleidingstypen	54	-
Schippers en conducteurs		
MBO/LLW vervoer	26	stijgend
Andere opleidingstypen	74	-
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport		
HBO vervoer en logistiek	48	constant
Andere opleidingstypen	52	-
Stewards		
HAVO/VWO	26	stijgend
Andere opleidingstypen	74	-
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen		
MAVO	21	stijgend
MBO/LLW verzorging	15	sterk dalend
VBO verzorging	15	stijgend
HAVO/VWO	14	constant
Basisonderwijs	10	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	26	-
Verplegenden en doktersassistenten		
MBO/LLW verpleging	60	constant
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	13	stijgend
HBO verpleegkunde	5	dalend
Andere opleidingstypen	21	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Therapeuten en verpleegkundigen		
HBO (fysio)therapie	32	constant
HBO verpleegkunde	31	constant
MBO/LLW verpleging	11	constant
Andere opleidingstypen	26	-
Artsen		
WO (dier)geneeskunde	70	constant
WO tandheelkunde	11	constant
WO sociale wetenschappen	6	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	14	-
Apothekersassistenten en medisch laboranten		
MBO/LLW apothekersassistent	36	constant
MBO/LLW gezondheidstechniek	12	constant
MBO/LLW laboratorium	11	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	41	-
Medisch analisten		
HBO laboratorium	54	constant
HBO radiologie	28	constant
Andere opleidingstypen	17	-
Apothekers		
WO farmacie	54	stijgend
Andere opleidingstypen	46	-
Afdelingshoofden zorginstelling		
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	27	constant
Andere opleidingstypen	73	-
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs		
Basisonderwijs	39	dalend
MAVO	14	sterk stijgend
VBO verzorging	7	sterk dalend
Andere opleidingstypen	40	-
Ondersteunende administratieve hulpkrachten		
Diverse opleidingstypen	100	-
Bedrijfshoofden		
Diverse opleidingstypen	100	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Economen		
WO econom(etr)ie	27	constant
Andere opleidingstypen	73	-
Productieplanners		
MAVO	11	dalend
HAVO/WVO	10	constant
MBO/LLW administratie	10	dalend
MBO/LLW handel	7	dalend
Basisonderwijs	6	sterk stijgend
MBO/LLW vervoer	6	sterk stijgend
MBO/LLW elektrotechniek	5	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	44	-
Organisatie-adviseurs		
HBO bedrijfskunde	13	stijgend
Andere opleidingstypen	87	-
Organisatiedeskundigen		
WO bedrijfskunde	22	stijgend
WO sociale wetenschappen	17	dalend
WO econom(etr)ie	14	stijgend
Andere opleidingstypen	47	-
Receptionisten en administratieve employés		
MAVO	28	constant
Basisonderwijs	8	constant
VBO administratie, handel en textiel	8	dalend
MBO/LLW administratie	8	constant
HAVO/WVO	7	constant
MBO/LLW secretariaat	6	stijgend
VBO verzorging	6	dalend
Andere opleidingstypen	28	-
Boekhouders en secretaresses		
MBO/LLW administratie	26	constant
HAVO/WVO	14	constant
MBO/LLW secretariaat	12	constant
MAVO	6	constant
MBO/LLW handel	6	constant
Andere opleidingstypen	36	-
Assistent accountants		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	22	stijgend
MBO/LLW administratie	16	dalend
HBO secretariaat	10	sterk dalend
HAVO/WVO	6	sterk dalend
Andere opleidingstypen	46	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Accountants		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	27	dalend
WO accountancy en belastingen	26	constant
WO econom(etr)ie	11	constant
MBO/LLW administratie	11	stijgend
Andere opleidingstypen	25	-
Verzekeringsagenten		
MBO/LLW administratie	21	constant
HAVO/VWO	18	constant
MAVO	12	dalend
Andere opleidingstypen	49	-
Commercieel employés		
MBO/LLW administratie	13	stijgend
HAVO/VWO	12	constant
MAVO	10	dalend
MBO/LLW handel	9	dalend
MBO verzekeringswezen	6	constant
Andere opleidingstypen	51	-
Commercieel medewerkers		
MBO/LLW handel	11	constant
HBO commerciële economie	8	stijgend
HAVO/VWO	7	dalend
MBO/LLW administratie	7	constant
MAVO	5	constant
Andere opleidingstypen	62	-
Technisch-commercieel employés		
MBO/LLW handel	19	stijgend
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	12	dalend
Andere opleidingstypen	69	-
Technisch-bedrijfskundig medewerkers		
HBO werktuigbouwkunde	19	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	81	-
Juridisch en fiscaal medewerkers		
MBO/LLW geld, bank en belastingen	29	sterk dalend
MAVO	13	stijgend
MBO/LLW administratie	11	constant
HAVO/VWO	9	dalend
Andere opleidingstypen	37	-
Juridisch, bestuurlijk medewerkers		
Diverse opleidingstypen	100	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Juristen		
WO rechten en bestuurskunde	59	constant
WO accountancy en belastingen	8	stijgend
Andere opleidingstypen	32	-
Administratieve transportemployés		
MBO/LLW vervoer	16	stijgend
MAVO	12	constant
HAVO/VWO	8	constant
Andere opleidingstypen	63	-
Leidinggevend		
MBO/LLW handel	9	constant
HBO bedrijfskunde	8	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	7	stijgend
Andere opleidingstypen	75	-
Managers		
WO sociale wetenschappen	7	constant
WO rechten en bestuurskunde	6	constant
Andere opleidingstypen	88	-
Medisch secretaresses		
MBO/LLW secretariaat	38	constant
Andere opleidingstypen	62	-
INFORMATICA BEROEPEN		
Programmeurs		
MBO/LLW automatisering	20	dalend
HAVO/VWO	19	constant
MBO/LLW elektrotechniek	11	stijgend
MAVO	11	constant
MBO/LLW administratie	10	stijgend
Andere opleidingstypen	28	-
Systeemanalisten		
HBO informatica	26	constant
HBO elektrotechniek	9	constant
HAVO/VWO	8	dalend
Andere opleidingstypen	58	-
Informatici		
Diverse opleidingstypen	100	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Technisch systeemanalisten		
HBO elektrotechniek	31	constant
HBO informatica	28	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	40	-
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling		
MBO sociaal-cultureel	18	constant
MBO/LLW beweging en therapie	12	sterk stijgend
HAVO/WVO	8	stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	8	dalend
MBO/LLW verzorging	5	dalend
Andere opleidingstypen	48	-
Sociaal-cultureel werkers		
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	38	constant
HBO personeelswerk	13	sterk dalend
WO sociale wetenschappen	5	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	44	-
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken		
WO sociaal-cultureel overig	51	constant
WO sociale wetenschappen	26	dalend
Andere opleidingstypen	24	-
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers		
Diverse opleidingstypen	100	-
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers		
WO sociale wetenschappen	70	constant
Andere opleidingstypen	30	-
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers		
MAVO	22	dalend
HAVO/WVO	18	sterk stijgend
Andere opleidingstypen	59	-
Interieurverzorgers		
Basisonderwijs	29	dalend
VBO verzorging	20	constant
MAVO	12	stijgend
MBO/LLW verzorging	5	constant
Andere opleidingstypen	34	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Verkopers		
MBO/LLW handel	19	stijgend
MAVO	14	dalend
VBO verzorging	13	constant
Basisonderwijs	10	dalend
VBO administratie, handel en textiel	8	dalend
HAVO/VWO	7	stijgend
Andere opleidingstypen	30	-
Winkeliers		
MBO/LLW handel	38	constant
MAVO	9	constant
Basisonderwijs	6	sterk dalend
HAVO/VWO	6	stijgend
Andere opleidingstypen	42	-
Hulpkrachten horeca en verzorging		
Basisonderwijs	20	dalend
VBO verzorging	19	dalend
MAVO	14	constant
MBO/LLW verzorging	9	stijgend
HAVO/VWO	6	stijgend
VBO administratie, handel en textiel	6	dalend
Andere opleidingstypen	27	-
Ziekenverzorgenden		
MBO/LLW verzorging	80	constant
MBO/LLW verpleging	7	stijgend
Andere opleidingstypen	13	-
Verzorgend personeel		
MBO/LLW verzorging	28	dalend
MBO/LLW uiterlijke verzorging	15	constant
MBO/LLW horeca	11	constant
MBO/LLW verpleging	10	sterk stijgend
MBO sociaal-cultureel	7	stijgend
Andere opleidingstypen	29	-
Café- en snackbarhouders		
MBO/LLW horeca	23	constant
Andere opleidingstypen	77	-
Bedrijfshoofden horeca		
MBO/LLW horeca	28	stijgend
Basisonderwijs	10	constant
MAVO	9	stijgend
HAVO/VWO	6	constant
Andere opleidingstypen	46	-

Tabel 2.11 (vervolg)

Belangrijkste opleidingstypen per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	%	trend 1992-'96
Bakkers en slagers		
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	34	stijgend
MBO/LLW brood en banket	32	dalend
Andere opleidingstypen	34	-
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten		
MBO openbare orde en veiligheid	16	stijgend
VBO beveiliging	15	stijgend
MAVO	9	sterk dalend
HAVO/VWO	7	constant
Andere opleidingstypen	54	-
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés		
MBO openbare orde en veiligheid	73	constant
Andere opleidingstypen	27	-
Politie-inspecteurs en officieren		
MBO openbare orde en veiligheid	32	stijgend
Andere opleidingstypen	68	-
Brandweerlieden		
MBO openbare orde en veiligheid	58	constant
Andere opleidingstypen	42	-

Bron: CBS/ROA

Tabel 2.12

Substitutiemogelijkheden tussen mensen met uiteenlopende opleidingsachtergronden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreidingsindex	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	1,36	erg laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	4,25	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	2,93	laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	3,91	laag
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	6,37	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	3,60	laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	5,16	laag
Docenten talen en expressie	4,98	laag
Docenten letteren (1e graads)	3,03	laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	2,73	laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	2,18	erg laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	7,62	gemiddeld
Docent 1e graads zonder specialisatie	7,14	gemiddeld
Onderwijskundig medewerkers	16,96	erg hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	6,61	gemiddeld
Rij-instructeurs	2,75	laag
Zweminstructeurs	6,38	gemiddeld
Sportinstructeurs	9,88	hoog
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	6,02	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	10,56	hoog
Bibliotheacarissen	2,04	erg laag
Grafisch ontwerpers	6,15	gemiddeld
Kunstenaars	4,46	laag
Geestelijk verzorgers	2,06	erg laag
Geestelijken	1,08	erg laag
Journalisten	9,50	hoog
Taalkundigen	5,55	gemiddeld
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	8,25	gemiddeld
Agrarische arbeiders	8,98	gemiddeld
Agrarische vakkrachten	6,39	gemiddeld
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	12,49	hoog
Landbouwkundigen	4,44	laag
Landbouwmachinebestuurders en vissers	9,49	gemiddeld
Agrarische bedrijfshoofden	5,15	laag
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	9,39	gemiddeld
Laboratorium-assistenten	9,31	gemiddeld
Laboranten	5,93	gemiddeld
Technisch analisten	2,44	erg laag
Natuurwetenschappers	2,95	laag
Conciërges	14,24	hoog
Hoofden technische dienst	12,33	hoog
Werktuigbouwkundigen	12,28	hoog
Bouwvakkers	5,55	gemiddeld
Aannemers en installateurs	6,31	gemiddeld

Tabel 2.12 (vervolg)

Substitutiemogelijkheden tussen mensen met uiteenlopende opleidingsachtergronden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreadingsindex	typering
Architecten en bouwkundig projectleiders	9,46	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundigen	4,72	laag
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	6,33	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	9,85	hoog
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	3,89	laag
Metaalarbeiders	6,93	gemiddeld
Bankwerkers en lassers	5,81	gemiddeld
Bedrijfshoofden metaalbewerking	12,45	hoog
Assembleurs	12,29	hoog
Monteurs	11,04	hoog
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	10,24	hoog
Elektronicamonteurs	2,75	laag
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	7,66	gemiddeld
Elektromonteurs	2,89	laag
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	4,53	laag
Elektrotechnici	6,35	gemiddeld
Grafisch productiepersoneel	7,42	gemiddeld
Grafische vakkrachten	5,73	gemiddeld
Mechanisch operators	10,33	hoog
Procesoperators	12,73	hoog
Procestechnologen	17,40	erg hoog
Materiaalkundigen	8,96	gemiddeld
Confectie-arbeiders	6,87	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	4,33	laag

TRANSPORTBEROEPEN

Laders en lossers	11,51	hoog
Chauffeurs	11,89	hoog
Schippers en conducteurs	9,52	hoog
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	4,07	laag
Stewards	9,94	hoog

MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN

Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	7,94	gemiddeld
Verplegenden en doktersassistenten	2,57	laag
Therapeuten en verpleegkundigen	4,62	laag
Artsen	1,97	erg laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	5,94	gemiddeld
Medisch analisten	2,64	laag
Apothekers	3,09	laag
Afdelingshoofden zorginstelling	8,30	gemiddeld

ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN

Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	5,56	gemiddeld
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	16,40	erg hoog
Bedrijfshoofden	29,14	erg hoog
Economen	8,20	gemiddeld
Productieplanners	17,25	erg hoog
Organisatie-adviseurs	24,93	erg hoog
Organisatiedeskundigen	8,35	gemiddeld
Receptionisten en administratieve employés	8,71	gemiddeld
Boekhouders en secretaresses	8,85	gemiddeld

Tabel 2.12 (vervolg)

Substitutiemogelijkheden tussen mensen met uiteenlopende opleidingsachtergronden per beroepsgroep, gemiddelde 1995-1996

Beroepsgroep	spreadingsindex	typering
Assistent accountants	10,61	hoog
Accountants	5,78	gemiddeld
Verzekeringsagenten	9,66	hoog
Commercieel employés	16,93	erg hoog
Commercieel medewerkers	25,12	erg hoog
Technisch-commercieel employés	11,67	hoog
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	14,86	erg hoog
Juridisch en fiscaal medewerkers	7,84	gemiddeld
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	16,54	erg hoog
Juristen	2,76	laag
Administratieve transportemployés	14,13	hoog
Leidinggevenden	28,33	erg hoog
Managers	37,47	erg hoog
Medisch secretaresses	5,94	gemiddeld
INFORMATICA BEROEPEN		
Programmeurs	8,51	gemiddeld
Systeemanalisten	10,69	hoog
Informatici	16,36	erg hoog
Technisch systeemanalisten	5,28	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	13,56	hoog
Sociaal-cultureel werkers	5,93	gemiddeld
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	2,94	laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	14,15	hoog
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	2,00	erg laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	8,22	gemiddeld
Interieurverzorgers	6,71	gemiddeld
Verkopers	10,44	hoog
Winkeliers	6,18	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	8,66	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	1,55	erg laag
Verzorgend personeel	7,43	gemiddeld
Café- en snackbarhouders	10,14	hoog
Bedrijfshoofden horeca	8,84	gemiddeld
Bakkers en slaggers	4,29	laag
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	14,16	hoog
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	1,84	erg laag
Politie-inspecteurs en officieren	6,44	gemiddeld
Brandweerlieden	2,88	laag

Bron: ROA

Toelichting:

De indicator voor substitutiemogelijkheden geeft de mate aan waarin werkgevers voor een bepaald beroep arbeidskrachten kunnen aantrekken met een uiteenlopende opleidingsachtergrond, zodat ze niet afhankelijk zijn van het arbeidsaanbod van een bepaald opleidingstype. De substitutiemogelijkheden worden bepaald met behulp van de Gini-Hirschman-spreidingsindex. Deze indicator kan geïnterpreteerd worden als een genormeerd aantal opleidingstypen waaruit werkenden in deze beroepsgroep afkomstig zijn.

Tabel 2.13
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsgroep

Beroepsgroep	conjunctuurgevoeligheid	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN		
Leraar basisonderwijs	0,79	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	0,74	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	0,21	erg laag
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	0,76	gemiddeld
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	0,22	erg laag
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	0,75	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	0,22	erg laag
Docenten talen en expressie	0,75	gemiddeld
Docenten letteren (1e graads)	0,22	erg laag
Docenten sociale vakken (2e graads)	0,79	gemiddeld
Docenten sociale vakken (1e graads)	0,22	erg laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	0,79	gemiddeld
Docent 1e graads zonder specialisatie	0,22	erg laag
Onderwijskundig medewerkers	0,61	laag
Onderwijskundigen en pedagogen	0,34	erg laag
Rij-instructeurs	1,37	erg hoog
Zweminstructeurs	0,27	erg laag
Sportinstructeurs	0,31	erg laag
CULTURELE BEROEPEN		
Tolken, vertalers en schrijvers	0,18	erg laag
Bibliotheekassistenten	0,80	gemiddeld
Bibliothecarissen	0,27	erg laag
Grafisch ontwerpers	1,05	hoog
Kunstenaars	0,33	erg laag
Geestelijk verzorgers	0,30	erg laag
Geestelijken	0,15	erg laag
Journalisten	0,85	gemiddeld
Taalkundigen	0,43	laag
AGRARISCHE BEROEPEN		
Agrarische hulparbeiders	0,57	laag
Agrarische arbeiders	0,52	laag
Agrarische vakkrachten	1,06	hoog
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	0,71	gemiddeld
Landbouwkundigen	0,47	laag
Landbouwmachinebestuurders en vissers	0,51	laag
Agrarische bedrijfshoofden	0,28	erg laag
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN		
Productiemedewerkers	0,52	laag
Laboratorium-assistenten	0,12	erg laag
Laboranten	0,48	laag
Technisch analisten	1,52	erg hoog
Natuurwetenschappers	0,33	erg laag
Conciërges	1,04	gemiddeld
Hoofden technische dienst	1,03	gemiddeld
Werktuigbouwkundigen	1,49	erg hoog
Bouwwakkers	2,03	erg hoog
Aannemers en installateurs	1,52	erg hoog
Architecten en bouwkundig projectleiders	1,39	erg hoog

Tabel 2.13 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsgroep

Beroepsgroep	conjunctuurgevoeligheid	typering
Weg- en waterbouwkundigen	0,86	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	1,86	erg hoog
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	1,12	hoog
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	1,39	erg hoog
Metaalarbeiders	1,46	erg hoog
Bankwerkers en lassers	1,30	hoog
Bedrijfshoofden metaalbewerking	0,80	gemiddeld
Assembleurs	1,11	hoog
Monteurs	1,03	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	0,70	gemiddeld
Elektronicamonteurs	0,80	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	1,69	erg hoog
Elektromonteurs	1,30	hoog
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	1,04	gemiddeld
Elektrotechnici	1,91	erg hoog
Grafisch productiepersoneel	0,93	gemiddeld
Grafische vakkrachten	1,67	erg hoog
Mechanisch operators	1,01	gemiddeld
Procesoperators	0,81	gemiddeld
Procestechnologen	1,22	hoog
Materiaalkundigen	0,75	gemiddeld
Confectie-arbeiders	1,13	hoog
Schoen- en kleermakers	1,42	erg hoog
TRANSPORTBEROEPEN		
Laders en lossers	0,62	laag
Chauffeurs	1,56	erg hoog
Schippers en conducteurs	1,90	erg hoog
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendende transport	0,41	laag
Stewards	1,66	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN		
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	0,60	laag
Verplegenden en doktersassistenten	0,57	laag
Therapeuten en verpleegkundigen	0,38	erg laag
Artsen	0,12	erg laag
Apothekersassistenten en medisch laboranten	0,43	laag
Medisch analisten	0,38	erg laag
Apothekers	0,78	gemiddeld
Afdelingshoofden zorginstelling	1,05	hoog
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN		
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	0,57	laag
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	0,96	gemiddeld
Bedrijfshoofden	1,54	erg hoog
Economen	0,72	gemiddeld
Productieplanners	1,12	hoog
Organisatie-adviseurs	1,32	erg hoog
Organisatiedeskundigen	0,57	laag
Receptionisten en administratieve employés	0,52	laag
Boekhouders en secretaresses	0,89	gemiddeld
Assistent accountants	1,28	hoog
Accountants	0,53	laag

Tabel 2.13 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per beroepsgroep

Beroepsgroep	conjunctuurgevoeligheid	typering
Verzekeringsagenten	0,42	laag
Commercieel employés	0,84	gemiddeld
Commercieel medewerkers	1,24	hoog
Technisch-commercieel employés	1,10	hoog
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	1,39	erg hoog
Juridisch en fiscaal medewerkers	0,22	erg laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	0,46	laag
Juristen	0,52	laag
Administratieve transportemployés	1,19	hoog
Leidinggevenden	1,20	hoog
Managers	0,74	gemiddeld
Medisch secretaresses	0,58	laag
INFORMATICA BEROEPEN		
Programmeurs	0,82	gemiddeld
Systeemanalisten	1,18	hoog
Informatici	0,51	laag
Technisch systeemanalisten	0,54	laag
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	0,80	gemiddeld
Sociaal-cultureel werkers	0,71	gemiddeld
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	0,19	erg laag
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	0,50	laag
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	0,31	erg laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN		
Vakkenvullers	0,94	gemiddeld
Interieurverzorgers	0,33	erg laag
Verkopers	0,48	laag
Winkeliers	0,65	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	0,84	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	0,56	laag
Verzorgend personeel	0,86	gemiddeld
Café- en snackbarhouders	1,36	erg hoog
Bedrijfshoofden horeca	1,20	hoog
Bakkers en slagers	0,15	erg laag
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	0,64	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	0,23	erg laag
Politie-inspecteurs en officieren	0,47	laag
Brandweerlieden	0,26	erg laag

Bron: ROA

Toelichting:

De conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid heeft betrekking op de mate waarin de werkgelegenheid gevoelig is voor veranderingen van de economische situatie. Deze indicator geeft daarmee de mate van werkzekerheid aan in de beroepsgroep.

Tabel 2.14

Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
Leraar basisonderwijs	2.600	2	0,4	laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	-1.500	-8	-1,7	erg laag
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	2.300	13	2,5	hoog
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	0	0	0,0	laag
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	-	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	-400	-4	-0,9	erg laag
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	300	5	0,9	gemiddeld
Docenten talen en expressie	-1.800	-5	-1,0	erg laag
Docenten letteren (1e graads)	5.300	20	3,7	hoog
Docenten sociale vakken (2e graads)	-700	-6	-1,2	erg laag
Docenten sociale vakken (1e graads)	-700	-12	-2,4	erg laag
Docenten 2e graads zonder specialisatie	800	6	1,2	gemiddeld
Docent 1e graads zonder specialisatie	-	-	-	-
Onderwijskundig medewerkers	2.800	31	5,5	erg hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	3.000	14	2,7	hoog
Rij-instructeurs	300	4	0,7	gemiddeld
Zweminstructeurs	300	7	1,4	gemiddeld
Sportinstructeurs	400	5	1,0	gemiddeld
CULTURELE BEROEPEN				
Tolken, vertalers en schrijvers	1.100	11	2,2	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	-500	-3	-0,6	erg laag
Bibliotheacarissen	600	5	1,0	gemiddeld
Grafisch ontwerpers	2.700	26	4,8	erg hoog
Kunstenaars	3.800	10	1,8	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-
Geestelijken	0	-1	-0,2	laag
Journalisten	1.600	9	1,8	gemiddeld
Taalkundigen	700	8	1,5	gemiddeld
AGRARISCHE BEROEPEN				
Agrarische hulparbeiders	600	10	2,0	gemiddeld
Agrarische arbeiders	-2.100	-2	-0,4	laag
Agrarische vakkrachten	-800	-8	-1,7	erg laag
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	5.200	33	5,9	erg hoog
Landbouwkundigen	1.100	20	3,7	hoog
Landbouwmachinebestuurders en vissers	-200	-2	-0,3	laag
Agrarische bedrijfshoofden	-4.500	-4	-0,7	erg laag
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN				
Productiemedewerkers	8.000	7	1,4	gemiddeld
Laboratorium-assistenten	-	-	-	-
Laboranten	1.000	7	1,3	gemiddeld
Technisch analisten	1.400	12	2,3	hoog
Natuurwetenschappers	1.700	11	2,1	gemiddeld
Conciërges	2.100	8	1,5	gemiddeld
Hoofden technische dienst	0	0	0,0	laag
Werktuigbouwkundigen	300	3	0,5	laag
Bouwwakkers	7.000	4	0,8	gemiddeld

Tabel 2.14 (vervolg)

Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Aannemers en installateurs	9.200	5	1,0	gemiddeld
Architecten en bouwkundig projectleiders	3.400	11	2,1	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundigen	2.900	22	4,1	hoog
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	0	0	0,0	laag
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	1.500	4	0,9	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	300	3	0,7	laag
Metaalarbeiders	3.100	3	0,7	laag
Bankwerkers en lassers	3.000	5	1,0	gemiddeld
Bedrijfshoofden metaalbewerking	1.100	23	4,3	erg hoog
Assembleurs	1.400	7	1,3	gemiddeld
Monteurs	7.100	4	0,7	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	900	3	0,6	laag
Elektronicamonteurs	800	6	1,2	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	400	3	0,5	laag
Elektromonteurs	5.900	6	1,2	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	0	0	0,0	laag
Elektrotechnici	-200	-2	-0,5	laag
Grafisch productiepersoneel	-600	-2	-0,5	laag
Grafische vakkrachten	1.800	5	1,0	gemiddeld
Mechanisch operators	300	0	0,1	laag
Procesoperators	2.500	5	1,0	gemiddeld
Procestechnologen	-100	-1	-0,1	laag
Materiaalkundigen	4.000	27	4,9	erg hoog
Confectie-arbeiders	2.000	5	1,0	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	500	8	1,5	gemiddeld
TRANSPORTBEROEPEN				
Laders en lossers	10.300	11	2,0	gemiddeld
Chauffeurs	23.900	10	2,0	gemiddeld
Schippers en conducteurs	-3.600	-23	-5,2	erg laag
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	2.000	12	2,3	hoog
Stewards	6.700	61	10,0	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	-100	-1	-0,1	laag
Verplegenden en doktersassistenten	3.400	3	0,6	laag
Therapeuten en verpleegkundigen	100	0	0,0	laag
Artsen	6.000	11	2,1	gemiddeld
Apothekersassistenten en medisch laboranten	4.500	13	2,4	hoog
Medisch analisten	1.500	10	1,8	gemiddeld
Apothekers	-100	-3	-0,5	erg laag
Afdelingshoofden zorginstelling	100	1	0,2	laag
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	7.000	15	2,9	hoog
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	1.400	13	2,5	hoog
Bedrijfshoofden	600	3	0,6	laag
Economen	700	5	0,9	gemiddeld
Productieplanners	25.900	48	8,1	erg hoog
Organisatie-adviseurs	15.300	45	7,7	erg hoog
Organisatiedeskundigen	6.800	35	6,1	erg hoog
Receptionisten en administratieve employés	-9.100	-4	-0,8	erg laag

Tabel 2.14 (vervolg)

Verwachte uitbreidingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Boekhouders en secretaresses	95.000	23	4,2	erg hoog
Assistent accountants	12.200	12	2,4	hoog
Accountants	10.100	35	6,1	erg hoog
Verzekeringsagenten	1.100	4	0,7	gemiddeld
Commercieel employés	10.900	4	0,8	gemiddeld
Commercieel medewerkers	29.700	15	2,9	hoog
Technisch-commercieel employés	1.400	7	1,3	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	600	5	0,9	gemiddeld
Juridisch en fiscaal medewerkers	1.100	3	0,6	laag
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	600	4	0,7	gemiddeld
Juristen	5.000	10	1,8	gemiddeld
Administratieve transportemployés	-900	-3	-0,6	erg laag
Leidinggevend	6.600	15	2,8	hoog
Managers	7.400	10	1,8	gemiddeld
Medisch secretaresses	3.600	21	3,9	hoog
INFORMATICA BEROEPEN				
Programmeurs	8.800	16	3,0	hoog
Systeemanalisten	19.000	22	4,0	hoog
Informatici	2.900	19	3,6	hoog
Technisch systeemanalisten	1.100	10	2,0	gemiddeld
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	9.800	18	3,3	hoog
Sociaal-cultureel werkers	5.400	7	1,4	gemiddeld
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	2.100	20	3,8	hoog
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	2.700	36	6,4	erg hoog
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	5.600	26	4,7	erg hoog
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
Vakkenvullers	3.000	13	2,5	hoog
Interieurverzorgers	16.800	11	2,1	gemiddeld
Verkopers	19.700	8	1,5	gemiddeld
Winkeliers	8.400	6	1,2	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	4.900	3	0,7	laag
Ziekenverzorgenden	18.200	30	5,4	erg hoog
Verzorgend personeel	31.900	16	3,0	hoog
Café- en snackbarhouders	1.400	12	2,2	hoog
Bedrijfshoofden horeca	3.700	9	1,8	gemiddeld
Bakkers en slaggers	500	4	0,7	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	3.900	9	1,8	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	-2.900	-6	-1,3	erg laag
Politie-inspecteurs en officieren	0	0	0,0	laag
Brandweerlieden	100	1	0,3	laag

Bron: ROA

Toelichting:

Uitbreidingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.

Tabel 2.15

Verwachte vervangingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
Leraar basisonderwijs	25.300	20	3,7	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	4.000	22	4,1	hoog
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	4.700	26	4,8	hoog
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	6.200	35	6,2	erg hoog
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	-	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	2.400	29	5,2	erg hoog
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	1.200	17	3,2	gemiddeld
Docenten talen en expressie	10.200	29	5,2	erg hoog
Docenten letteren (1e graads)	5.100	19	3,6	gemiddeld
Docenten sociale vakken (2e graads)	3.000	26	4,7	hoog
Docenten sociale vakken (1e graads)	1.600	27	4,8	erg hoog
Docenten 2e graads zonder specialisatie	2.500	20	3,6	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	-	-	-
Onderwijskundig medewerkers	2.300	25	4,6	hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	3.000	14	2,7	laag
Rij-instructeurs	2.000	23	4,3	hoog
Zweminstructeurs	600	14	2,7	laag
Sportinstructeurs	1.200	16	3,1	gemiddeld
CULTURELE BEROEPEN				
Tolken, vertalers en schrijvers	1.700	19	3,4	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	3.200	18	3,4	gemiddeld
Bibliothecarissen	2.800	23	4,2	hoog
Grafisch ontwerpers	1.100	10	2,0	erg laag
Kunstenaars	7.400	19	3,4	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-
Geestelijken	900	23	4,2	hoog
Journalisten	2.500	14	2,7	laag
Taalkundigen	1.400	15	2,8	laag
AGRARISCHE BEROEPEN				
Agrarische hulparbeiders	1.000	16	3,1	gemiddeld
Agrarische arbeiders	19.800	18	3,4	gemiddeld
Agrarische vakkrachten	1.100	11	2,2	erg laag
Milieuhygiënisten en agrarisch vertegenwoordigers	2.600	16	3,1	gemiddeld
Landbouwkundigen	800	15	2,8	laag
Landbouwmachinebestuurders en vissers	1.700	16	3,0	gemiddeld
Agrarische bedrijfshoofden	26.300	21	3,9	hoog
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN				
Productiemedewerkers	15.100	13	2,5	laag
Laboratorium-assistenten	-	-	-	-
Laboranten	2.900	18	3,4	gemiddeld
Technisch analisten	2.100	18	3,4	gemiddeld
Natuurwetenschappers	2.900	20	3,7	gemiddeld
Conciërges	9.300	34	6,0	erg hoog
Hoofden technische dienst	2.400	20	3,7	gemiddeld
Werktuigbouwkundigen	1.600	13	2,4	laag

Tabel 2.15 (vervolg)

Verwachte vervangingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Bouwvakkers	33.100	19	3,5	gemiddeld
Aannemers en installateurs	30.700	18	3,3	gemiddeld
Architecten en bouwkundig projectleiders	7.600	24	4,4	hoog
Weg- en waterbouwkundigen	2.500	19	3,6	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	4.200	18	3,3	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	6.300	19	3,5	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	1.500	18	3,3	gemiddeld
Metaalarbeiders	18.100	19	3,6	gemiddeld
Bankwerkers en lassers	10.100	16	3,1	gemiddeld
Bedrijfshoofden metaalbewerking	1.200	25	4,6	hoog
Assembleurs	3.500	17	3,2	gemiddeld
Monteurs	28.300	15	2,8	laag
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	7.400	23	4,3	hoog
Elektronicamonteurs	2.200	16	3,0	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	2.800	16	3,0	gemiddeld
Elektromonteurs	14.200	15	2,9	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	2.800	27	4,9	erg hoog
Elektrotechnici	1.000	13	2,5	laag
Grafisch productiepersoneel	4.000	16	3,0	gemiddeld
Grafische vakkrachten	6.200	16	3,0	gemiddeld
Mechanisch operators	13.900	18	3,3	gemiddeld
Procesoperators	7.900	16	3,0	gemiddeld
Procestechnologen	2.600	25	4,6	hoog
Materiaalkundigen	3.100	22	4,0	hoog
Confectie-arbeiders	8.800	24	4,4	hoog
Schoen- en kleermakers	1.700	25	4,6	hoog
TRANSPORTBEROEPEN				
Laders en lossers	11.000	11	2,1	erg laag
Chauffeurs	36.500	16	3,0	gemiddeld
Schippers en conducteurs	3.500	23	4,2	hoog
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevendenden transport	2.500	15	2,9	laag
Stewards	1.200	11	2,1	erg laag
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	8.200	35	6,2	erg hoog
Verplegenden en doktersassistenten	18.800	17	3,3	gemiddeld
Therapeuten en verpleegkundigen	20.100	22	4,0	hoog
Artsen	12.500	23	4,2	hoog
Apothekersassistenten en medisch laboranten	6.800	19	3,6	gemiddeld
Medisch analisten	2.900	19	3,5	gemiddeld
Apothekers	1.100	21	3,8	hoog
Afdelingshoofden zorginstelling	2.700	27	4,9	erg hoog
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
Kantoorhulp en inpakkers en colporteurs	6.700	15	2,7	laag
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	1.600	15	2,9	laag
Bedrijfshoofden	3.700	17	3,3	gemiddeld
Economen	1.700	12	2,3	erg laag
Productieplanners	7.100	13	2,5	laag
Organisatie-adviseurs	4.400	13	2,4	laag
Organisatiedeskundigen	2.600	13	2,5	laag

Tabel 2.15 (vervolg)

Verwachte vervangingsvraag per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Receptionisten en administratieve employés	57.700	26	4,8	hoog
Boekhouders en secretaresses	54.500	13	2,5	laag
Assistent accountants	15.300	15	2,9	gemiddeld
Accountants	4.000	14	2,6	laag
Verzekeringsagenten	6.200	22	4,1	hoog
Commercieel employés	34.900	13	2,4	laag
Commercieel medewerkers	26.100	13	2,5	laag
Technisch-commercieel employés	2.500	13	2,4	laag
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	1.800	14	2,6	laag
Juridisch en fiscaal medewerkers	6.800	19	3,6	gemiddeld
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	4.900	28	5,1	erg hoog
Juristen	6.800	13	2,5	laag
Administratieve transportemployés	6.100	22	4,1	hoog
Leidinggevenden	9.500	21	3,9	hoog
Managers	20.300	26	4,8	hoog
Medisch secretaresses	3.300	19	3,6	gemiddeld
INFORMATICA BEROEPEN				
Programmeurs	4.800	9	1,7	erg laag
Systeemanalisten	11.000	13	2,4	laag
Informatici	1.600	11	2,0	erg laag
Technisch systeemanalisten	1.800	17	3,2	gemiddeld
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	6.000	11	2,1	erg laag
Sociaal-cultureel werkers	10.800	14	2,7	laag
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	1.800	18	3,3	gemiddeld
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	1.400	19	3,5	gemiddeld
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	3.100	14	2,7	laag
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
Vakkenvullers	7.300	33	5,9	erg hoog
Interieurverzorgers	27.700	18	3,4	gemiddeld
Verkopers	45.600	18	3,3	gemiddeld
Winkeliers	22.200	16	3,1	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	31.700	22	4,1	hoog
Ziekenverzorgenden	10.600	18	3,3	gemiddeld
Verzorgend personeel	24.100	12	2,3	erg laag
Café- en snackbarhouders	4.500	37	6,6	erg hoog
Bedrijfshoofden horeca	7.700	19	3,5	gemiddeld
Bakkers en slagers	2.700	19	3,5	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	7.800	19	3,5	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	8.500	18	3,4	gemiddeld
Politie-inspecteurs en officieren	900	17	3,3	gemiddeld
Brandweerlieden	1.600	20	3,7	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

Vervangingsvraag is vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat doordat de arbeidsplaatsen van werkenden die met pensioen gaan, arbeidsongeschikt worden of zich (tijdelijk) terugtrekken van de arbeidsmarkt opnieuw moeten worden opgevuld. De vervangingsvraag per beroepsgroep kan bovendien ontstaan door de beroepsmobiliteit. Vertrek van werkenden dat niet leidt tot vraag naar nieuwkomers uit dezelfde beroepsgroep wordt niet meegerekend als vervangingsvraag.

Tabel 2.16
Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
PEDAGOGISCHE BEROEPEN				
Leraar basisonderwijs	27.900	22	4,1	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	4.000	22	4,1	gemiddeld
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	7.000	39	7,3	hoog
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	6.200	35	6,2	hoog
Docenten landbouw en techniek (1e graads)	-	-	-	-
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	2.400	29	5,2	gemiddeld
Docenten economisch-administratieve vakken (1e graads)	1.500	22	4,1	gemiddeld
Docenten talen en expressie	10.200	29	5,2	gemiddeld
Docenten letteren (1e graads)	10.400	40	7,3	hoog
Docenten sociale vakken (2e graads)	3.000	26	4,7	gemiddeld
Docenten sociale vakken (1e graads)	1.600	27	4,8	gemiddeld
Docenten 1e graads zonder specialisatie	-	-	-	-
Docenten 2e graads zonder specialisatie	3.300	26	4,8	gemiddeld
Onderwijskundig medewerkers	5.100	56	10,1	erg hoog
Onderwijskundigen en pedagogen	6.000	28	5,4	gemiddeld
Rij-instructeurs	2.300	27	5,0	gemiddeld
Zweminstructeurs	900	22	4,1	gemiddeld
Sportinstructeurs	1.600	21	4,1	gemiddeld
CULTURELE BEROEPEN				
Tolken, vertalers en schrijvers	2.800	30	5,6	gemiddeld
Bibliotheekassistenten	3.200	18	3,4	laag
Bibliotheacarissen	3.400	28	5,2	gemiddeld
Grafisch ontwerpers	3.800	37	6,8	hoog
Kunstenaars	11.200	28	5,2	gemiddeld
Geestelijk verzorgers	-	-	-	-
Geestelijken	900	23	4,2	gemiddeld
Journalisten	4.100	24	4,5	gemiddeld
Taalkundigen	2.100	23	4,3	gemiddeld

Tabel 2.16 (vervolg)

Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
AGRARISCHE BEROEPEN				
Agrarische hulparbeiders	1.600	27	5,1	gemiddeld
Agrarische arbeiders	19.800	18	3,4	laag
Agrarische vakkrachten	1.100	11	2,2	erg laag
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	7.800	50	9,0	erg hoog
Landbouwkundigen	1.900	35	6,5	hoog
Landbouwmachinebestuurders en vissers	1.700	16	3,0	laag
Agrarische bedrijfs hoofden	26.300	21	3,9	gemiddeld
TECHNISCHE EN INDUSTRIEBEROEPEN				
Productiemedewerkers	23.100	20	3,9	gemiddeld
Laboratorium-assistenten	-	-	-	-
Laboranten	3.900	25	4,7	gemiddeld
Technisch analisten	3.500	30	5,7	gemiddeld
Natuurwetenschappers	4.600	31	5,8	gemiddeld
Conciërges	11.400	41	7,5	hoog
Hoofden technische dienst	2.400	20	3,7	gemiddeld
Werktuigbouwkundigen	1.900	15	2,9	laag
Bouwvakkers	40.100	23	4,3	gemiddeld
Aannemers en installateurs	39.900	23	4,3	gemiddeld
Architecten en bouwkundig projectleiders	11.000	35	6,5	hoog
Weg- en waterbouwkundigen	5.400	41	7,7	hoog
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	4.200	18	3,3	laag
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	7.800	23	4,4	gemiddeld
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	1.800	21	4,0	gemiddeld
Metaalarbeiders	21.200	23	4,3	gemiddeld
Bankwerkers en lassers	13.100	21	4,1	gemiddeld
Bedrijfs hoofden metaalbewerking	2.300	49	8,9	erg hoog
Assembleurs	4.900	24	4,5	gemiddeld
Monteurs	35.400	19	3,5	gemiddeld
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	8.300	26	4,9	gemiddeld

Tabel 2.16 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
Elektronicamonteurs	3.000	22	4,2	gemiddeld
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	3.200	18	3,5	laag
Elektromonteurs	20.100	22	4,1	gemiddeld
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	2.800	27	4,9	gemiddeld
Elektrotechnici	1.000	13	2,5	laag
Grafisch productiepersoneel	4.000	16	3,0	laag
Grafische vakkrachten	8.000	21	4,0	gemiddeld
Mechanisch operators	14.200	18	3,4	laag
Procesoperators	10.400	21	4,0	gemiddeld
Procestechnologen	2.600	25	4,6	gemiddeld
Materiaalkundigen	7.100	49	8,9	erg hoog
Confectie-arbeiders	10.800	29	5,4	gemiddeld
Schoen- en kleermakers	2.200	33	6,1	hoog
TRANSPORTBEROEPEN				
Laders en lossers	21.300	22	4,1	gemiddeld
Chaufeurs	60.400	26	5,0	gemiddeld
Schippers en conducteurs	3.500	23	4,2	gemiddeld
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevenden transport	4.500	27	5,2	gemiddeld
Stewards	7.900	72	12,1	erg hoog
MEDISCHE EN PARAMEDISCHE BEROEPEN				
Verpleeghulp en leerling-verpleegkundigen	8.200	35	6,2	hoog
Verplegenden en doktersassistenten	22.200	20	,9	gemiddeld
Therapeuten en verpleegkundigen	20.200	22	4,0	gemiddeld
Artsen	18.500	34	6,3	hoog
Apothekersassistenten en medisch laboranten	11.300	32	6,0	hoog
Medisch analisten	4.400	28	5,3	gemiddeld
Apothekers	1.100	21	3,8	gemiddeld
Afdelingshoofden zorginstelling	2.800	28	5,1	gemiddeld

Tabel 2.16 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
ECONOMISCH-ADMINISTRATIEVE BEROEPEN				
Kantoorhulp, inpakkers en colporteurs	13.700	30	5,6	gemiddeld
Ondersteunende administratieve hulpkrachten	3.000	29	5,4	gemiddeld
Bedrijfschefs	4.300	20	3,9	gemiddeld
Economen	2.400	16	3,2	laag
Productieplanners	33.000	61	10,6	erg hoog
Organisatie-adviseurs	19.700	57	10,1	erg hoog
Organisatie-deskundigen	9.400	48	8,6	hoog
Receptionisten en administratieve employés	57.700	26	4,8	gemiddeld
Boekhouders en secretaresses	149.500	36	6,7	hoog
Assistent accountants	27.500	28	5,3	gemiddeld
Accountants	14.100	48	8,7	hoog
Verzekeringssaganten	7.300	26	4,8	gemiddeld
Commercieel employés	45.800	16	3,2	laag
Commercieel medewerkers	55.800	28	5,4	gemiddeld
Technisch-commercieel employés	3.900	20	3,7	gemiddeld
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	2.400	19	3,5	gemiddeld
Juridisch en fiscaal medewerkers	7.900	22	4,2	gemiddeld
Juridisch, bestuurlijk medewerkers	5.500	32	5,8	hoog
Juristen	11.800	23	4,3	gemiddeld
Administratieve transportemployés	6.100	22	4,1	gemiddeld
Leidinggevers	16.100	36	6,7	hoog
Managers	27.700	36	6,6	hoog
Medisch secretaresses	6.900	40	7,5	hoog
INFORMATICA BEROEPEN				
Programmeurs	13.600	25	4,7	gemiddeld
Systeemanalisten	30.000	34	6,4	hoog
Informatici	4.500	30	5,6	gemiddeld
Technisch systeemanalisten	2.900	27	5,2	gemiddeld

Tabel 2.16 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per beroepsgroep, 1997-2002

Beroepsgroep	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
SOCIAAL-CULTURELE BEROEPEN				
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	15.800	29	5,4	gemiddeld
Sociaal-cultureel werkers	16.200	21	4,1	gemiddeld
Sociale raadslieden en hoofden personeelszaken	3.900	38	7,1	hoog
Sociaal-wetenschappelijk medewerkers	4.100	55	9,9	erg hoog
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	8.700	40	7,4	hoog
VERZORGENDE EN DIENSTVERLENENDE BEROEPEN				
Vakkenvullers	10.300	47	8,4	hoog
Interieurverzorgers	44.500	29	5,5	gemiddeld
Verkopers	65.300	25	4,8	gemiddeld
Winkeliers	30.600	22	4,3	gemiddeld
Hulpkrachten horeca en verzorging	36.600	26	4,8	gemiddeld
Ziekenverzorgenden	28.800	48	8,7	hoog
Verzorgend personeel	56.000	28	5,3	gemiddeld
Café- en snackbarhouders	5.900	49	8,8	erg hoog
Bedrijfshoofden horeca	11.400	28	5,3	gemiddeld
Bakkers en slaggers	3.200	22	4,2	gemiddeld
OPENBARE ORDE- EN VEILIGHEIDSBEROEPEN				
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	11.700	28	5,3	gemiddeld
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	8.500	18	3,4	laag
Politie-inspecteurs en officieren	900	17	3,3	laag
Brandweerlieden	1.700	22	4,0	gemiddeld
Bron: ROA				

Toelichting:
Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag.

3 INFORMATIE OVER OPLEIDINGEN

Tabel 3.1

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
BASISONDERWIJS			
Basisonderwijs	483.500	dalend	435.500
MBO, VBO			
MAVO			
MAVO	409.500	constant	350.000
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving			
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	75.500	dalend	85.000
VBO Techniek			
VBO bouwtechniek	131.500	constant	130.500
VBO installatietechniek	10.500	constant	10.500
VBO mechanische techniek	117.000	dalend	117.000
VBO fijnmechanische techniek	5.000	sterk dalend	5.000
VBO motorvoertuigentechniek	42.000	constant	42.500
VBO elektrotechniek	60.000	constant	59.000
VBO grafische techniek	6.000	sterk dalend	5.500
VBO brood en banket	12.000	-	12.500
VBO horeca en levensmiddelentechniek	29.000	dalend	27.000
VBO vervoer	37.500	constant	39.000
VBO Economie			
VBO administratie, handel en textiel	125.500	dalend	104.000
VBO Verzorging			
VBO verzorging	184.000	constant	126.500
VBO Openbare orde en veiligheid			
VBO beveiliging	12.000	sterk stijgend	11.500
HAVO/VWO, MBO/LLW			
HAVO/VWO			
HAVO/VWO	314.000	constant	272.500
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving			
MBO/LLW landbouw en veeteelt	108.000	constant	132.500
MBO/LLW milieu en groene ruimte	23.000	stijgend	24.000
MBO/LLW Techniek			
MBO/LLW laboratorium	18.000	stijgend	16.000
MBO/LLW bouw	136.000	constant	139.000
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	25.000	stijgend	25.500
MBO/LLW installatietechniek	24.500	constant	25.500
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	141.000	constant	142.500
MBO/LLW fijnmechanische techniek	13.500	constant	13.000
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	72.000	constant	75.500
MBO/LLW vliegtuigtechniek	6.000	constant	6.000
MBO/LLW operationele techniek	7.500	-	7.500
MBO/LLW elektrotechniek	153.500	constant	152.500
MBO/LLW grafische techniek	39.500	constant	39.500
MBO/LLW procestechniek	24.000	stijgend	22.000

Tabel 3.1 (vervolg)

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
MBO/LLW brood en banket	15.000	constant	16.000
MBO/LLW levensmiddelentechniek/ vleesverwerking	22.000	stijgend	24.000
MBO/LLW vervoer	53.500	stijgend	54.000
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>			
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	22.500	stijgend	16.500
MBO/LLW apothekersassistent	16.000	constant	11.500
MBO/LLW verpleging	124.000	stijgend	89.000
MBO/LLW gezondheidstechniek	6.000	stijgend	6.000
MBO sociaal-cultureel	58.000	stijgend	46.500
MBO/LLW verzorging	193.500	constant	137.000
MBO/LLW uiterlijke verzorging	58.500	constant	46.500
MBO/LLW horeca	73.500	sterk stijgend	75.500
MBO/LLW beweging en therapie	24.000	sterk stijgend	19.000
<i>MBO Economie</i>			
MBO/LLW administratie	279.500	stijgend	258.000
MBO/LLW handel	287.000	constant	286.000
MBO/LLW secretariaat	98.500	stijgend	76.500
MBO/LLW toerisme en recreatie	16.000	sterk stijgend	14.000
MBO/LLW bedrijfskunde	32.500	constant	32.000
MBO/LLW automatisering	34.500	constant	33.000
MBO/LLW geld, bank en belastingen	31.000	dalend	28.500
MBO verzekeringswezen	26.500	constant	26.500
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>			
MBO openbare orde en veiligheid	92.500	constant	91.000
HBO			
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>			
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	157.000	stijgend	124.500
HBO lerarenopleiding talen	30.500	constant	26.000
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	35.000	constant	33.500
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	35.000	stijgend	31.000
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	14.500	stijgend	13.500
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	13.000	constant	10.000
HBO lerarenopleiding expressie	29.500	constant	24.500
HBO tolk en vertaler	10.000	sterk stijgend	7.500
<i>HBO Landbouw</i>			
HBO landbouw en veeteelt	7.500	stijgend	8.500
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	15.500	constant	15.000
<i>HBO Techniek</i>			
HBO laboratorium	36.500	constant	32.000
HBO bouwkunde	21.000	stijgend	21.000
HBO civiele techniek	17.000	constant	17.000
HBO werktuigbouwkunde	36.500	stijgend	37.500
HBO elektrotechniek	39.000	constant	37.500
HBO informatica	36.000	stijgend	35.500
HBO chemische technologie	8.000	constant	8.000
HBO vervoer en logistiek	26.500	constant	27.500

Tabel 3.1 (vervolg)

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
<i>HBO Paramedisch</i>			
HBO verpleegkunde	51.000	stijgend	42.000
HBO (fysio)therapie	36.000	stijgend	29.500
HBO voeding	4.500	stijgend	3.500
HBO radiologie	6.000	-	4.500
<i>HBO Economie</i>			
HBO accountancy en bedrijfseconomie	56.500	constant	55.500
HBO commerciële economie	42.000	stijgend	42.500
HBO toerisme en recreatie	9.000	stijgend	8.000
HBO recht en bestuur	23.500	stijgend	21.000
HBO secretariaat	33.000	sterk dalend	28.000
HBO bedrijfskunde	59.500	sterk stijgend	58.000
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>			
HBO communicatie en journalistiek	14.000	sterk stijgend	13.000
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	75.500	constant	63.000
HBO personeelswerk	19.000	constant	17.500
HBO bibliotheek en documentatie	13.500	stijgend	10.500
<i>HBO Kunst</i>			
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	44.000	stijgend	37.500
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>			
HBO openbare orde en veiligheid	9.000	constant	9.000
WO			
<i>WO Letteren en theologie</i>			
WO letteren	43.000	stijgend	38.000
WO theologie	6.500	constant	6.500
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>			
WO landbouw en milieukunde	12.500	sterk stijgend	11.500
<i>WO Techniek</i>			
WO wiskunde en natuurwetenschappen	59.000	constant	56.000
WO bouwkunde	9.500	dalend	9.500
WO civiele techniek	7.000	constant	7.000
WO werktuigbouwkunde	10.000	constant	10.000
WO elektrotechniek	9.500	constant	9.000
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	7.000	sterk stijgend	7.000
<i>WO Medisch</i>			
WO (dier)geneeskunde	43.000	constant	47.000
WO tandheelkunde	6.000	stijgend	6.500
WO farmacie	5.500	constant	6.000
<i>WO Economie</i>			
WO econom(etr)ie	39.500	stijgend	38.500
WO bedrijfskunde	20.000	sterk stijgend	20.000
WO accountancy en belastingen	16.500	stijgend	17.500
WO rechten en bestuurskunde	58.000	stijgend	56.000

Tabel 3.1 (vervolg)

Aantal werkenden per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	aantal werkenden	trend 1992-'96	arbeidsvolume
<i>WO Sociaal-cultureel</i>			
WO sociale wetenschappen	81.000	stijgend	71.000
<i>WO Kunst</i>			
WO kunstwetenschappen	5.000	-	5.000
Totaal	6115.000	constant	5623.000

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het aantal werkenden heeft betrekking op iedereen die jonger is dan 65 en minstens 12 uur per week werkt. Arbeidsvolume is het totaal aantal normaal gewerkte arbeidsjaren gedeeld door 40.

Tabel 3.2

Arbeidsmarktpositie potentiële beroepsbevolking naar opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	werkzaam %	werkloos %	niet- participerend %	totaal
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	38	6	56	1.262.500
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	53	6	41	718.500
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	77	3	20	96.500
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	81	4	15	161.000
VBO installatietechniek	84	-	-	12.000
VBO mechanische techniek	80	6	14	145.000
VBO fijnmechanische techniek	74	-	-	7.000
VBO motorvoertuigentechniek	84	-	11	49.000
VBO elektrotechniek	84	5	10	69.000
VBO grafische techniek	74	-	-	8.000
VBO brood en banket	85	-	-	14.000
VBO horeca en levensmiddelentechniek	75	9	16	37.500
VBO vervoer	85	-	10	44.000
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	47	7	46	261.000
VBO Verzorging				
VBO verzorging	31	5	64	575.000
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	92	-	-	13.000
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	67	8	26	418.000
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	88	-	10	123.000
MBO/LLW milieu en groene ruimte	88	-	-	26.000
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	74	-	21	24.500
MBO/LLW bouw	85	3	13	160.500
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	88	-	9	28.000
MBO/LLW installatietechniek	86	-	12	28.500
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	83	4	13	169.500
MBO/LLW fijnmechanische techniek	80	-	16	16.500
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	88	-	9	80.500
MBO/LLW vliegtuigtechniek	81	-	-	7.500
MBO/LLW operationele techniek	88	-	-	9.000
MBO/LLW elektrotechniek	88	3	9	172.500

Tabel 3.2 (vervolg)

Arbeidsmarktpositie potentiële beroepsbevolking naar opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	werkzaam %	werkloos %	niet- participerend %	totaal
MBO/LLW grafische techniek	81	-	13	48.500
MBO/LLW procestechniek	91	-	-	26.000
MBO/LLW brood en banket	85	-	-	17.500
MBO/LLW levensmiddelentechniek/ vleesverwerking	82	-	13	27.000
MBO/LLW vervoer	81	5	13	63.500
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	65	-	29	34.500
MBO/LLW apothekersassistent	64	-	32	25.000
MBO/LLW verpleging	63	3	34	197.500
MBO/LLW gezondheidstechniek	87	-	-	7.000
MBO sociaal-cultureel	71	7	22	79.500
MBO/LLW verzorging	52	6	42	366.000
MBO/LLW uiterlijke verzorging	57	6	36	100.500
MBO/LLW horeca	77	6	17	94.000
MBO/LLW beweging en therapie	66	8	27	36.500
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	75	5	20	367.500
MBO/LLW handel	68	5	27	417.500
MBO/LLW secretariaat	61	5	34	159.500
MBO/LLW toerisme en recreatie	86	-	-	18.500
MBO/LLW bedrijfskunde	85	-	11	38.000
MBO/LLW automatisering	85	8	7	40.500
MBO/LLW geld, bank en belastingen	82	-	15	38.000
MBO verzekeringswezen	87	-	11	30.000
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	82	-	16	113.500
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	70	3	27	214.500
HBO lerarenopleiding talen	77	-	20	40.000
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	84	-	13	43.000
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	78	-	18	45.500
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	80	-	18	18.000
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	61	-	35	22.000
HBO lerarenopleiding expressie	65	6	29	45.000
HBO tolk en vertaler	57	-	37	14.000
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	86	-	-	8.500
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	87	-	-	18.000
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	75	-	21	48.000
HBO bouwkunde	89	-	-	22.500
HBO civiele techniek	90	-	-	18.500
HBO werktuigbouwkunde	87	-	11	42.000
HBO elektrotechniek	87	-	10	43.000
HBO informatica	94	-	-	37.500

Tabel 3.2 (vervolg)

Arbeidsmarktpositie potentiële beroepsbevolking naar opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	werkzaam %	werkloos %	niet- participerend %	totaal
HBO chemische technologie	83	-	-	9.500
HBO vervoer en logistiek	79	-	16	33.000
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	82	-	14	61.500
HBO (fysio)therapie	80	-	16	44.500
HBO voeding	80	-	-	6.000
HBO radiologie	71	-	-	8.500
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	88	-	9	62.000
HBO commerciële economie	90	-	6	46.500
HBO toerisme en recreatie	78	-	-	11.000
HBO recht en bestuur	88	-	-	24.000
HBO secretariaat	73	-	22	44.500
HBO bedrijfskunde	90	4	6	64.500
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	88	-	-	15.500
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	78	7	15	96.000
HBO personeelswerk	87	-	-	22.000
HBO bibliotheek en documentatie	77	-	16	17.000
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	74	6	21	55.500
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	80	-	-	11.500
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	82	6	12	52.000
WO theologie	89	-	-	7.500
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	87	-	-	14.500
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	85	7	8	69.500
WO bouwkunde	87	-	-	11.000
WO civiele techniek	91	-	-	7.500
WO werktuigbouwkunde	81	-	-	12.000
WO elektrotechniek	92	-	-	9.500
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	98	-	-	7.000
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	89	-	7	48.000
WO tandheelkunde	95	-	-	6.500
WO farmacie	90	-	-	6.500
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	87	-	7	44.500
WO bedrijfskunde	92	-	-	21.500

Tabel 3.2 (vervolg)

Arbeidsmarktpositie potentiële beroepsbevolking naar opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	werkzaam %	werkloos %	niet- participerend %	totaal
WO accountancy en belastingen	94	-	-	17.500
WO rechten en bestuurskunde	87	6	7	64.500
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	85	7	8	94.500
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	75	-	-	7.000
Totaal	65	5	30	9.262.000

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

De potentiële beroepsbevolking betreft alle mensen die ouder zijn dan 15 en jonger dan 64, uitgezonderd studenten/scholieren in het regulier onderwijs. Het percentage werkloos is de werkloze beroepsbevolking als percentage van de potentiële beroepsbevolking, hetgeen niet verward moet worden met het gebruikelijke werkloosheidspercentage waarin de werkloosheid gerelateerd wordt aan de beroepsbevolking.

Tabel 3.3

Participatie schoolverlaters in vervolgopleidingen per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	studie %	typering	LLW/Inservice %	typering
VBO, MAVO				
<i>MAVO</i>				
MAVO	80	erg hoog	7	gemiddeld
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	67	erg hoog	12	gemiddeld
<i>VBO Techniek</i>				
VBO bouwtechniek	34	hoog	23	hoog
VBO mechanische techniek	41	hoog	19	hoog
VBO motorvoertuigentechniek	36	hoog	14	hoog
VBO elektrotechniek	65	erg hoog	15	hoog
VBO horeca en levensmiddelentechniek	39	hoog	31	erg hoog
<i>VBO Economie</i>				
VBO administratie, handel en textiel	56	erg hoog	5	gemiddeld
<i>VBO Verzorging</i>				
VBO verzorging	58	erg hoog	12	gemiddeld
MBO, HAVO/VWO				
<i>HAVO/VWO</i>				
HAVO/VWO	87	erg hoog	2	laag
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>				
KMBO landbouw en veeteelt	9	laag	4	gemiddeld
KMBO milieu en groene ruimte	21	gemiddeld	24	hoog
MBO landbouw en veeteelt	22	gemiddeld	2	laag
MBO milieu en groene ruimte	26	gemiddeld	2	laag
<i>MBO Techniek</i>				
KMBO bouw	15	gemiddeld	27	hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	15	gemiddeld	35	erg hoog
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	13	gemiddeld	10	gemiddeld
KMBO motorvoertuigentechniek	18	gemiddeld	6	gemiddeld
KMBO elektrotechniek	14	gemiddeld	15	hoog
KMBO brood en banket	7	laag	32	erg hoog
MBO bouw	37	hoog	1	erg laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	45	hoog	0	erg laag
MBO installatietechniek	5	laag	15	hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	37	hoog	2	laag
MBO motorvoertuigentechniek	7	laag	13	hoog
MBO elektrotechniek	41	hoog	5	gemiddeld
MBO grafische techniek	22	gemiddeld	0	erg laag
MBO procestechniek	39	hoog	1	erg laag
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	41	hoog	2	laag
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
KMBO verzorging	36	hoog	16	hoog
KMBO horeca	19	gemiddeld	35	erg hoog
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	13	gemiddeld	2	laag
MBO apothekersassistent	6	laag	1	erg laag
MBO verpleging	20	gemiddeld	20	hoog
MBO sociaal-cultureel	35	hoog	8	gemiddeld

Tabel 3.3 (vervolg)

Participatie schoolverlaters in vervolgopleidingen per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	studie %	typering	LLW/Inservice %	typering
MBO verzorging	21	gemiddeld	3	laag
MBO uiterlijke verzorging	4	laag	2	laag
MBO horeca	26	gemiddeld	0	erg laag
MBO beweging en therapie	20	gemiddeld	4	gemiddeld
<i>MBO Economie</i>				
KMBO administratie	28	gemiddeld	7	gemiddeld
KMBO handel	30	gemiddeld	8	gemiddeld
MBO administratie	35	hoog	1	erg laag
MBO handel	30	gemiddeld	2	laag
MBO toerisme en recreatie	17	gemiddeld	1	erg laag
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	9	laag	n.v.t.	n.v.t.
HBO lerarenopleiding talen	23	gemiddeld		
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	15	gemiddeld		
HBO lerarenopleiding expressie	18	gemiddeld		
HBO tolk en vertaler	32	hoog		
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	13	gemiddeld		
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	14	gemiddeld		
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	10	laag		
HBO bouwkunde	27	gemiddeld		
HBO civiele techniek	13	gemiddeld		
HBO werktuigbouwkunde	11	laag		
HBO elektrotechniek	8	laag		
HBO informatica	8	laag		
HBO chemische technologie	14	gemiddeld		
HBO vervoer en logistiek	15	gemiddeld		
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	10	laag		
HBO (fysio)therapie	9	laag		
HBO voeding	11	laag		
HBO radiologie	15	gemiddeld		
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	14	gemiddeld	n.v.t.	n.v.t.
HBO commerciële economie	16	gemiddeld		
HBO toerisme en recreatie	12	gemiddeld		
HBO recht en bestuur	12	gemiddeld		
HBO secretariaat	9	laag		
HBO bedrijfskunde	15	gemiddeld		
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	11	laag		
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	9	laag		
HBO personeelswerk	13	gemiddeld		
HBO bibliotheek en documentatie	18	gemiddeld		
HBO sociaal-cultureel overig	30	gemiddeld		

Tabel 3.3 (vervolg)

Participatie schoolverlaters in vervolgopleidingen per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	studie %	typering	LLW/Inservice %	typering
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	8	laag		
WO				
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	2	erg laag		
WO bedrijfskunde	2	erg laag		
WO accountancy en belastingen	0	erg laag		

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Tabel 3.4

Percentage schoolverlaters met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
MAVO		
MAVO	2	erg laag
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	11	gemiddeld
VBO Techniek		
VBO bouwtechniek	12	gemiddeld
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	19	hoog
VBO Economie		
VBO administratie, handel en textiel	22	erg hoog
VBO Verzorging		
VBO verzorging	13	gemiddeld
MBO, HAVO/VWO		
HAVO/VWO		
HAVO/VWO	8	laag
MBO landbouw en natuurlijke omgeving		
KMBO landbouw en veeteelt	24	erg hoog
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	7	laag
MBO milieu en groene ruimte	9	gemiddeld
MBO Techniek		
KMBO bouw	36	erg hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	-	-
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	28	erg hoog
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	12	gemiddeld
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	8	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	2	erg laag
MBO installatietechniek	0	erg laag
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	3	erg laag
MBO motorvoertuigentechniek	21	hoog
MBO elektrotechniek	7	laag
MBO grafische techniek	10	gemiddeld
MBO procestechniek	16	hoog
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	10	gemiddeld
MBO Dienstverlening en gezondheidszorg		
KMBO verzorging	30	erg hoog
KMBO horeca	3	erg laag
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	9	gemiddeld
MBO apothekersassistent	7	laag
MBO verpleging	8	laag

Tabel 3.4 (vervolg)

Percentage schoolverlaters met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO sociaal-cultureel	13	gemiddeld
MBO verzorging	16	hoog
MBO uiterlijke verzorging	14	gemiddeld
MBO horeca	2	erg laag
MBO beweging en therapie	13	gemiddeld
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	16	hoog
KMBO handel	25	erg hoog
MBO administratie	8	laag
MBO handel	11	gemiddeld
MBO toerisme en recreatie	10	gemiddeld
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	12	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	12	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	10	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	22	erg hoog
HBO tolk en vertaler	25	erg hoog
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	10	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	19	hoog
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	16	hoog
HBO bouwkunde	3	erg laag
HBO civiele techniek	3	erg laag
HBO werktuigbouwkunde	8	laag
HBO elektrotechniek	11	gemiddeld
HBO informatica	6	laag
HBO chemische technologie	17	hoog
HBO vervoer en logistiek	7	laag
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	3	erg laag
HBO (fysio)therapie	15	hoog
HBO voeding	14	gemiddeld
HBO radiologie	3	erg laag
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	4	erg laag
HBO commerciële economie	8	laag
HBO toerisme en recreatie	10	gemiddeld
HBO recht en bestuur	21	hoog
HBO secretariaat	8	laag
HBO bedrijfskunde	10	gemiddeld
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	13	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	14	gemiddeld
HBO personeelswerk	13	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	14	gemiddeld
HBO sociaal-cultureel overig	9	gemiddeld

Tabel 3.4 (vervolg)

Percentage schoolverlaters met een intredewerkloosheid van 4 maanden of langer per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	29	erg hoog
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	12	gemiddeld
WO bedrijfskunde	6	laag
WO accountancy en belastingen	15	hoog

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

Het percentage is gemeten in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren. Onder intredewerkloosheid wordt het totaal aantal maanden verstaan dat schoolverlaters sinds het verlaten van de opleiding als maatschappelijke positie werkloos hebben opgegeven.

Tabel 3.5

Werkloosheid onder schoolverlaters per opleidingsrichting, percentages, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i>		
MAVO	10	hoog
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	4	laag
<i>VBO Techniek</i>		
VBO bouwtechniek	4	laag
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	6	gemiddeld
VBO horeca en levensmiddelentechniek	4	erg hoog
<i>VBO Economie</i>		
VBO administratie, handel en textiel	22	erg hoog
<i>VBO Verzorging</i>		
VBO verzorging	17	erg hoog
MBO, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
HAVO/VWO	13	hoog
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
KMBO landbouw en veeteelt	18	erg hoog
KMBO milieu en groene ruimte	12	hoog
MBO landbouw en veeteelt	3	laag
MBO milieu en groene ruimte	6	gemiddeld
<i>MBO Techniek</i>		
KMBO bouw	23	erg hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	29	erg hoog
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	4	laag
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	9	gemiddeld
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	5	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	1	erg laag
MBO installatietechniek	0	erg laag
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	3	laag
MBO motorvoertuigentechniek	25	erg hoog
MBO elektrotechniek	5	laag
MBO grafische techniek	10	hoog
MBO procestechniek	6	gemiddeld
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	10	hoog
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
KMBO verzorging	11	hoog
KMBO horeca	5	laag
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	6	gemiddeld
MBO apothekersassistent	6	gemiddeld
MBO verpleging	6	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	10	hoog

Tabel 3.5 (vervolg)

Werkloosheid onder schoolverlaters per opleidingsrichting, percentages, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO verzorging	5	laag
MBO uiterlijke verzorging	13	hoog
MBO horeca	4	laag
MBO beweging en therapie	7	gemiddeld
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	13	hoog
KMBO handel	10	hoog
MBO administratie	6	gemiddeld
MBO handel	8	gemiddeld
MBO toerisme en recreatie	5	laag
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	8	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	7	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	13	hoog
HBO tolk en vertaler	12	hoog
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	6	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	12	hoog
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	10	hoog
HBO bouwkunde	1	erg laag
HBO civiele techniek	2	erg laag
HBO werktuigbouwkunde	7	gemiddeld
HBO elektrotechniek	6	gemiddeld
HBO informatica	2	erg laag
HBO chemische technologie	12	hoog
HBO vervoer en logistiek	8	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	2	erg laag
HBO (fysio)therapie	11	hoog
HBO voeding	3	laag
HBO radiologie	3	laag
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	2	erg laag
HBO commerciële economie	5	laag
HBO toerisme en recreatie	8	gemiddeld
HBO recht en bestuur	11	hoog
HBO secretariaat	5	laag
HBO bedrijfskunde	4	laag
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	5	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	9	gemiddeld
HBO personeelswerk	4	laag
HBO bibliotheek en documentatie	6	gemiddeld
HBO sociaal-cultureel overig	3	laag

Tabel 3.5 (vervolg)

Werkloosheid onder schoolverlaters per opleidingsrichting, percentages, 1996

Opleidingstype	%	typering
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	20	erg hoog
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	4	laag
WO bedrijfskunde	4	laag
WO accountancy en belastingen	8	gemiddeld

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

Het percentage is gemeten in procenten van de schoolverlaters die tot de beroepsbevolking behoren.

Tabel 3.6

Percentage vrouwen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS			
Basisonderwijs	30	gemiddeld	constant
MAVO, VBO			
MAVO			
MAVO	49	gemiddeld	constant
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving			
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	9	laag	-
VBO Techniek			
VBO bouwtechniek	-	erg laag	constant
VBO installatietechniek	-	erg laag	-
VBO mechanische techniek	-	erg laag	-
VBO fijnmechanische techniek	-	erg laag	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	erg laag	-
VBO elektrotechniek	-	erg laag	sterk stijgend
VBO grafische techniek	-	laag	constant
VBO brood en banket	-	erg laag	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	19	gemiddeld	constant
VBO vervoer	-	erg laag	sterk dalend
VBO Economie			
VBO administratie, handel en textiel	61	hoog	constant
VBO Verzorging			
VBO verzorging	94	erg hoog	constant
VBO Openbare orde en veiligheid			
VBO beveiliging	-	laag	sterk stijgend
HAVO/VWO, MBO/LLW			
HAVO/VWO			
HAVO/VWO	46	gemiddeld	constant
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving			
MBO/LLW landbouw en veeteelt	13	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW milieu en groene ruimte	-	laag	constant
MBO/LLW Techniek			
MBO/LLW laboratorium	49	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW bouw	-	erg laag	sterk stijgend
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	-	erg laag	-
MBO/LLW installatietechniek	-	erg laag	-
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	-	erg laag	-
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	gemiddeld	-
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	-	erg laag	sterk stijgend
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	erg laag	-
MBO/LLW operationele techniek	-	erg laag	-
MBO/LLW elektrotechniek	-	erg laag	-
MBO/LLW grafische techniek	12	gemiddeld	-
MBO/LLW procestechniek	-	erg laag	sterk dalend

Tabel 3.6 (vervolg)
Percentage vrouwen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
MBO/LLW brood en banket	-	laag	constant
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	13	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW vervoer	12	gemiddeld	constant
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>			
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	95	erg hoog	constant
MBO/LLW apothekersassistent	98	erg hoog	constant
MBO/LLW verpleging	86	erg hoog	constant
MBO/LLW gezondheidstechniek	-	gemiddeld	constant
MBO sociaal-cultureel	69	hoog	constant
MBO/LLW verzorging	94	erg hoog	constant
MBO/LLW uiterlijke verzorging	88	erg hoog	constant
MBO/LLW horeca	29	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW beweging en therapie	69	hoog	constant
<i>MBO/LLW Economie</i>			
MBO/LLW administratie	41	gemiddeld	constant
MBO/LLW handel	39	gemiddeld	constant
MBO/LLW secretariaat	99	erg hoog	constant
MBO/LLW toerisme en recreatie	87	erg hoog	constant
MBO/LLW bedrijfskunde	21	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW automatisering	21	gemiddeld	-
MBO/LLW geld, bank en belastingen	31	gemiddeld	stijgend
MBO verzekeringswezen	23	gemiddeld	-
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>			
MBO openbare orde en veiligheid	8	laag	sterk stijgend
HBO			
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>			
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	68	hoog	constant
HBO lerarenopleiding talen	54	hoog	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	16	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	39	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	30	gemiddeld	constant
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	87	erg hoog	constant
HBO lerarenopleiding expressie	54	hoog	dalend
HBO tolk en vertaler	62	hoog	-
<i>HBO Landbouw</i>			
HBO landbouw en veeteelt	-	gemiddeld	-
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	18	gemiddeld	constant
<i>HBO Techniek</i>			
HBO laboratorium	48	gemiddeld	constant
HBO bouwkunde	-	laag	sterk stijgend
HBO civiele techniek	-	erg laag	-
HBO werktuigbouwkunde	-	erg laag	-
HBO elektrotechniek	-	erg laag	sterk stijgend
HBO informatica	13	gemiddeld	constant
HBO chemische technologie	-	laag	-
HBO vervoer en logistiek	-	erg laag	sterk stijgend

Tabel 3.6 (vervolg)

Percentage vrouwen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
<i>HBO Paramedisch</i>			
HBO verpleegkunde	74	hoog	constant
HBO (fysio)therapie	70	hoog	constant
HBO voeding	94	erg hoog	constant
HBO radiologie	78	hoog	constant
<i>HBO Economie</i>			
HBO accountancy en bedrijfseconomie	16	gemiddeld	stijgend
HBO commerciële economie	25	gemiddeld	stijgend
HBO toerisme en recreatie	84	hoog	constant
HBO recht en bestuur	29	gemiddeld	sterk stijgend
HBO secretariaat	97	erg hoog	constant
HBO bedrijfskunde	28	gemiddeld	stijgend
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>			
HBO communicatie en journalistiek	58	hoog	sterk stijgend
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	62	hoog	constant
HBO personeelswerk	40	gemiddeld	stijgend
HBO bibliotheek en documentatie	73	hoog	constant
<i>HBO Kunst</i>			
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	44	gemiddeld	stijgend
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>			
HBO openbare orde en veiligheid	-	erg laag	-
WO			
<i>WO Letteren en theologie</i>			
WO letteren	50	gemiddeld	constant
WO theologie	-	gemiddeld	-
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>			
WO landbouw en milieukunde	28	gemiddeld	stijgend
<i>WO Techniek</i>			
WO wiskunde en natuurwetenschappen	17	gemiddeld	stijgend
WO bouwkunde	-	laag	constant
WO civiele techniek	-	erg laag	-
WO werktuigbouwkunde	-	erg laag	-
WO elektrotechniek	-	erg laag	sterk stijgend
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	laag	-
<i>WO Medisch</i>			
WO (dier)geneeskunde	31	gemiddeld	stijgend
WO tandheelkunde	-	gemiddeld	sterk stijgend
WO farmacie	47	gemiddeld	sterk stijgend
<i>WO Economie</i>			
WO econom(etr)ie	17	gemiddeld	stijgend
WO bedrijfskunde	18	gemiddeld	stijgend
WO accountancy en belastingen	14	gemiddeld	sterk stijgend
WO rechten en bestuurskunde	36	gemiddeld	constant

Tabel 3.6 (vervolg)

Percentage vrouwen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
<i>WO Sociaal-cultureel</i> WO sociale wetenschappen	49	gemiddeld	stijgend
<i>WO Kunst</i> WO kunstwetenschappen	54	hoog	stijgend
Totaal	37	gemiddeld	constant

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.7

Percentage allochtonen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS			
Basisonderwijs	11	erg hoog	constant
MAVO, VBO			
MAVO			
MAVO	6	erg hoog	stijgend
VBO landbouw en natuurlijke omgeving			
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	-	erg laag	sterk dalend
VBO Techniek			
VBO bouwtechniek	-	laag	sterk dalend
VBO installatietechniek	-	gemiddeld	sterk dalend
VBO mechanische techniek	4	hoog	-
VBO fijnmechanische techniek	-	gemiddeld	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	hoog	constant
VBO elektrotechniek	5	hoog	constant
VBO grafische techniek	-	laag	-
VBO brood en banket	-	erg laag	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	-	gemiddeld	-
VBO vervoer	-	gemiddeld	constant
VBO Economie			
VBO administratie, handel en textiel	4	hoog	-
VBO verzorging			
VBO verzorging	2	gemiddeld	-
VBO Openbare orde en veiligheid			
VBO beveiliging	-	gemiddeld	-
HAVO/VWO, MBO/LLW			
HAVO/VWO			
HAVO/VWO	4	hoog	stijgend
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving			
MBO/LLW landbouw en veeteelt	-	erg laag	-
MBO/LLW milieu en groene ruimte	-	laag	-
MBO/LLW Techniek			
MBO/LLW laboratorium	-	gemiddeld	-
MBO/LLW bouw	-	laag	sterk stijgend
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	-	laag	-
MBO/LLW installatietechniek	-	laag	-
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	3	gemiddeld	-
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	laag	-
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	-	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	laag	-
MBO/LLW operationele techniek	-	gemiddeld	-
MBO/LLW elektrotechniek	3	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW grafische techniek	-	laag	-
MBO/LLW procestechniek	-	gemiddeld	-

Tabel 3.7 (vervolg)

Percentage allochtonen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
MBO/LLW brood en banket	-	erg laag	-
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	-	laag	-
MBO/LLW vervoer	-	gemiddeld	-
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>			
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	-	laag	-
MBO/LLW apothekersassistent	-	gemiddeld	-
MBO/LLW verpleging	-	laag	-
MBO/LLW gezondheidstechniek	-	hoog	-
MBO sociaal-cultureel	-	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW verzorging	3	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW uiterlijke verzorging	-	gemiddeld	-
MBO/LLW horeca	-	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW beweging en therapie	-	hoog	sterk stijgend
<i>MBO/LLW Economie</i>			
MBO/LLW administratie	4	hoog	sterk stijgend
MBO/LLW handel	1	laag	-
MBO/LLW secretariaat	3	gemiddeld	-
MBO/LLW toerisme en recreatie	-	gemiddeld	-
MBO/LLW bedrijfskunde	-	gemiddeld	-
MBO/LLW automatisering	-	gemiddeld	-
MBO/LLW geld, bank en belastingen	-	gemiddeld	constant
MBO verzekeringswezen	-	laag	-
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>			
MBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld	constant
HBO			
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>			
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	3	gemiddeld	dalend
HBO lerarenopleiding talen	-	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	-	gemiddeld	-
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	laag	sterk dalend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	laag	-
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	laag	-
HBO lerarenopleiding expressie	-	laag	-
HBO tolk en vertaler	-	gemiddeld	-
<i>HBO Landbouw</i>			
HBO landbouw en veeteelt	-	erg laag	-
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	-	erg laag	-
<i>HBO Techniek</i>			
HBO laboratorium	-	laag	-
HBO bouwkunde	-	laag	-
HBO civiele techniek	-	erg laag	-
HBO werktuigbouwkunde	-	laag	-
HBO elektrotechniek	-	gemiddeld	sterk stijgend
HBO informatica	-	gemiddeld	-
HBO chemische technologie	-	erg laag	-
HBO vervoer en logistiek	-	gemiddeld	-

Tabel 3.7 (vervolg)

Percentage allochtonen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
<i>HBO Paramedisch</i>			
HBO verpleegkunde	-	gemiddeld	-
HBO (fysio)therapie	-	laag	-
HBO voeding	-	erg laag	-
HBO radiologie	-	erg laag	-
<i>HBO Economie</i>			
HBO accountancy en bedrijfseconomie	-	gemiddeld	-
HBO commerciële economie	-	laag	-
HBO toerisme en recreatie	-	laag	-
HBO recht en bestuur	-	gemiddeld	-
HBO secretariaat	-	laag	-
HBO bedrijfskunde	-	gemiddeld	-
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>			
HBO communicatie en journalistiek	-	erg laag	-
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	-	gemiddeld	constant
HBO personeelswerk	-	gemiddeld	-
HBO bibliotheek en documentatie	-	gemiddeld	-
<i>HBO Kunst</i>			
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	-	gemiddeld	-
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>			
HBO openbare orde en veiligheid	-	gemiddeld	-
WO			
<i>WO Letteren en theologie</i>			
WO letteren	-	laag	constant
WO theologie	-	laag	-
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>			
WO landbouw en milieukunde	-	gemiddeld	-
<i>WO Techniek</i>			
WO wiskunde en natuurwetenschappen	-	laag	-
WO bouwkunde	-	hoog	sterk stijgend
WO civiele techniek	-	erg laag	-
WO werktuigbouwkunde	-	erg laag	-
WO elektrotechniek	-	hoog	-
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	erg laag	-
<i>WO Medisch</i>			
WO (dier)geneeskunde	-	gemiddeld	-
WO tandheelkunde	-	erg laag	-
WO farmacie	-	erg hoog	-
<i>WO Economie</i>			
WO econom(etr)ie	-	gemiddeld	-
WO bedrijfskunde	-	gemiddeld	sterk dalend
WO accountancy en belastingen	-	erg laag	-
WO rechten en bestuurskunde	-	laag	-

Tabel 3.7 (vervolg)

Percentage allochtonen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
<i>WO Sociaal-cultureel</i>			
WO sociale wetenschappen	-	gemiddeld	-
<i>WO Kunst</i>			
WO kunstwetenschappen	-	hoog	-
Totaal	3	gemiddeld	stijgend

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het percentage allochtonen heeft betrekking op iedereen die een niet-Nederlandse nationaliteit bezit, of die buiten Nederland is geboren, in één van de landen die genoemd worden in de Wet Bevordering Evenredige Arbeidsdeelname Allochtonen (WBEAA). Deze landen zijn: Aruba, Nederlandse Antillen, Ethiopië, Irak, Iran, voormalige Joegoslavië, Marokko, Somalië, Suriname, Turkije en Vietnam. Op grond van deze wet zouden echter ook kinderen van allochtonen tot de doelgroep gerekend moeten worden, ongeacht of zij een niet-Nederlandse nationaliteit bezitten.

Tabel 3.8
Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	jongeren %	trend 1992-'96	ouderen %	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	21	constant	23	constant
MAVO, VBO				
MAVO	37	constant	15	stijgend
MAVO				
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving	27	constant	34	constant
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	27	dalend	13	stijgend
VBO installatietechniek	40	constant	-	constant
VBO mechanische techniek	27	dalend	15	stijgend
VBO fijnmechanische techniek	-	-	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	36	dalend	13	stijgend
VBO elektrotechniek	38	dalend	9	constant
VBO grafische techniek	39	-	-	constant
VBO brood en banket	52	dalend	20	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek		constant	-	dalend
VBO vervoer	29	dalend	10	-
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	38	dalend	11	constant
VBO Verzorging				
VBO verzorging	26	dalend	21	sterk stijgend
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	28	stijgend	-	sterk dalend

Tabel 3.8 (vervolg)
Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype %	jongeren 1992-'96	trend %	ouderen 1992-'96	trend
HAVO/VWO, MBO/LLW				
<i>HAVO/VWO</i>				
HAVO/VWO	44	dalend	7	stijgend
<i>MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving</i>				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	37	constant	20	constant
MBO/LLW milieu en groene ruimte	34	constant	-	constant
<i>MBO/LLW Techniek</i>				
MBO/LLW laboratorium	42	constant	-	dalend
MBO/LLW bouw	26	constant	18	stijgend
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	28	dalend	11	stijgend
MBO/LLW installatietechniek	28	constant	14	constant
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	28	constant	17	constant
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	dalend	23	stijgend
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	34	constant	12	constant
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	dalend	-	-
MBO/LLW operationele techniek	-	stijgend	-	dalend
MBO/LLW elektrotechniek	30	dalend	11	constant
MBO/LLW grafische techniek	30	-	16	constant
MBO/LLW procestechniek	24	dalend	12	sterk stijgend
MBO/LLW brood en banket	40	dalend	-	sterk stijgend
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	31	constant	14	-
MBO/LLW vervoer	28	constant	16	constant
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	45	dalend	-	-
MBO/LLW apothekersassistent	32	dalend	-	constant
MBO/LLW verpleging	22	sterk dalend	11	stijgend
MBO/LLW gezondheids techniek	-	sterk stijgend	-	constant
MBO sociaal-cultureel	37	constant	11	constant

Tabel 3.8 (vervolg)
Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype %	jongeren 1992-'96	trend %	ouderen 1992-'96	trend
MBO/LLW verzorging	34	dalend	6	stijgend
MBO/LLW uiterlijke verzorging	46	dalend	9	sterk stijgend
MBO/LLW horeca	34	constant	12	constant
MBO/LLW beweging en therapie	36	dalend	-	sterk stijgend
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	36	constant	15	constant
MBO/LLW handel	34	constant	18	constant
MBO/LLW secretariaat	38	dalend	12	sterk stijgend
MBO/LLW toerisme en recreatie	69	constant	-	-
MBO/LLW bedrijfskunde	11	sterk dalend	17	-
MBO/LLW automatisering	22	sterk dalend	8	stijgend
MBO/LLW geld, bank en belastingen	11	sterk dalend	13	stijgend
MBO verzekeringswezen	14	sterk dalend	22	constant
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	15	dalend	14	constant
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	12	sterk dalend	17	stijgend
HBO lerarenopleiding talen	9	dalend	24	stijgend
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	8	-	26	stijgend
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	9	constant	25	stijgend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	-	19	stijgend
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	-	24	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	10	dalend	28	sterk stijgend
HBO tolk en vertaler	40	sterk stijgend	-	-
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	33	dalend	-	dalend

Tabel 3.8 (vervolg)
 Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype %	jongeren 1992-'96	trend %	ouderen 1992-'96	trend
HBO milieukunde en levensmiddelen-technologie	35	constant	-	-
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	19	dalend	13	-
HBO bouwkunde	19	stijgend	25	-
HBO civiele techniek	-	stijgend	20	dalend
HBO werktuigbouwkunde	22	constant	25	stijgend
HBO elektrotechniek	26	stijgend	13	-
HBO informatica	31	constant	-	constant
HBO chemische technologie	-	-	-	stijgend
HBO vervoer en logistiek	17	constant	28	constant
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	23	constant	8	-
HBO (fysio)therapie	23	dalend	8	constant
HBO voeding	-	constant	-	sterk stijgend
HBO radiologie	-	sterk dalend	-	-
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	32	stijgend	16	constant
HBO commerciële economie	38	constant	7	dalend
HBO toerisme en recreatie	65	dalend	-	-
HBO recht en bestuur	26	sterk stijgend	12	stijgend
HBO secretariaat	44	dalend	-	dalend
HBO bedrijfskunde	35	stijgend	11	stijgend
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	38	-	-	-
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	16	dalend	12	-
HBO personeelswerk	18	constant	12	-
HBO bibliotheek en documentatie	-	sterk dalend	-	sterk stijgend

Tabel 3.8 (vervolg)
 Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype %	jongeren 1992-'96	trend %	ouderen 1992-'96	trend
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	16	constant	18	stijgend
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	-	sterk dalend	-	stijgend
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	15	sterk dalend	12	constant
WO theologie	-	sterk dalend	-	-
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	29	-	-	sterk dalend
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	19	constant	22	sterk stijgend
WO bouwkunde	-	-	-	stijgend
WO civiele techniek	-	constant	-	stijgend
WO werktuigbouwkunde	26	-	-	-
WO elektrotechniek	-	sterk dalend	-	sterk stijgend
WO informatica en bestuuriijke informatiekunde	57	constant	-	-
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	9	constant	18	-
WO tandheelkunde	-	sterk dalend	-	sterk dalend
WO farmacie	-	sterk dalend	-	constant
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	32	constant	11	constant
WO bedrijfskunde	32	-	-	sterk dalend
WO accountancy en belastingen	16	constant	18	stijgend

Tabel 3.8 (vervolg)
 Percentage jongeren (15-29 jaar) en ouderen (50-64 jaar) per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype %	jongeren 1992-'96	trend %	ouderen 1992-'96	trend
WO rechten en bestuurskunde	20	constant	12	-
WO Sociaal-cultureel				
WO sociale wetenschappen	17	stijgend	13	-
WO Kunst				
WO kunstwetenschappen	-	sterk dalend	-	constant
Totaal	29	dalend	15	constant

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.9
Deeltijdarbeid per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96	gemiddeld aantal uren per week
BASISONDERWIJS			
Basisonderwijs	28	stijgend	36
MAVO, VBO			
MAVO			
MAVO	36	stijgend	34
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving			
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	13	stijgend	45
VBO Techniek			
VBO bouwtechniek	8	stijgend	40
VBO installatietechniek	-	sterk stijgend	39
VBO mechanische techniek	6	stijgend	40
VBO fijnmechanische techniek	-	-	41
VBO motorvoertuigentechniek	7	sterk dalend	41
VBO elektrotechniek	9	stijgend	39
VBO grafische techniek	-	-	37
VBO brood en banket	-	stijgend	41
VBO horeca en levensmiddelentechniek	26	stijgend	38
VBO vervoer	-	-	41
VBO Economie			
VBO administratie, handel en textiel	41	constant	33
VBO Verzorging			
VBO verzorging	67	constant	28
VBO Openbare orde en veiligheid			
VBO beveiliging	-	sterk stijgend	38
HAVO/VWO, MBO/LLW			
HAVO/VWO			
HAVO/VWO	33	stijgend	35
MBO Landbouw en natuurlijke omgeving			
MBO/LLW landbouw en veeteelt	10	stijgend	49
MBO/LLW milieu en groene ruimte	-	-	41
MBO/LLW Techniek			
MBO/LLW laboratorium	29	sterk stijgend	36
MBO/LLW bouw	6	sterk stijgend	41
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	-	-	41
MBO/LLW installatietechniek	-	sterk dalend	41
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	4	sterk stijgend	40
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	stijgend	39
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	5	-	42
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	constant	40
MBO/LLW operationele techniek	-	-	41
MBO/LLW elektrotechniek	3	-	40
MBO/LLW grafische techniek	8	-	40
MBO/LLW procestechniek	-	constant	37

Tabel 3.9 (vervolg)
Deeltijdarbeid per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96	gemiddeld aantal uren per week
MBO/LLW brood en banket	-	-	42
MBO/LLW levensmiddelen techniek/vleesverwerking	-	sterk stijgend	44
MBO/LLW vervoer	11	constant	42
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>			
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	59	stijgend	30
MBO/LLW apothekersassistent	59	stijgend	29
MBO/LLW verpleging	64	stijgend	29
MBO/LLW gezondheidstechniek	-	-	41
MBO sociaal-cultureel	47	constant	32
MBO/LLW verzorging	67	stijgend	28
MBO/LLW uiterlijke verzorging	54	stijgend	32
MBO/LLW horeca	18	stijgend	41
MBO/LLW beweging en therapie	55	stijgend	32
<i>MBO/LLW Economie</i>			
MBO/LLW administratie	20	stijgend	37
MBO/LLW handel	23	stijgend	40
MBO/LLW secretariaat	51	stijgend	31
MBO/LLW toerisme en recreatie	29	stijgend	36
MBO/LLW bedrijfskunde	10	sterk stijgend	39
MBO/LLW automatisering	14	stijgend	38
MBO/LLW geld, bank en belastingen	17	sterk stijgend	37
MBO verzekeringswezen	15	stijgend	40
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>			
MBO openbare orde en veiligheid	7	sterk stijgend	39
HBO			
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>			
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	39	stijgend	33
HBO lerarenopleiding talen	41	constant	34
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	17	constant	38
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	29	stijgend	36
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	28	constant	37
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	62	constant	31
HBO lerarenopleiding expressie	47	constant	33
HBO tolk en vertaler	54	sterk stijgend	30
<i>HBO Landbouw</i>			
HBO landbouw en veeteelt	-	-	46
HBO milieukunde en levensmiddelen technologie	-	sterk stijgend	39
<i>HBO Techniek</i>			
HBO laboratorium	30	stijgend	35
HBO bouwkunde	-	sterk stijgend	40
HBO civiele techniek	-	constant	39
HBO werktuigbouwkunde	-	stijgend	41
HBO elektrotechniek	-	sterk stijgend	40
HBO informatica	11	sterk stijgend	39
HBO chemische technologie	-	sterk stijgend	39
HBO vervoer en logistiek	-	sterk stijgend	42

Tabel 3.9 (vervolg)
Deeltijdarbeid per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96	gemiddeld aantal uren per week
<i>HBO Paramedisch</i>			
HBO verpleegkunde	45	stijgend	33
HBO (fysio)therapie	54	constant	33
HBO voeding	53	-	32
HBO radiologie	51	constant	31
<i>HBO Economie</i>			
HBO accountancy en bedrijfseconomie	10	sterk stijgend	39
HBO commerciële economie	7	-	40
HBO toerisme en recreatie	31	sterk stijgend	35
HBO recht en bestuur	22	sterk stijgend	36
HBO secretariaat	33	constant	34
HBO bedrijfskunde	11	sterk stijgend	39
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>			
HBO communicatie en journalistiek	26	sterk stijgend	37
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	50	stijgend	33
HBO personeelswerk	19	-	37
HBO bibliotheek en documentatie	50	-	32
<i>HBO Kunst</i>			
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	38	stijgend	37
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>			
HBO openbare orde en veiligheid	-	sterk stijgend	40
WO			
<i>WO Letteren en theologie</i>			
WO letteren	37	stijgend	35
WO theologie	-	-	41
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>			
WO landbouw en milieukunde	23	stijgend	37
<i>WO Techniek</i>			
WO wiskunde en natuurwetenschappen	15	stijgend	38
WO bouwkunde	-	sterk stijgend	40
WO civiele techniek	-	sterk stijgend	40
WO werktuigbouwkunde	-	-	41
WO elektrotechniek	-	stijgend	39
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	-	40
<i>WO Medisch</i>			
WO (dier)geneeskunde	18	constant	44
WO tandheelkunde	-	constant	42
WO farmacie	-	constant	42
<i>WO Economie</i>			
WO econom(etr)ie	10	constant	39
WO bedrijfskunde	-	sterk stijgend	40
WO accountancy en belastingen	-	-	43
WO rechten en bestuurskunde	18	stijgend	39

Tabel 3.9 (vervolg)

Deeltijdarbeid per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96	gemiddeld aantal uren per week
<i>WO Sociaal-cultureel</i>			
WO sociale wetenschappen	37	constant	35
<i>WO Kunst</i>			
WO kunstwetenschappen	-	-	38
Totaal	27	stijgend	37

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Deeltijdarbeid betreft personen die minstens 12 uur maar hoogstens 32 uur per week werkzaam zijn.

Tabel 3.10

Deeltijdarbeid onder werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i>		
MAVO	54	hoog
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	64	erg hoog
<i>VBO Techniek</i>		
VBO bouwtechniek	45	hoog
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	73	erg hoog
<i>VBO Economie</i>		
VBO administratie, handel en textiel	54	hoog
<i>VBO Verzorging</i>		
VBO verzorging	56	erg hoog
MBO, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
HAVO/VWO	44	hoog
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
KMBO landbouw en veeteelt	28	gemiddeld
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	24	gemiddeld
MBO milieu en groene ruimte	14	gemiddeld
<i>MBO Techniek</i>		
KMBO bouw	44	hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	36	gemiddeld
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	22	gemiddeld
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	16	gemiddeld
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	5	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	2	erg laag
MBO installatietechniek	28	gemiddeld
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	2	erg laag
MBO motorvoertuigentechniek	22	gemiddeld
MBO elektrotechniek	9	gemiddeld
MBO grafische techniek	8	laag
MBO procestechniek	13	gemiddeld
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	13	gemiddeld
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
KMBO verzorging	58	erg hoog
KMBO horeca	55	hoog
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	41	gemiddeld
MBO apothekersassistent	18	gemiddeld
MBO verpleging	47	hoog
MBO sociaal-cultureel	54	hoog

Tabel 3.10 (vervolg)

Deeltijdarbeid onder werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO verzorging	50	hoog
MBO uiterlijke verzorging	40	gemiddeld
MBO horeca	11	gemiddeld
MBO beweging en therapie	65	erg hoog
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	35	gemiddeld
KMBO handel	62	erg hoog
MBO administratie	12	gemiddeld
MBO handel	24	gemiddeld
MBO toerisme en recreatie	16	gemiddeld
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	33	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	43	hoog
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	27	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	68	erg hoog
HBO tolk en vertaler	17	gemiddeld
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	5	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	10	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	5	laag
HBO bouwkunde	3	erg laag
HBO civiele techniek	5	laag
HBO werktuigbouwkunde	1	erg laag
HBO elektrotechniek	2	erg laag
HBO informatica	2	erg laag
HBO chemische technologie	6	laag
HBO vervoer en logistiek	3	erg laag
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	43	hoog
HBO (fysio)therapie	55	hoog
HBO voeding	31	gemiddeld
HBO radiologie	17	gemiddeld
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	6	laag
HBO commerciële economie	3	erg laag
HBO toerisme en recreatie	18	gemiddeld
HBO recht en bestuur	8	laag
HBO secretariaat	2	erg laag
HBO bedrijfskunde	5	laag
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	16	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	56	erg hoog
HBO personeelswerk	14	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	17	gemiddeld
HBO sociaal-cultureel overig	9	gemiddeld

Tabel 3.10 (vervolg)

Deeltijdarbeid onder werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	54	hoog
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	6	laag
WO bedrijfskunde	4	laag
WO accountancy en belastingen	0	erg laag

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

Deeltijdarbeid betreft de schoolverlaters die hoogstens 32 uur maar minstens 12 uur per week werkzaam zijn.

Tabel 3.11

Flexibel en vast werk per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	11	stijgend	88	constant
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	13	stijgend	86	constant
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	5	stijgend	90	constant
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	5	sterk stijgend	94	constant
VBO installatietechniek	-	sterk stijgend	90	constant
VBO mechanische techniek	7	sterk stijgend	93	constant
VBO fijnmechanische techniek	-	-	100	constant
VBO motorvoertuigentechniek	-	-	95	constant
VBO elektrotechniek	8	-	91	constant
VBO grafische techniek	-	sterk stijgend	91	constant
VBO brood en banket	-	sterk stijgend	95	constant
VBO horeca en levensmiddelentechniek	10	stijgend	89	constant
VBO vervoer	-	dalend	94	constant
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	13	sterk stijgend	86	constant
VBO Verzorging				
VBO verzorging	14	stijgend	83	constant
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	-	sterk stijgend	92	constant
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	16	constant	82	constant
MBO/LLW landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	4	constant	92	constant
MBO/LLW milieu en groene ruimte	-	sterk stijgend	93	constant
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	-	sterk stijgend	89	constant
MBO/LLW bouw	3	sterk stijgend	96	constant
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	-	sterk dalend	98	constant
MBO/LLW installatietechniek	-	sterk stijgend	98	constant
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	5	sterk stijgend	95	constant
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	sterk stijgend	92	constant
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	4	sterk stijgend	95	constant
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	-	100	constant
MBO/LLW operationele techniek	-	-	100	constant
MBO/LLW elektrotechniek	6	sterk stijgend	94	constant

Tabel 3.11 (vervolg)

Flexibel en vast werk per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
MBO/LLW grafische techniek	-	sterk stijgend	96	constant
MBO/LLW procestechniek	-	-	98	constant
MBO/LLW brood en banket	-	sterk stijgend	96	constant
MBO/LLW levensmiddelentechniek/ vleesverwerking	-	stijgend	94	constant
MBO/LLW vervoer	7	sterk stijgend	92	constant
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent -	-	-	93	constant
MBO/LLW apothekersassistent	-	-	97	constant
MBO/LLW verpleging	10	constant	89	constant
MBO/LLW gezondheidstechniek	-	-	89	stijgend
MBO sociaal-cultureel	11	stijgend	88	constant
MBO/LLW verzorging	12	stijgend	88	constant
MBO/LLW uiterlijke verzorging	8	constant	88	constant
MBO/LLW horeca	8	sterk stijgend	90	constant
MBO/LLW beweging en therapie	12	sterk stijgend	86	dalend
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	8	sterk stijgend	92	constant
MBO/LLW handel	6	constant	92	constant
MBO/LLW secretariaat	11	stijgend	88	constant
MBO/LLW toerisme en recreatie	-	sterk stijgend	87	constant
MBO/LLW bedrijfskunde	-	constant	98	constant
MBO/LLW automatisering	-	-	94	constant
MBO/LLW geld, bank en belastingen	-	sterk stijgend	100	constant
MBO verzekeringswezen	-	-	95	constant
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	3	sterk stijgend	97	constant
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	dalend	92	constant
HBO lerarenopleiding talen	8	-	92	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	-	sterk stijgend	96	constant
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	constant	97	constant
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	-	96	constant
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	-	96	constant
HBO lerarenopleiding expressie	-	dalend	94	constant
HBO tolk en vertaler	-	sterk stijgend	69	dalend
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	-	sterk stijgend	90	dalend
HBO milieukunde en levensmiddelen- technologie	-	sterk stijgend	93	constant
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	7	sterk stijgend	93	constant
HBO bouwkunde	-	sterk stijgend	91	constant
HBO civiele techniek	-	-	97	constant
HBO werktuigbouwkunde	-	stijgend	94	constant

Tabel 3.11 (vervolg)

Flexibel en vast werk per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
HBO elektrotechniek	7	-	93	constant
HBO informatica	-	sterk stijgend	96	constant
HBO chemische technologie	-	sterk stijgend	100	constant
HBO vervoer en logistiek	-	sterk stijgend	92	constant
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	7	stijgend	93	constant
HBO (fysio)therapie	12	dalend	81	stijgend
HBO voeding	-	sterk dalend	100	constant
HBO radiologie	-	-	100	constant
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	6	sterk stijgend	93	constant
HBO commerciële economie	-	constant	96	constant
HBO toerisme en recreatie	-	sterk stijgend	88	constant
HBO recht en bestuur	-	sterk stijgend	91	dalend
HBO secretariaat	7	-	92	constant
HBO bedrijfskunde	7	sterk stijgend	93	constant
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	-	sterk stijgend	88	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	8	sterk stijgend	91	constant
HBO personeelswerk	-	sterk stijgend	92	constant
HBO bibliotheek en documentatie	-	constant	92	constant
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	8	constant	86	constant
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	-	sterk stijgend	100	constant
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	9	stijgend	91	constant
WO theologie	-	-	100	constant
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	-	constant	96	constant
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	5	sterk stijgend	96	constant
WO bouwkunde	-	-	92	constant
WO civiele techniek	-	constant	92	constant
WO werktuigbouwkunde	-	-	94	constant
WO elektrotechniek	-	-	100	constant
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde-	-	-	92	constant
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	-	constant	93	constant
WO tandheelkunde	-	-	100	constant
WO farmacie	-	sterk stijgend	100	constant

Tabel 3.11 (vervolg)

Flexibel en vast werk per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	Flexibel werk %	trend 1992-'96	Vast werk %	trend 1992-'96
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	6	sterk stijgend	93	constant
WO bedrijfskunde	-	-	94	constant
WO accountancy en belastingen	-	sterk stijgend	96	constant
WO rechten en bestuurskunde	5	sterk stijgend	95	constant
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	9	sterk stijgend	90	constant
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	-	-	89	constant
Totaal	8	stijgend	91	constant

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Van een flexibele arbeidsrelatie is sprake indien er geen vast dienstverband is overeengekomen bij uitzendkrachten, oproepkrachten, invalskrachten en contracten zonder een vast aantal arbeidsuren. Een arbeidscontract wordt als niet-vast beschouwd als de contractuele termijn korter is dan een jaar en er geen vooruitzicht is op een vast dienstverband.

Tabel 3.12

Percentage werkzame schoolverlaters met een vast dienstverband per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i>		
MAVO	69	hoog
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	57	gemiddeld
<i>VBO Techniek</i>		
VBO bouwtechniek	53	laag
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	26	erg laag
<i>VBO Economie</i>		
VBO administratie, handel en textiel	64	hoog
<i>VBO Verzorging</i>		
VBO verzorging	50	laag
MBO, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
HAVO/VWO	56	gemiddeld
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
KMBO landbouw en veeteelt	73	hoog
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	68	hoog
MBO milieu en groene ruimte	71	hoog
<i>MBO Techniek</i>		
KMBO bouw	57	gemiddeld
KMBO grond-, weg- en waterbouw	-	-
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	64	hoog
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	62	gemiddeld
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	66	hoog
MBO grond-, weg- en waterbouw	66	hoog
MBO installatietechniek	50	laag
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	57	gemiddeld
MBO motorvoertuigentechniek	55	gemiddeld
MBO elektrotechniek	59	gemiddeld
MBO grafische techniek	57	gemiddeld
MBO procestechniek	52	laag
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	36	erg laag
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
KMBO verzorging	46	laag
KMBO horeca	36	erg laag
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	80	erg hoog
MBO apothekersassistent	83	erg hoog
MBO verpleging	65	hoog
MBO sociaal-cultureel	61	gemiddeld

Tabel 3.12 (vervolg)

Percentage werkzame schoolverlaters met een vast dienstverband per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO verzorging	45	laag
MBO uiterlijke verzorging	59	gemiddeld
MBO horeca	68	hoog
MBO beweging en therapie	65	hoog
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	47	laag
KMBO handel	50	laag
MBO administratie	54	gemiddeld
MBO handel	67	hoog
MBO toerisme en recreatie	62	gemiddeld
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	54	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	43	erg laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	55	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	50	laag
HBO tolk en vertaler	58	gemiddeld
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	53	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	39	erg laag
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	40	erg laag
HBO bouwkunde	74	erg hoog
HBO civiele techniek	57	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	54	gemiddeld
HBO elektrotechniek	60	gemiddeld
HBO informatica	74	erg hoog
HBO chemische technologie	52	laag
HBO vervoer en logistiek	73	hoog
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	71	hoog
HBO (fysio)therapie	66	hoog
HBO voeding	58	gemiddeld
HBO radiologie	74	erg hoog
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	63	hoog
HBO commerciële economie	63	hoog
HBO toerisme en recreatie	49	laag
HBO recht en bestuur	35	erg laag
HBO secretariaat	52	laag
HBO bedrijfskunde	58	gemiddeld
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	45	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	57	gemiddeld
HBO personeelswerk	41	erg laag
HBO bibliotheek en documentatie	44	laag
HBO sociaal-cultureel overig	54	gemiddeld

Tabel 3.12 (vervolg)

Percentage werkzame schoolverlaters met een vast dienstverband per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	54	gemiddeld
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	62	gemiddeld
WO bedrijfskunde	63	hoog
WO accountancy en belastingen	78	erg hoog

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Tabel 3.13

Zelfstandigen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS			
Basisonderwijs	10	gemiddeld	stijgend
MAVO, VBO			
MAVO			
MAVO	9	gemiddeld	stijgend
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving			
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	39	erg hoog	constant
VBO Techniek			
VBO bouwtechniek	8	gemiddeld	stijgend
VBO installatietechniek	-	laag	sterk stijgend
VBO mechanische techniek	7	gemiddeld	constant
VBO fijnmechanische techniek	-	gemiddeld	-
VBO motorvoertuigentechniek	9	gemiddeld	sterk stijgend
VBO elektrotechniek	6	laag	sterk stijgend
VBO grafische techniek	-	gemiddeld	-
VBO brood en banket	-	gemiddeld	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	-	gemiddeld	sterk dalend
VBO vervoer	8	gemiddeld	constant
VBO Economie			
VBO administratie, handel en textiel	8	gemiddeld	constant
VBO Verzorging			
VBO verzorging	16	hoog	stijgend
VBO Openbare orde en veiligheid			
VBO beveiliging	-	erg laag	-
HAVO/VWO, MBO/LLW			
HAVO/VWO			
HAVO/VWO	9	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving			
MBO/LLW landbouw en veeteelt	51	erg hoog	constant
MBO/LLW milieu en groene ruimte	14	hoog	-
MBO/LLW Techniek			
MBO/LLW laboratorium	-	erg laag	sterk stijgend
MBO/LLW bouw	14	hoog	constant
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	-	gemiddeld	-
MBO/LLW installatietechniek	13	hoog	constant
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	7	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW fijnmechanische techniek	-	gemiddeld	-
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	15	hoog	constant
MBO/LLW vliegtuigtechniek	-	erg laag	-
MBO/LLW operationele techniek	-	gemiddeld	sterk stijgend
MBO/LLW elektrotechniek	6	laag	constant
MBO/LLW grafische techniek	15	hoog	stijgend
MBO/LLW procestechniek	-	erg laag	-

Tabel 3.13 (vervolg)
Zelfstandigen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering 1992-'96	trend
MBO/LLW brood en banket	19	hoog	constant
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	23	hoog	constant
MBO/LLW vervoer	17	hoog	dalend
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>			
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	-	laag	-
MBO/LLW apothekersassistent	-	laag	constant
MBO/LLW verpleging	5	laag	dalend
MBO/LLW gezondheidstechniek	-	hoog	sterk dalend
MBO sociaal-cultureel	-	erg laag	dalend
MBO/LLW verzorging	7	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW uiterlijke verzorging	29	erg hoog	constant
MBO/LLW horeca	19	hoog	constant
MBO/LLW beweging en therapie	12	gemiddeld	sterk stijgend
<i>MBO/LLW Economie</i>			
MBO/LLW administratie	7	gemiddeld	stijgend
MBO/LLW handel	27	hoog	constant
MBO/LLW secretariaat	5	laag	sterk stijgend
MBO/LLW toerisme en recreatie	-	erg laag	-
MBO/LLW bedrijfskunde	-	laag	constant
MBO/LLW automatisering	-	laag	sterk stijgend
MBO/LLW geld, bank en belastingen	-	erg laag	sterk stijgend
MBO verzekeringswezen	23	hoog	constant
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>			
MBO openbare orde en veiligheid	3	erg laag	sterk stijgend
HBO			
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>			
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	4	erg laag	stijgend
HBO lerarenopleiding talen	-	erg laag	constant
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	-	erg laag	constant
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	-	laag	sterk stijgend
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	-	laag	-
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	-	gemiddeld	stijgend
HBO lerarenopleiding expressie	13	hoog	constant
HBO tolk en vertaler	-	hoog	-
<i>HBO Landbouw</i>			
HBO landbouw en veeteelt	34	erg hoog	stijgend
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	-	gemiddeld	sterk stijgend
<i>HBO Techniek</i>			
HBO laboratorium	-	erg laag	sterk dalend
HBO bouwkunde	16	hoog	-
HBO civiele techniek	-	laag	-
HBO werktuigbouwkunde	10	gemiddeld	-
HBO elektrotechniek	-	laag	-
HBO informatica	7	gemiddeld	sterk stijgend
HBO chemische technologie	-	gemiddeld	-
HBO vervoer en logistiek	10	gemiddeld	constant

Tabel 3.13 (vervolg)

Zelfstandigen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering 1992-'96	trend
HBO verpleegkunde	-	erg laag	-
HBO (fysio)therapie	33	erg hoog	dalend
HBO voeding	-	laag	sterk dalend
HBO radiologie	-	laag	sterk stijgend
<i>HBO Economie</i>			
HBO accountancy en bedrijfseconomie	11	gemiddeld	stijgend
HBO commerciële economie	11	gemiddeld	-
HBO toerisme en recreatie	-	erg laag	constant
HBO recht en bestuur	-	gemiddeld	sterk stijgend
HBO secretariaat	-	laag	stijgend
HBO bedrijfskunde	7	gemiddeld	constant
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>			
HBO communicatie en journalistiek	-	gemiddeld	constant
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	6	laag	constant
HBO personeelswerk	-	erg laag	sterk dalend
HBO bibliotheek en documentatie	-	laag	sterk stijgend
<i>HBO Kunst</i>			
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	43	erg hoog	stijgend
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>			
HBO openbare orde en veiligheid	-	erg laag	sterk stijgend
WO			
<i>WO Letteren en theologie</i>			
WO letteren	11	gemiddeld	sterk stijgend
WO theologie	-	hoog	stijgend
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>			
WO landbouw en milieukunde	-	gemiddeld	-
<i>WO Techniek</i>			
WO wiskunde en natuurwetenschappen	5	laag	sterk stijgend
WO bouwkunde	31	erg hoog	constant
WO civiele techniek	-	gemiddeld	-
WO werktuigbouwkunde	-	gemiddeld	sterk stijgend
WO elektrotechniek	-	laag	constant
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	-	gemiddeld	sterk stijgend
<i>WO Medisch</i>			
WO (dier)geneeskunde	30	erg hoog	dalend
WO tandheelkunde	86	erg hoog	constant
WO farmacie	-	hoog	dalend
<i>WO Economie</i>			
WO econom(etr)ie	9	gemiddeld	constant
WO bedrijfskunde	-	gemiddeld	constant
WO accountancy en belastingen	19	hoog	dalend
WO rechten en bestuurskunde	17	hoog	stijgend
<i>WO Sociaal-cultureel</i>			
WO sociale wetenschappen	10	gemiddeld	stijgend

Tabel 3.13 (vervolg)

Zelfstandigen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	typering 1992-'96	trend
<i>WO Kunst</i>			
WO kunstwetenschappen	-	hoog	-
Totaal	12	gemiddeld	constant

Bron: CBS/ROA

Toelichting:

Het begrip zelfstandig bevat ook personen die werkzaam zijn in het bedrijf of de praktijk van hun partner of ouders en freelancers e.d.

Tabel 3.14

Gemiddeld bruto maandloon van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	gemiddeld bruto maandloon, guldens	typering
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i> MAVO	1.384	gemiddeld voor mavo/vbo
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i> VBO landbouw en natuurlijke omgeving	1.354	gemiddeld voor mavo/vbo
<i>VBO Techniek</i> VBO bouwtechniek	1.583	hoog voor mavo/vbo
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	1.406	gemiddeld voor mavo/vbo
<i>VBO Economie</i> VBO administratie, handel en textiel	1.377	gemiddeld voor mavo/vbo
<i>VBO Verzorging</i> VBO verzorging	1.201	laag voor mavo/vbo
MBO, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i> HAVO/VWO	1.687	laag voor havo/vwo/mbo
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i> KMBO landbouw en veeteelt	1.597	laag voor havo/vwo/mbo
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	2.280	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO milieu en groene ruimte	2.363	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
<i>MBO Techniek</i> KMBO bouw	2.282	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
KMBO grond-, weg- en waterbouw	2.091	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	1.970	laag voor havo/vwo/mbo
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	1.802	laag voor havo/vwo/mbo
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	2.765	hoog voor havo/vwo/mbo
MBO grond-, weg- en waterbouw	2.599	hoog voor havo/vwo/mbo
MBO installatietechniek	1.875	laag voor havo/vwo/mbo
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	2.455	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO motorvoertuigentechniek	2.088	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO elektrotechniek	2.399	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO grafische techniek	2.462	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO procestechniek	2.706	hoog voor havo/vwo/mbo
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	2.555	hoog voor havo/vwo/mbo
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i> KMBO verzorging	1.538	laag voor havo/vwo/mbo
KMBO horeca	1.940	laag voor havo/vwo/mbo
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2.349	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO apothekersassistent	2.411	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO verpleging	2.210	gemiddeld voor havo/vwo/mbo

Tabel 3.14 (vervolg)

Gemiddeld bruto maandloon van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	gemiddeld bruto maandloon, guldens	typering
MBO sociaal-cultureel	2.243	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO verzorging	2.434	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO uiterlijke verzorging	1.969	laag voor havo/vwo/mbo
MBO horeca	2.806	hoog voor havo/vwo/mbo
MBO beweging en therapie	2.686	hoog voor havo/vwo/mbo
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	1.974	laag voor havo/vwo/mbo
KMBO handel	1.744	laag voor havo/vwo/mbo
MBO administratie	2.180	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO handel	2.093	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
MBO toerisme en recreatie	2.367	gemiddeld voor havo/vwo/mbo
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	3.297	gemiddeld voor hbo
HBO lerarenopleiding talen	3.240	gemiddeld voor hbo
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	3.321	gemiddeld voor hbo
HBO lerarenopleiding expressie	3.082	gemiddeld voor hbo
HBO tolk en vertaler	2.873	laag voor hbo
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	2.922	laag voor hbo
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	3.195	gemiddeld voor hbo
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	3.202	gemiddeld voor hbo
HBO bouwkunde	3.256	gemiddeld voor hbo
HBO civiele techniek	3.353	gemiddeld voor hbo
HBO werktuigbouwkunde	3.461	hoog voor hbo
HBO elektrotechniek	3.378	gemiddeld voor hbo
HBO informatica	3.463	hoog voor hbo
HBO chemische technologie	3.290	gemiddeld voor hbo
HBO vervoer en logistiek	3.067	gemiddeld voor hbo
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	3.286	gemiddeld voor hbo
HBO (fysio)therapie	3.933	hoog voor hbo
HBO voeding	3.086	gemiddeld voor hbo
HBO radiologie	3.177	gemiddeld voor hbo
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	3.254	gemiddeld voor hbo
HBO commerciële economie	3.285	gemiddeld voor hbo
HBO toerisme en recreatie	2.835	laag voor hbo
HBO recht en bestuur	3.086	gemiddeld voor hbo
HBO secretariaat	3.112	gemiddeld voor hbo
HBO bedrijfskunde	3.273	gemiddeld voor hbo
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	3.451	hoog voor hbo
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	3.137	gemiddeld voor hbo
HBO personeelswerk	3.393	gemiddeld voor hbo
HBO bibliotheek en documentatie	3.214	gemiddeld voor hbo

Tabel 3.14 (vervolg)

Gemiddeld bruto maandloon van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	gemiddeld bruto maandloon, guldens	typering
HBO sociaal-cultureel overig	3.318	gemiddeld voor hbo
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	2.953	laag voor hbo
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	3.904	gemiddeld voor wo economie
WO bedrijfskunde	3.724	gemiddeld voor wo economie
WO accountancy en belastingen	3.983	gemiddeld voor wo economie

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

Dit bruto maandloon is samengesteld op basis van een voltijdsaanstelling.

Tabel 3.15

Percentage werkzame schoolverlaters met een functie in de eigen vakrichting per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i>		
MAVO	-	-
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	41	erg laag
<i>VBO Techniek</i>		
VBO bouwtechniek	57	laag
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	58	laag
<i>VBO Economie</i>		
VBO administratie, handel en textiel	30	erg laag
<i>VBO Verzorging</i>		
VBO verzorging	25	erg laag
MBO, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
HAVO/VWO	-	erg laag
<i>MBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
KMBO landbouw en veeteelt	47	laag
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	56	laag
MBO milieu en groene ruimte	76	gemiddeld
<i>MBO Techniek</i>		
KMBO bouw	79	hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	79	hoog
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	63	laag
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	67	laag
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	88	hoog
MBO grond-, weg- en waterbouw	90	hoog
MBO installatietechniek	89	hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	79	hoog
MBO motorvoertuigentechniek	52	laag
MBO elektrotechniek	84	hoog
MBO grafische techniek	83	hoog
MBO procestechniek	71	gemiddeld
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	61	laag
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
KMBO verzorging	45	erg laag
KMBO horeca	75	gemiddeld
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	86	hoog
MBO apothekersassistent	88	hoog
MBO verpleging	81	hoog
MBO sociaal-cultureel	72	gemiddeld
MBO verzorging	50	laag

Tabel 3.15 (vervolg)

Percentage werkzame schoolverlaters met een functie in de eigen vakrichting per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO uiterlijke verzorging	66	laag
MBO horeca	66	laag
MBO beweging en therapie	70	gemiddeld
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	47	laag
KMBO handel	29	erg laag
MBO administratie	67	laag
MBO handel	53	laag
MBO toerisme en recreatie	70	gemiddeld
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	94	erg hoog
HBO lerarenopleiding talen	61	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	69	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	69	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	44	erg laag
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	75	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelen technologie	77	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	81	hoog
HBO bouwkunde	97	erg hoog
HBO civiele techniek	95	erg hoog
HBO werktuigbouwkunde	83	hoog
HBO elektrotechniek	87	hoog
HBO informatica	85	hoog
HBO chemische technologie	74	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	76	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	98	erg hoog
HBO (fysio)therapie	91	erg hoog
HBO voeding	75	gemiddeld
HBO radiologie	93	erg hoog
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	86	hoog
HBO commerciële economie	69	gemiddeld
HBO toerisme en recreatie	43	erg laag
HBO recht en bestuur	52	laag
HBO secretariaat	61	laag
HBO bedrijfskunde	68	gemiddeld
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	68	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	82	hoog
HBO personeelswerk	70	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	77	gemiddeld
HBO sociaal-cultureel overig	77	gemiddeld
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	71	gemiddeld

Tabel 3.15 (vervolg)

Percentage werkzame schoolverlaters met een functie in de eigen vakrichting per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	77	gemiddeld
WO bedrijfskunde	69	gemiddeld
WO accountancy en belastingen	74	gemiddeld

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

De functie is een functie in de eigen vakrichting wanneer voor de functie de eigen of een verwante opleidingsrichting vereist is.

Tabel 3.16

Onderbenutting van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
VBO, MAVO		
MAVO		
MAVO	17	erg laag
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	-	-
VBO Techniek		
VBO bouwtechniek	24	laag
VBO mechanische techniek	-	-
VBO motorvoertuigentechniek	-	-
VBO elektrotechniek	-	-
VBO horeca en levensmiddelentechniek	0	erg laag
VBO Economie		
VBO administratie, handel en textiel	26	gemiddeld
VBO Verzorging		
VBO verzorging	18	erg laag
MBO, HAVO/VWO		
HAVO/VWO		
HAVO/VWO	45	hoog
MBO landbouw en natuurlijke omgeving		
KMBO landbouw en veeteelt	56	erg hoog
KMBO milieu en groene ruimte	-	-
MBO landbouw en veeteelt	45	hoog
MBO milieu en groene ruimte	37	gemiddeld
MBO Techniek		
KMBO bouw	53	hoog
KMBO grond-, weg- en waterbouw	42	hoog
KMBO werktuigbouw en mechanische techniek	39	gemiddeld
KMBO motorvoertuigentechniek	-	-
KMBO elektrotechniek	44	hoog
KMBO brood en banket	-	-
MBO bouw	22	laag
MBO grond-, weg- en waterbouw	17	erg laag
MBO installatietechniek	61	erg hoog
MBO werktuigbouw en mechanische techniek	35	gemiddeld
MBO motorvoertuigentechniek	75	erg hoog
MBO elektrotechniek	25	laag
MBO grafische techniek	21	laag
MBO procestechniek	38	gemiddeld
MBO levensmiddelentechniek/vleesverwerking	44	hoog
MBO Dienstverlening en gezondheidszorg		
KMBO verzorging	57	erg hoog
KMBO horeca	33	gemiddeld
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	25	laag
MBO apothekersassistent	24	laag
MBO verpleging	27	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	24	laag
MBO verzorging	54	hoog

Tabel 3.16 (vervolg)

Onderbenutting van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
MBO uiterlijke verzorging	45	hoog
MBO horeca	42	hoog
MBO beweging en therapie	21	laag
<i>MBO Economie</i>		
KMBO administratie	42	hoog
KMBO handel	64	erg hoog
MBO administratie	32	gemiddeld
MBO handel	43	hoog
MBO toerisme en recreatie	25	laag
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	8	erg laag
HBO lerarenopleiding talen	30	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	25	laag
HBO lerarenopleiding expressie	54	hoog
HBO tolk en vertaler	54	hoog
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	43	hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	34	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	30	gemiddeld
HBO bouwkunde	36	gemiddeld
HBO civiele techniek	27	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	31	gemiddeld
HBO elektrotechniek	24	laag
HBO informatica	9	erg laag
HBO chemische technologie	26	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	49	hoog
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	23	laag
HBO (fysio)therapie	11	erg laag
HBO voeding	25	laag
HBO radiologie	13	erg laag
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	27	gemiddeld
HBO commerciële economie	38	gemiddeld
HBO toerisme en recreatie	54	hoog
HBO recht en bestuur	48	hoog
HBO secretariaat	55	erg hoog
HBO bedrijfskunde	33	gemiddeld
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	28	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	40	gemiddeld
HBO personeelswerk	36	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	21	laag
HBO sociaal-cultureel overig	26	gemiddeld
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	39	gemiddeld

Tabel 3.16 (vervolg)

Onderbenutting van werkzame schoolverlaters per opleidingsrichting, 1996

Opleidingstype	%	typering
WO		
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	53	hoog
WO bedrijfskunde	60	erg hoog
WO accountancy en belastingen	17	erg laag

Bron: ROA (schoolverlatersenquête RUBS, HBO-Monitor, WO-economie scanner)

Toelichting:

Onderbenutting wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau dat volgens de schoolverlaters vereist is voor de door hen uitgeoefende functie.

Tabel 3.17

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
BASISONDERWIJS		
<i>Basisonderwijs</i>		
Chauffeurs	10	constant
Interieurverzorgers	9	constant
Bouwvakkers	7	dalend
Productiemedewerkers	6	constant
Hulpkrachten horeca en verzorging	6	constant
Andere beroepsgroepen	62	-
VBO, MAVO		
<i>MAVO</i>		
Receptionisten en administratieve employés	15	dalend
Verkopers	8	constant
Commercieel employés	6	dalend
Boekhouders en secretaresses	5	constant
Andere beroepsgroepen	65	-
<i>VBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
Agrarische bedrijfshoofden	34	dalend
Agrarische arbeiders	18	constant
Chauffeurs	7	dalend
Andere beroepsgroepen	42	-
<i>VBO bouwtechniek</i>		
Bouwvakkers	42	constant
Aannemers en installateurs	8	constant
Chauffeurs	7	dalend
Andere beroepsgroepen	43	-
<i>VBO installatietechniek</i>		
Aannemers en installateurs	30	dalend
Andere beroepsgroepen	70	-
<i>VBO mechanische techniek</i>		
Metaalarbeiders	22	constant
Monteurs	11	dalend
Chauffeurs	10	constant
Aannemers en installateurs	6	stijgend
Bouwvakkers	5	constant
Andere beroepsgroepen	45	-
<i>VBO fijnmechanische techniek</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>VBO motorvoertuigentechniek</i>		
Monteurs	22	dalend
Chauffeurs	19	stijgend
Metaalarbeiders	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	53	-
<i>VBO elektrotechniek</i>		
Elektromonteurs	21	constant
Monteurs	9	dalend

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
Chaufeurs	8	stijgend
Monteurs en controleurs elektrotechnische producten	6	dalend
Andere beroepsgroepen	56	-
<i>VBO grafische techniek</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>VBO brood en banket</i>		
Mechanisch operators	21	constant
Andere beroepsgroepen	79	-
<i>VBO horeca en levensmiddelen techniek</i>		
Hulpkrachten horeca en verzorging	23	constant
Mechanisch operators	8	dalend
Andere beroepsgroepen	69	-
<i>VBO vervoer</i>		
Chaufeurs	66	constant
Laders en lossers	6	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	28	-
<i>VBO administratie, handel en textiel</i>		
Verkopers	15	constant
Receptionisten en administratieve employés	14	dalend
Hulpkrachten horeca en verzorging	6	constant
Boekhouders en secretaresses	6	stijgend
Interieurverzorgers	5	stijgend
Andere beroepsgroepen	54	-
<i>VBO verzorging</i>		
Verkopers	17	constant
Interieurverzorgers	15	stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	14	dalend
Receptionisten en administratieve employés	7	dalend
Andere beroepsgroepen	47	-
<i>VBO beveiliging</i>		
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	49	constant
Andere beroepsgroepen	51	-
MBO/LLW, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
Boekhouders en secretaresses	17	constant
Commercieel employés	10	constant
Verkopers	5	stijgend
Andere beroepsgroepen	67	-
<i>MBO/LLW landbouw en veeteelt</i>		
Agrarische bedrijfshoofden	41	constant
Agrarische arbeiders	18	constant
Andere beroepsgroepen	40	-
<i>MBO/LLW milieu en groene ruimte</i>		
Agrarische arbeiders	45	stijgend

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
Agrarische bedrijfshoofden	13	constant
Andere beroepsgroepen	41	-
<i>MBO/LLW laboratorium</i>		
Laboranten	31	constant
Apothekersassistenten en medisch laboranten	20	stijgend
Andere beroepsgroepen	48	-
<i>MBO/LLW bouw</i>		
Aannemers en installateurs	45	constant
Bouwvakkers	21	constant
Andere beroepsgroepen	34	-
<i>MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw</i>		
Weg- en waterbouwkundige vakkrachten	31	dalend
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	12	stijgend
Aannemers en installateurs	11	stijgend
Andere beroepsgroepen	47	-
<i>MBO/LLW installatietechniek</i>		
Aannemers en installateurs	63	stijgend
Andere beroepsgroepen	37	-
<i>MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek</i>		
Monteurs	24	constant
Bankwerkers en lassers	17	constant
Metaalarbeiders	7	constant
Aannemers en installateurs	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	46	-
<i>MBO/LLW fijnmechanische techniek</i>		
Bankwerkers en lassers	28	constant
Andere beroepsgroepen	72	-
<i>MBO/LLW motorvoertuigtechniek</i>		
Monteurs	47	constant
Chaufeurs	9	constant
Andere beroepsgroepen	44	-
<i>MBO/LLW vliegtuigtechniek</i>		
Monteurs	39	constant
Andere beroepsgroepen	61	-
<i>MBO/LLW operationele techniek</i>		
Monteurs	31	sterk dalend
Andere beroepsgroepen	69	-
<i>MBO/LLW elektrotechniek</i>		
Elektromonteurs	32	constant
Monteurs	11	dalend
Andere beroepsgroepen	56	-
<i>MBO/LLW grafische techniek</i>		
Grafische vakkrachten	37	constant
Grafisch productiepersoneel	19	constant

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
Grafisch ontwerpers	7	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	37	-
<i>MBO/LLW procestechniek</i>		
Procesoperators	49	stijgend
Mechanisch operators	10	dalend
Andere beroepsgroepen	41	-
<i>MBO/LLW brood en banket</i>		
Bakkers en slagers	33	dalend
Procesoperators	21	stijgend
Andere beroepsgroepen	46	-
<i>MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking</i>		
Mechanisch operators	26	stijgend
Bakkers en slagers	23	dalend
Andere beroepsgroepen	51	-
<i>MBO/LLW vervoer</i>		
Chauffeurs	21	dalend
Rij-instructeurs	10	dalend
Administratieve transportemployés	8	stijgend
Schippers en conducteurs	8	dalend
Monteurs	7	sterk stijgend
Productieplanners	5	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	42	-
<i>MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent</i>		
Verplegenden en doktersassistenten	61	constant
Andere beroepsgroepen	39	-
<i>MBO/LLW apothekersassistent</i>		
Apothekersassistenten en medisch laboranten	77	constant
Andere beroepsgroepen	23	-
<i>MBO/LLW verpleging</i>		
Verplegenden en doktersassistenten	52	dalend
Verzorgend personeel	16	sterk stijgend
Therapeuten en verpleegkundigen	8	dalend
Andere beroepsgroepen	23	-
<i>MBO/LLW gezondheidstechniek</i>		
Apothekersassistenten en medisch laboranten	70	constant
Andere beroepsgroepen	30	-
<i>MBO sociaal-cultureel</i>		
Verzorgend personeel	23	stijgend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	15	stijgend
Boekhouders en secretaresses	10	constant
Bibliotheekassistenten	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	45	-
<i>MBO/LLW verzorging</i>		
Verzorgend personeel	28	dalend
Ziekenverzorgenden	23	stijgend

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
Hulpkrachten horeca en verzorging	7	sterk stijgend
Boekhouders en secretaresses	5	stijgend
Andere beroepsgroepen	37	-
<i>MBO/LLW uiterlijke verzorging</i>		
Verzorgend personeel	51	constant
Verkopers	11	constant
Boekhouders en secretaresses	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	31	-
<i>MBO/LLW horeca</i>		
Verzorgend personeel	28	dalend
Bedrijfschefs horeca	15	stijgend
Hulpkrachten horeca en verzorging	8	constant
Andere beroepsgroepen	49	-
<i>MBO/LLW beweging en therapie</i>		
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	26	stijgend
Verplegenden en doktersassistenten	11	constant
Andere beroepsgroepen	63	-
<i>MBO/LLW administratie</i>		
Boekhouders en secretaresses	36	constant
Commercieel employés	12	constant
Receptionisten en administratieve employés	6	dalend
Assistent accountants	5	dalend
Andere beroepsgroepen	40	-
<i>MBO/LLW handel</i>		
Winkeliers	17	constant
Verkopers	16	stijgend
Commercieel employés	8	dalend
Boekhouders en secretaresses	7	constant
Commercieel medewerkers	7	constant
Andere beroepsgroepen	45	-
<i>MBO/LLW secretariaat</i>		
Boekhouders en secretaresses	47	constant
Receptionisten en administratieve employés	14	dalend
Medisch secretaresses	6	constant
Commercieel employés	6	dalend
Andere beroepsgroepen	27	-
<i>MBO/LLW toerisme en recreatie</i>		
Commercieel employés	37	constant
Boekhouders en secretaresses	15	constant
Receptionisten en administratieve employés	14	stijgend
Andere beroepsgroepen	33	-
<i>MBO/LLW bedrijfskunde</i>		
Boekhouders en secretaresses	13	stijgend
Commercieel employés	8	constant
Andere beroepsgroepen	78	-

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
<i>MBO/LLW automatisering</i>		
Programmeurs	30	constant
Boekhouders en secretaresses	13	stijgend
Systeemanalisten	10	constant
Andere beroepsgroepen	47	-
<i>MBO/LLW geld, bank en belastingen</i>		
Juridisch en fiscaal medewerkers	32	dalend
Commercieel employés	19	constant
Commercieel medewerkers	14	dalend
Boekhouders en secretaresses	10	stijgend
Andere beroepsgroepen	25	-
<i>MBO verzekeringswezen</i>		
Commercieel employés	58	stijgend
Commercieel medewerkers	12	dalend
Andere beroepsgroepen	30	-
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>		
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	37	dalend
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	57	-
HBO		
<i>HBO lerarenopleiding basisonderwijs</i>		
Leraar basisonderwijs	67	constant
Andere beroepsgroepen	33	-
<i>HBO lerarenopleiding talen</i>		
Docenten talen en expressie	38	constant
Docenten letteren (1e graads)	19	constant
Andere beroepsgroepen	43	-
<i>HBO lerarenopleiding natuur en techniek</i>		
Docenten landbouw en techniek (2e graads)	24	constant
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	21	stijgend
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	9	stijgend
Docenten 2e graads zonder specialisatie	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	40	-
<i>HBO lerarenopleiding economie en maatschappij</i>		
Leraar basisonderwijs	12	stijgend
Docenten economisch-administratieve vakken (2e graads)	12	dalend
Docenten 2e graads zonder specialisatie	8	dalend
Sociaal-cultureel werkers	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	62	-
<i>HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding</i>		
Docenten sociale vakken (2e graads)	46	dalend
Andere beroepsgroepen	54	-
<i>HBO lerarenopleiding medisch en verzorging</i>		
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (2e graads)	34	dalend
Andere beroepsgroepen	66	-

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
<i>HBO lerarenopleiding expressie</i>		
Docenten talen en expressie	26	stijgend
Leraar basisonderwijs	11	dalend
Docenten letteren (1e graads)	10	stijgend
Andere beroepsgroepen	53	-
<i>HBO tolk en vertaler</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>HBO landbouw en veeteelt</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie</i>		
Milieuhygiënist en agrarisch vertegenwoordigers	20	constant
Andere beroepsgroepen	80	-
<i>HBO laboratorium</i>		
Medisch analisten	22	constant
Technisch analisten	20	dalend
Andere beroepsgroepen	57	-
<i>HBO bouwkunde</i>		
Architecten en bouwkundig projectleiders	39	constant
Aannemers en installateurs	17	dalend
Andere beroepsgroepen	44	-
<i>HBO civiele techniek</i>		
Weg- en waterbouwkundig ontwerpers en projectleiders	23	constant
Andere beroepsgroepen	77	-
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>		
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	21	stijgend
Commercieel medewerkers	8	constant
Monteurs	7	dalend
Technisch-bedrijfskundig medewerkers	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	57	-
<i>HBO elektrotechniek</i>		
Systeemanalisten	18	constant
Elektrotechnisch ontwerpers en bedrijfshoofden	11	dalend
Technisch systeemanalisten	8	constant
Andere beroepsgroepen	64	-
<i>HBO informatica</i>		
Systeemanalisten	56	dalend
Technisch systeemanalisten	8	stijgend
Andere beroepsgroepen	37	-
<i>HBO chemische technologie</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>HBO vervoer en logistiek</i>		
Vliegers, scheepskapiteins en leidinggevend transport	28	stijgend
Werktuigbouwkundig ontwerpers en hoofden technische dienst	11	constant
Andere beroepsgroepen	61	-

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
<i>HBO verpleegkunde</i>		
Therapeuten en verpleegkundigen	55	constant
Verplegenden en doktersassistenten	11	dalend
Managers	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	26	-
<i>HBO (fysio)therapie</i>		
Therapeuten en verpleegkundigen	79	constant
Andere beroepsgroepen	21	-
<i>HBO voeding</i>		
-	-	-
<i>HBO radiologie</i>		
Medisch analisten	69	constant
Andere beroepsgroepen	31	-
<i>HBO accountancy en bedrijfseconomie</i>		
Assistent accountants	35	constant
Accountants	12	constant
Boekhouders en secretaresses	8	dalend
Commercieel medewerkers	7	constant
Systeemanalisten	6	stijgend
Andere beroepsgroepen	32	-
<i>HBO commerciële economie</i>		
Commercieel medewerkers	34	constant
Commercieel employés	21	constant
Andere beroepsgroepen	45	-
<i>HBO toerisme en recreatie</i>		
Commercieel employés	25	constant
Andere beroepsgroepen	75	-
<i>HBO recht en bestuur</i>		
Juristen	11	dalend
Andere beroepsgroepen	89	-
<i>HBO secretariaat</i>		
Boekhouders en secretaresses	30	dalend
Assistent accountants	26	stijgend
Commercieel employés	9	constant
Andere beroepsgroepen	35	-
<i>HBO bedrijfskunde</i>		
Commercieel medewerkers	14	constant
Commercieel employés	9	constant
Organisatie-adviseurs	6	dalend
Boekhouders en secretaresses	6	sterk stijgend
Leidinggevenden	6	sterk stijgend
Managers	5	dalend
Andere beroepsgroepen	53	-
<i>HBO communicatie en journalistiek</i>		
Journalisten	29	constant

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
Commercieel medewerkers	25	dalend
Andere beroepsgroepen	46	-
<i>HBO maatschappelijk werk en hulpverlening</i>		
Sociaal-cultureel werkers	37	constant
Verzorgend personeel	12	dalend
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	5	stijgend
Andere beroepsgroepen	46	-
<i>HBO personeelswerk</i>		
Sociaal-cultureel werkers	50	dalend
Andere beroepsgroepen	50	-
<i>HBO bibliotheek en documentatie</i>		
Bibliothecarissen	60	constant
Andere beroepsgroepen	40	-
<i>HBO uitvoerende en beeldende kunsten</i>		
Kunstenaars	40	constant
Docenten talen en expressie	12	constant
Andere beroepsgroepen	48	-
<i>HBO openbare orde en veiligheid</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
WO		
<i>WO letteren</i>		
Docenten letteren (1e graads)	28	dalend
Tolken, vertalers en schrijvers	7	sterk stijgend
Taalkundigen	7	stijgend
Andere beroepsgroepen	58	-
<i>WO theologie</i>		
Geestelijken	56	constant
Andere beroepsgroepen	44	-
<i>WO landbouw en milieukunde</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>WO wiskunde en natuurwetenschappen</i>		
Docenten exacte, medische en verzorgende vakken (1e graads)	16	constant
Natuurwetenschappers	14	dalend
Materiaalkundigen	7	dalend
Systeemanalisten	5	dalend
Andere beroepsgroepen	57	-
<i>WO bouwkunde</i>		
Weg- en waterbouwkundigen	48	dalend
Andere beroepsgroepen	52	-
<i>WO civiele techniek</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
<i>WO werktuigbouwkunde</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>WO elektrotechniek</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-
<i>WO informatica en bestuurlijke informatiekunde</i>		
Systeemanalisten	43	constant
Andere beroepsgroepen	57	-
<i>WO (dier)geneeskunde</i>		
Artsen	86	constant
Andere beroepsgroepen	14	-
<i>WO tandheelkunde</i>		
Artsen	92	constant
Andere beroepsgroepen	8	-
<i>WO farmacie</i>		
Apothekers	48	dalend
Andere beroepsgroepen	52	-
<i>WO econom(etr)ie</i>		
Commercieel medewerkers	14	constant
Economen	10	dalend
Assistent accountants	8	constant
Managers	7	stijgend
Accountants	7	stijgend
Organisatiekundigen	6	constant
Commercieel employés	6	sterk stijgend
Andere beroepsgroepen	41	-
<i>WO bedrijfskunde</i>		
Organisatiekundigen	18	dalend
Andere beroepsgroepen	82	-
<i>WO accountancy en belastingen</i>		
Accountants	41	constant
Juristen	25	constant
Assistent accountants	15	constant
Andere beroepsgroepen	19	-
<i>WO rechten en bestuurskunde</i>		
Juristen	51	constant
Managers	7	constant
Commercieel medewerkers	5	stijgend
Andere beroepsgroepen	37	-
<i>WO sociale wetenschappen</i>		
Sociaal-wetenschappelijk onderzoekers	17	constant
Onderwijskundigen en pedagogen	9	stijgend
Managers	6	constant
Andere beroepsgroepen	68	-

Tabel 3.17 (vervolg)

Belangrijkste beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1992-'96
<i>WO kunstwetenschappen</i>		
Diverse beroepsgroepen	100	-

Tabel 3.18

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreadingsindex	typering
BASISONDERWIJS		
Basisonderwijs	20,56	erg hoog
MAVO, VBO		
MAVO		
MAVO	19,08	erg hoog
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	6,18	gemiddeld
VBO bouwtechniek	4,82	laag
VBO installatietechniek	6,60	gemiddeld
VBO mechanische techniek	10,66	hoog
VBO fijnmechanische techniek	15,24	hoog
VBO motorvoertuigentechniek	9,53	gemiddeld
VBO elektrotechniek	12,67	hoog
VBO grafische techniek	6,51	gemiddeld
VBO brood en banket	11,61	hoog
VBO horeca en levensmiddelentechniek	11,48	hoog
VBO vervoer	2,17	erg laag
<i>VBO Economie</i>		
VBO administratie, handel en textiel	14,42	hoog
<i>VBO Verzorging</i>		
VBO verzorging	11,03	hoog
<i>VBO Openbare orde en veiligheid</i>		
VBO beveiliging	3,84	laag
HAVO/VWO, MBO/LLW		
HAVO/VWO		
HAVO/VWO	16,78	hoog
<i>MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	4,61	laag
MBO/LLW milieu en groene ruimte	3,93	laag
<i>MBO/LLW Techniek</i>		
MBO/LLW laboratorium	6,38	gemiddeld
MBO/LLW bouw	3,78	laag
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	6,81	gemiddeld
MBO/LLW installatietechniek	2,37	erg laag
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	9,05	gemiddeld
MBO/LLW fijnmechanische techniek	9,52	gemiddeld
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	4,09	laag
MBO/LLW vliegtuigtechniek	5,42	laag
MBO/LLW operationele techniek	5,30	laag
MBO/LLW elektrotechniek	7,07	gemiddeld
MBO/LLW grafische techniek	5,21	laag
MBO/LLW procestechniek	3,71	laag
MBO/LLW brood en banket	6,01	gemiddeld
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	7,23	gemiddeld
MBO/LLW vervoer	11,03	hoog

Tabel 3.18 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreadingsindex	typering
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2,55	erg laag
MBO/LLW apothekersassistent	1,67	erg laag
MBO/LLW verpleging	3,17	erg laag
MBO/LLW gezondheidstechniek	1,83	erg laag
MBO sociaal-cultureel	9,58	gemiddeld
MBO/LLW verzorging	6,54	gemiddeld
MBO/LLW uiterlijke verzorging	3,41	erg laag
MBO/LLW horeca	7,95	gemiddeld
MBO/LLW beweging en therapie	9,34	gemiddeld
<i>MBO/LLW Economie</i>		
MBO/LLW administratie	6,06	gemiddeld
MBO/LLW handel	12,86	hoog
MBO/LLW secretariaat	3,75	laag
MBO/LLW toerisme en recreatie	4,82	laag
MBO/LLW bedrijfskunde	21,32	erg hoog
MBO/LLW automatisering	7,53	gemiddeld
MBO/LLW geld, bank en belastingen	5,56	gemiddeld
MBO verzekeringswezen	2,71	erg laag
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>		
MBO openbare orde en veiligheid	6,52	gemiddeld
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	1,95	erg laag
HBO lerarenopleiding talen	4,92	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	8,03	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	16,22	hoog
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	4,34	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	6,53	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	9,05	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	14,99	hoog
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	7,86	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	14,37	hoog
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	9,13	gemiddeld
HBO bouwkunde	4,89	laag
HBO civiele techniek	10,45	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	11,86	hoog
HBO elektrotechniek	13,40	hoog
HBO informatica	2,92	erg laag
HBO chemische technologie	12,46	hoog
HBO vervoer en logistiek	8,82	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	2,91	erg laag
HBO (fysio)therapie	1,52	erg laag
HBO voeding	4,60	laag
HBO radiologie	2,14	erg laag

Tabel 3.18 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende beroepsgroepen per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreidingsindex	typering
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	6,01	gemiddeld
HBO commerciële economie	5,66	gemiddeld
HBO toerisme en recreatie	7,96	gemiddeld
HBO recht en bestuur	17,71	erg hoog
HBO secretariaat	5,51	gemiddeld
HBO bedrijfskunde	17,54	erg hoog
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	5,49	laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	5,92	gemiddeld
HBO personeelswerk	3,74	laag
HBO bibliotheek en documentatie	2,55	erg laag
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	4,78	laag
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>		
HBO openbare orde en veiligheid	9,17	gemiddeld
WO		
<i>WO Letteren en theologie</i>		
WO letteren	8,78	gemiddeld
WO theologie	3,16	erg laag
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>		
WO landbouw en milieukunde	18,81	erg hoog
<i>WO Techniek</i>		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	12,76	hoog
WO bouwkunde	3,74	laag
WO civiele techniek	7,51	gemiddeld
WO werktuigbouwkunde	13,12	hoog
WO elektrotechniek	9,03	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	3,67	laag
<i>WO Medisch</i>		
WO (dier)geneeskunde	1,29	erg laag
WO tandheelkunde	1,17	erg laag
WO farmacie	3,41	erg laag
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	14,08	hoog
WO bedrijfskunde	13,27	hoog
WO accountancy en belastingen	3,65	laag
WO rechten en bestuurskunde	3,45	erg laag
<i>WO Sociaal-cultureel</i>		
WO sociale wetenschappen	15,78	hoog
<i>WO Kunst</i>		
WO kunstwetenschappen	9,88	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

De indicator voor uitwijkmogelijkheden geeft aan in welke mate arbeidskrachten met een bepaalde opleiding terecht kunnen komen in andere beroepsgroepen. Deze maatstaf geeft daarmee aan in hoeverre arbeidskrachten afhankelijk zijn van de arbeidsmarktsituatie in een bepaalde beroepsgroep. De uitwijkmogelijkheden worden bepaald met behulp van de Gini-Hirschman-spreidingsindex. Deze indicator kan geïnterpreteerd worden als een genormeerd aantal beroepsgroepen waarin mensen met dit opleidingstype werkzaam zijn.

Tabel 3.19

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
BASISONDERWIJS		
<i>Basisonderwijs</i>		
Handel	16	stijgend
Bouw	10	constant
Metaalproducten	9	constant
Zakelijke dienstverlening	7	stijgend
Weg- en railvervoer	7	dalend
Gezondheidszorg	7	constant
Andere bedrijfssectoren	44	-
VB0, MAVO		
<i>MAVO</i>		
Handel	22	constant
Gezondheidszorg	9	constant
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Overheid	8	constant
Weg- en railvervoer	5	constant
Andere bedrijfssectoren	48	-
<i>VBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>		
Veehouderij	30	constant
Tuinbouw	14	sterk stijgend
Handel	12	sterk stijgend
Bouw	6	constant
Andere bedrijfssectoren	38	-
<i>VBO bouwtechniek</i>		
Bouw	41	constant
Metaalproducten	9	constant
Handel	9	constant
Andere bedrijfssectoren	41	-
<i>VBO installatietechniek</i>		
Bouw	50	stijgend
Andere bedrijfssectoren	50	-
<i>VBO mechanische techniek</i>		
Metaalproducten	17	stijgend
Bouw	13	dalend
Machine-industrie	9	sterk stijgend
Handel	9	stijgend
Weg- en railvervoer	8	stijgend
Transportmiddelen	5	dalend
Andere bedrijfssectoren	37	-
<i>VBO fijnmechanische techniek</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
<i>VBO motorvoertuigentechniek</i>		
Reparatie	20	sterk dalend
Handel	15	constant
Weg- en railvervoer	15	stijgend
Bouw	10	sterk stijgend

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
Metaalproducten	6	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	35	-
<i>VBO elektrotechniek</i>		
Bouw	25	stijgend
Handel	13	dalend
Weg- en railvervoer	7	sterk stijgend
Elektrotechniek	6	sterk dalend
Overheid	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	43	-
<i>VBO grafische techniek</i>		
Grafische industrie	54	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	46	-
<i>VBO brood en banket</i>		
Overige voedingsproducten	30	dalend
Andere bedrijfssectoren	70	-
<i>VBO horeca en levensmiddelentechniek</i>		
Horeca	26	sterk dalend
Handel	15	stijgend
Gezondheidszorg	8	dalend
Andere bedrijfssectoren	50	-
<i>VBO vervoer</i>		
Weg- en railvervoer	48	constant
Handel	14	stijgend
Andere bedrijfssectoren	38	-
<i>VBO administratie, handel en textiel</i>		
Handel	30	stijgend
Gezondheidszorg	9	constant
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Overheid	7	stijgend
Andere bedrijfssectoren	47	-
<i>VBO verzorging</i>		
Handel	24	constant
Gezondheidszorg	20	constant
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Horeca	6	constant
Andere bedrijfssectoren	42	-
<i>VBO beveiliging</i>		
Zakelijke dienstverlening	37	constant
Andere bedrijfssectoren	63	-
MBO/LLW, HAVO/VWO		
<i>HAVO/VWO</i>		
Handel	19	stijgend
Zakelijke dienstverlening	13	constant
Overheid	9	dalend
Gezondheidszorg	8	stijgend

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
Bankwezen	6	constant
Horeca	5	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	40	-
<i>MBO/LLW landbouw en veeteelt</i>		
Veehouderij	37	dalend
Tuinbouw	15	sterk stijgend
Handel	14	constant
Akkerbouw, bosbouw en visserij	8	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	26	-
<i>MBO/LLW milieu en groene ruimte</i>		
Overheid	27	constant
Veehouderij	22	constant
Andere bedrijfssectoren	50	-
<i>MBO/LLW laboratorium</i>		
Gezondheidszorg	23	dalend
Andere bedrijfssectoren	77	-
<i>MBO/LLW bouw</i>		
Bouw	54	dalend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Metaalproducten	7	dalend
Handel	6	stijgend
Andere bedrijfssectoren	27	-
<i>MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw</i>		
Bouw	35	stijgend
Overheid	28	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	12	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	25	-
<i>MBO/LLW installatietechniek</i>		
Bouw	64	stijgend
Andere bedrijfssectoren	36	-
<i>MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek</i>		
Metaalproducten	15	stijgend
Machine-industrie	15	stijgend
Handel	10	dalend
Bouw	9	sterk stijgend
Transportmiddelen	7	dalend
Andere bedrijfssectoren	45	-
<i>MBO/LLW fijnmechanische techniek</i>		
Handel	21	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	79	-
<i>MBO/LLW motorvoertuigentechniek</i>		
Reparatie	41	constant
Handel	14	constant
Weg- en railvervoer	11	constant
Andere bedrijfssectoren	33	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>MBO/LLW vliegtuigtechniek</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
<i>MBO/LLW operationele techniek</i>		
Bouw	38	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	62	-
<i>MBO/LLW elektrotechniek</i>		
Bouw	21	stijgend
Handel	16	constant
Elektrotechniek	9	stijgend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Communicatie	6	dalend
Energie	5	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	37	-
<i>MBO/LLW grafische techniek</i>		
Grafische industrie	53	constant
Zakelijke dienstverlening	14	stijgend
Handel	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	26	-
<i>MBO/LLW procestechniek</i>		
Basischemie	32	stijgend
Andere bedrijfssectoren	68	-
<i>MBO/LLW brood en banket</i>		
Overige voedingsproducten	56	dalend
Andere bedrijfssectoren	44	-
<i>MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking</i>		
Handel	53	dalend
Overige voedingsproducten	12	dalend
Andere bedrijfssectoren	35	-
<i>MBO/LLW vervoer</i>		
Weg- en railvervoer	35	stijgend
Handel	11	sterk stijgend
Onderwijs	10	dalend
Scheeps- en luchtvaart	6	dalend
Communicatie	6	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	32	-
<i>MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent</i>		
Gezondheidszorg	72	constant
Andere bedrijfssectoren	28	-
<i>MBO/LLW apothekersassistent</i>		
Handel	65	dalend
Gezondheidszorg	23	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	12	-
<i>MBO/LLW verpleging</i>		
Gezondheidszorg	87	constant
Andere bedrijfssectoren	13	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>MBO/LLW gezondheidstechniek</i>		
Handel	52	dalend
Andere bedrijfssectoren	48	-
<i>MBO sociaal-cultureel</i>		
Gezondheidszorg	46	stijgend
Overheid	19	sterk dalend
Handel	6	sterk stijgend
Zakelijke dienstverlening	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	24	-
<i>MBO/LLW verzorging</i>		
Gezondheidszorg	65	dalend
Handel	8	stijgend
Andere bedrijfssectoren	27	-
<i>MBO/LLW uiterlijke verzorging</i>		
Overige commerciële dienstverlening	46	dalend
Handel	18	sterk stijgend
Gezondheidszorg	8	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	27	-
<i>MBO/LLW horeca</i>		
Horeca	41	dalend
Gezondheidszorg	14	constant
Handel	10	constant
Andere bedrijfssectoren	35	-
<i>MBO/LLW beweging en therapie</i>		
Gezondheidszorg	57	constant
Overige kwartaire diensten	11	constant
Andere bedrijfssectoren	32	-
<i>MBO/LLW administratie</i>		
Handel	17	constant
Overheid	14	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	14	stijgend
Bankwezen	7	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	49	-
<i>MBO/LLW handel</i>		
Handel	48	stijgend
Zakelijke dienstverlening	6	constant
Andere bedrijfssectoren	46	-
<i>MBO/LLW secretariaat</i>		
Gezondheidszorg	18	stijgend
Zakelijke dienstverlening	16	constant
Handel	14	dalend
Overheid	11	dalend
Andere bedrijfssectoren	40	-
<i>MBO/LLW toerisme en recreatie</i>		
Weg- en railvervoer	34	constant
Andere bedrijfssectoren	66	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>MBO/LLW bedrijfskunde</i>		
Handel	21	constant
Overheid	9	dalend
Zakelijke dienstverlening	7	sterk stijgend
Metaalproducten	7	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	56	-
<i>MBO/LLW automatisering</i>		
Zakelijke dienstverlening	17	dalend
Handel	15	sterk stijgend
Overheid	10	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	58	-
<i>MBO/LLW geld, bank en belastingen</i>		
Overheid	45	sterk stijgend
Bankwezen	36	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	19	-
<i>MBO verzekeringswezen</i>		
Verzekeringswezen	61	stijgend
Bankwezen	17	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	22	-
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>		
Overheid	64	constant
Handel	5	sterk stijgend
Weg- en railvervoer	5	constant
Andere bedrijfssectoren	26	-
HBO		
<i>HBO lerarenopleiding basisonderwijs</i>		
Onderwijs	73	constant
Gezondheidszorg	7	constant
Overheid	6	constant
Andere bedrijfssectoren	14	-
<i>HBO lerarenopleiding talen</i>		
Onderwijs	73	dalend
Andere bedrijfssectoren	27	-
<i>HBO lerarenopleiding natuur en techniek</i>		
Onderwijs	69	constant
Andere bedrijfssectoren	31	-
<i>HBO lerarenopleiding economie en maatschappij</i>		
Onderwijs	62	dalend
Gezondheidszorg	8	sterk dalend
Overheid	8	stijgend
Zakelijke dienstverlening	8	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	15	-
<i>HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding</i>		
Onderwijs	65	stijgend
Andere bedrijfssectoren	35	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>HBO lerarenopleiding medisch en verzorging</i>		
Onderwijs	47	stijgend
Gezondheidszorg	35	dalend
Andere bedrijfssectoren	18	-
<i>HBO lerarenopleiding expressie</i>		
Onderwijs	58	stijgend
Overige kwartaire diensten	11	sterk dalend
Gezondheidszorg	9	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	23	-
<i>HBO tolk en vertaler</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
<i>HBO landbouw en veeteelt</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
<i>HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie</i>		
Overheid	32	constant
Zakelijke dienstverlening	16	dalend
Andere bedrijfssectoren	53	-
<i>HBO laboratorium</i>		
Gezondheidszorg	33	dalend
Onderwijs	11	* stijgend
Eindproducten chemie	10	constant
Zakelijke dienstverlening	8	stijgend
Andere bedrijfssectoren	38	-
<i>HBO bouwkunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	37	constant
Bouw	22	sterk dalend
Overheid	15	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	27	-
<i>HBO civiele techniek</i>		
Overheid	40	stijgend
Zakelijke dienstverlening	21	dalend
Bouw	18	stijgend
Andere bedrijfssectoren	21	-
<i>HBO werktuigbouwkunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	18	dalend
Machine-industrie	16	sterk stijgend
Handel	12	constant
Elektrotechniek	6	stijgend
Andere bedrijfssectoren	48	-
<i>HBO elektrotechniek</i>		
Zakelijke dienstverlening	19	stijgend
Elektrotechniek	18	dalend
Handel	12	constant
Bouw	7	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	44	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>HBO informatica</i>		
Zakelijke dienstverlening	34	stijgend
Handel	12	stijgend
Overheid	9	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	45	-
<i>HBO chemische technologie</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-
<i>HBO vervoer en logistiek</i>		
Scheeps- en luchtvaart	26	stijgend
Weg- en railvervoer	13	sterk stijgend
Energie	9	sterk dalend
Overheid	9	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	44	-
<i>HBO verpleegkunde</i>		
Gezondheidszorg	91	constant
Andere bedrijfssectoren	9	-
<i>HBO (fysio)therapie</i>		
Gezondheidszorg	80	constant
Onderwijs	7	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	13	-
<i>HBO voeding</i>		
Gezondheidszorg	55	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	45	-
<i>HBO radiologie</i>		
Gezondheidszorg	81	dalend
Andere bedrijfssectoren	19	-
<i>HBO accountancy en bedrijfseconomie</i>		
Zakelijke dienstverlening	36	constant
Handel	11	stijgend
Overheid	11	constant
Bankwezen	7	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	34	-
<i>HBO commerciële economie</i>		
Handel	24	stijgend
Zakelijke dienstverlening	18	sterk stijgend
Bankwezen	12	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	46	-
<i>HBO toerisme en recreatie</i>		
Weg- en railvervoer	31	dalend
Andere bedrijfssectoren	69	-
<i>HBO recht en bestuur</i>		
Overheid	48	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	14	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	38	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>HBO secretariaat</i>		
Zakelijke dienstverlening	21	dalend
Handel	16	constant
Gezondheidszorg	8	constant
Overheid	8	sterk dalend
Andere bedrijfssectoren	47	-
<i>HBO bedrijfskunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	15	constant
Handel	14	constant
Gezondheidszorg	8	dalend
Onderwijs	7	stijgend
Overheid	7	dalend
Bankwezen	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	45	-
<i>HBO communicatie en journalistiek</i>		
Grafische industrie	22	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	78	-
<i>HBO maatschappelijk werk en hulpverlening</i>		
Gezondheidszorg	60	constant
Overheid	16	constant
Onderwijs	6	dalend
Andere bedrijfssectoren	18	-
<i>HBO personeelswerk</i>		
Overheid	24	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	20	sterk stijgend
Gezondheidszorg	12	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	45	-
<i>HBO bibliotheek en documentatie</i>		
Overige kwartaire diensten	35	dalend
Overheid	27	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	37	-
<i>HBO uitvoerende en beeldende kunsten</i>		
Overige kwartaire diensten	36	dalend
Zakelijke dienstverlening	20	constant
Onderwijs	9	constant
Handel	8	sterk stijgend
Overheid	6	stijgend
Andere bedrijfssectoren	21	-
<i>HBO openbare orde en veiligheid</i>		
Overheid	64	constant
Andere bedrijfssectoren	36	-
WO		
<i>WO letteren</i>		
Onderwijs	41	dalend
Zakelijke dienstverlening	12	constant
Overige kwartaire diensten	11	stijgend

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
Overheid	10	sterk stijgend
Handel	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	21	-
<i>WO theologie</i>		
Overige kwartaire diensten	62	stijgend
Andere bedrijfssectoren	38	-
<i>WO landbouw en milieukunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	26	stijgend
Overheid	23	constant
Andere bedrijfssectoren	52	-
<i>WO wiskunde en natuurwetenschappen</i>		
Onderwijs	30	constant
Zakelijke dienstverlening	18	stijgend
Overige kwartaire diensten	9	dalend
Overheid	8	sterk stijgend
Gezondheidszorg	6	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	29	-
<i>WO bouwkunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	54	dalend
Andere bedrijfssectoren	46	-
<i>WO civiele techniek</i>		
Zakelijke dienstverlening	36	constant
Andere bedrijfssectoren	64	-
<i>WO werktuigbouwkunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	25	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	75	-
<i>WO elektrotechniek</i>		
Elektrotechniek	28	constant
Andere bedrijfssectoren	73	-
<i>WO informatica en bestuurlijke informatiekunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	43	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	57	-
<i>WO (dier)geneeskunde</i>		
Gezondheidszorg	84	constant
Andere bedrijfssectoren	16	-
<i>WO tandheelkunde</i>		
Gezondheidszorg	94	constant
Andere bedrijfssectoren	6	-
<i>WO farmacie</i>		
Handel	44	dalend
Andere bedrijfssectoren	56	-

Tabel 3.19 (vervolg)

Belangrijkste bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	%	trend 1994-'96
<i>WO econom(etr)ie</i>		
Zakelijke dienstverlening	27	constant
Overheid	12	dalend
Bankwezen	12	stijgend
Onderwijs	9	sterk dalend
Handel	9	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	30	-
<i>WO bedrijfskunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	28	stijgend
Andere bedrijfssectoren	72	-
<i>WO accountancy en belastingen</i>		
Zakelijke dienstverlening	58	constant
Overheid	17	dalend
Andere bedrijfssectoren	25	-
<i>WO rechten en bestuurskunde</i>		
Zakelijke dienstverlening	32	stijgend
Overheid	29	sterk dalend
Onderwijs	7	constant
Bankwezen	7	stijgend
Verzekeringswezen	5	sterk stijgend
Andere bedrijfssectoren	20	-
<i>WO sociale wetenschappen</i>		
Gezondheidszorg	29	stijgend
Onderwijs	22	sterk dalend
Overheid	14	sterk dalend
Zakelijke dienstverlening	13	sterk stijgend
Overige kwartaire diensten	9	stijgend
Andere bedrijfssectoren	13	-
<i>WO kunstwetenschappen</i>		
Diverse bedrijfssectoren	100	-

Bron: CBS/ROA

Tabel 3.20

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreidingsindex	typering
BASISONDERWIJS		
Basisonderwijs	19,28	erg hoog
MAVO, VBO		
<i>MAVO</i> MAVO	18,07	erg hoog
<i>VBO Landbouw en natuurlijke omgeving</i> VBO landbouw en natuurlijke omgeving	3,94	gemiddeld
<i>VBO Techniek</i> VBO bouwtechniek VBO installatietechniek VBO mechanische techniek VBO fijnmechanische techniek VBO motorvoertuigentechniek VBO elektrotechniek VBO grafische techniek VBO brood en banket VBO horeca en levensmiddelentechniek VBO vervoer	5,32 3,68 15,82 15,55 10,26 10,86 3,24 7,22 9,33 4,50	gemiddeld gemiddeld hoog hoog hoog hoog laag gemiddeld gemiddeld gemiddeld
<i>VBO Economie</i> VBO administratie, handel en textiel	12,76	hoog
<i>VBO Verzorging</i> VBO verzorging	9,83	hoog
<i>VBO Openbare orde en veiligheid</i> VBO beveiliging	5,68	gemiddeld
HAVO/VWO, MBO/LLW		
<i>HAVO/VWO</i> HAVO/VWO	17,71	erg hoog
<i>MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving</i> MBO/LLW landbouw en veeteelt MBO/LLW milieu en groene ruimte	2,64 5,44	laag gemiddeld
<i>MBO/LLW Techniek</i> MBO/LLW laboratorium MBO/LLW bouw MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw MBO/LLW installatietechniek MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek MBO/LLW fijnmechanische techniek MBO/LLW motorvoertuigentechniek MBO/LLW vliegtuigtechniek MBO/LLW operationele techniek MBO/LLW elektrotechniek MBO/LLW grafische techniek MBO/LLW procestechniek MBO/LLW brood en banket	9,02 3,27 4,51 2,43 14,99 15,41 4,23 7,71 5,66 12,38 3,20 5,22 2,88	gemiddeld laag gemiddeld erg laag hoog hoog gemiddeld gemiddeld gemiddeld hoog laag gemiddeld laag

Tabel 3.20 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreadingsindex	typering
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	3,74	gemiddeld
MBO/LLW vervoer	10,12	hoog
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	1,89	erg laag
MBO/LLW apothekersassistent	2,24	erg laag
MBO/LLW verpleging	1,30	erg laag
MBO/LLW gezondheidstechniek	2,92	laag
MBO sociaal-cultureel	3,91	gemiddeld
MBO/LLW verzorging	2,31	erg laag
MBO/LLW uiterlijke verzorging	4,03	gemiddeld
MBO/LLW horeca	4,94	gemiddeld
MBO/LLW beweging en therapie	2,88	laag
<i>MBO/LLW Economie</i>		
MBO/LLW administratie	15,53	hoog
MBO/LLW handel	6,30	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	11,86	hoog
MBO/LLW toerisme en recreatie	8,06	gemiddeld
MBO/LLW bedrijfskunde	19,26	erg hoog
MBO/LLW automatisering	17,81	erg hoog
MBO/LLW geld, bank en belastingen	2,95	laag
MBO verzekeringswezen	4,31	gemiddeld
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>		
MBO openbare orde en veiligheid	2,41	erg laag
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	1,82	erg laag
HBO lerarenopleiding talen	1,86	erg laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	2,09	erg laag
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	2,50	laag
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	2,31	erg laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	2,85	laag
HBO lerarenopleiding expressie	2,78	laag
HBO tolk en vertaler	11,75	hoog
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	5,71	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	6,65	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	6,29	gemiddeld
HBO bouwkunde	4,88	gemiddeld
HBO civiele techniek	4,26	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	13,28	hoog
HBO elektrotechniek	16,75	erg hoog
HBO informatica	8,93	gemiddeld
HBO chemische technologie	8,14	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	14,14	hoog
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	1,21	erg laag
HBO (fysio)therapie	1,56	erg laag

Tabel 3.20 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	spreidingsindex	typering
HBO voeding	3,00	laag
HBO radiologie	1,46	erg laag
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	7,00	gemiddeld
HBO commerciële economie	12,15	hoog
HBO toerisme en recreatie	9,49	gemiddeld
HBO recht en bestuur	3,91	gemiddeld
HBO secretariaat	13,30	hoog
HBO bedrijfskunde	18,91	erg hoog
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	8,72	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	2,53	laag
HBO personeelswerk	8,51	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	5,72	gemiddeld
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	5,31	gemiddeld
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>		
HBO openbare orde en veiligheid	2,40	erg laag
WO		
<i>WO Letteren en theologie</i>		
WO letteren	4,91	gemiddeld
WO theologie	2,41	erg laag
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>		
WO landbouw en milieukunde	6,97	gemiddeld
<i>WO Techniek</i>		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	7,42	gemiddeld
WO bouwkunde	3,21	laag
WO civiele techniek	5,72	gemiddeld
WO werktuigbouwkunde	14,05	hoog
WO elektrotechniek	8,45	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	5,74	gemiddeld
<i>WO Medisch</i>		
WO (dier)geneeskunde	1,42	erg laag
WO tandheelkunde	1,12	erg laag
WO farmacie	4,33	gemiddeld
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	10,18	hoog
WO bedrijfskunde	11,45	hoog
WO accountancy en belastingen	2,73	laag
WO rechten en bestuurskunde	5,07	gemiddeld
<i>WO Sociaal-cultureel</i>		
WO sociale wetenschappen	5,94	gemiddeld

Tabel 3.20 (vervolg)

Uitwijkmogelijkheden naar verschillende bedrijfssectoren per opleidingstype, gemiddeld 1995-1996

Opleidingstype	Gini-Hirschman spreidingsindex	typering
WO Kunst WO kunstwetenschappen	4,92	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

De indicator voor uitwijkmogelijkheden geeft aan in welke mate arbeidskrachten met een bepaalde opleiding terecht kunnen komen in andere bedrijfssectoren. Deze maatstaf geeft daarmee aan in hoeverre arbeidskrachten afhankelijk zijn van de arbeidsmarktsituatie in een bepaalde bedrijfssector. De uitwijkmogelijkheden worden bepaald met behulp van de Gini-Hirschman-spreidingsindex. Deze indicator kan geïnterpreteerd worden als genormeerd aantal bedrijfssectoren waarin mensen met dit opleidingstype werkzaam zijn.

Tabel 3.21

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
BASISONDERWIJS	
<i>Basisonderwijs</i>	
VBO administratie, handel en textiel	0,69
MAVO	0,67
VBO bouwtechniek	0,55
VBO mechanische techniek	0,54
VBO motorvoertuigentechniek	0,52
VBO horeca en levensmiddelen techniek	0,51
VBO verzorging	0,50
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	0,42
VBO vervoer	0,41
MAVO, VBO	
<i>MAVO</i>	
VBO administratie, handel en textiel	0,80
HAVO/VWO	0,70
Basisonderwijs	0,67
MBO/LLW administratie	0,52
VBO verzorging	0,46
MBO/LLW handel	0,46
<i>VBO landbouw en natuurlijke omgeving</i>	
MBO/LLW landbouw en veeteelt	0,86
MBO/LLW milieu en groene ruimte	0,52
Basisonderwijs	0,42
<i>VBO bouwtechniek</i>	
VBO installatietechniek	0,57
Basisonderwijs	0,55
MBO/LLW bouw	0,53
VBO motorvoertuigentechniek	0,42
VBO mechanische techniek	0,41
<i>VBO installatietechniek</i>	
MBO/LLW installatietechniek	0,85
MBO/LLW bouw	0,83
VBO bouwtechniek	0,57
<i>VBO mechanische techniek</i>	
VBO motorvoertuigentechniek	0,68
VBO fijnmechanische techniek	0,63
Basisonderwijs	0,54
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,54
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	0,48
VBO bouwtechniek	0,41
<i>VBO fijnmechanische techniek</i>	
MBO/LLW fijnmechanische techniek	0,78
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,75
MBO/LLW vliegtuigtechniek	0,63
VBO mechanische techniek	0,63
VBO motorvoertuigentechniek	0,44

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>VBO motorvoertuigentechniek</i>	
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	0,84
VBO mechanische techniek	0,68
Basisonderwijs	0,52
VBO fijnmechanische techniek	0,44
VBO bouwtechniek	0,42
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,41
<i>VBO elektrotechniek</i>	
MBO/LLW elektrotechniek	0,63
<i>VBO grafische techniek</i>	
MBO/LLW grafische techniek	0,99
<i>VBO brood en banket</i>	
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	0,72
MBO/LLW brood en banket	0,64
MBO/LLW procestechniek	0,49
VBO horeca en levensmiddelentechniek	0,42
<i>VBO horeca en levensmiddelentechniek</i>	
MBO/LLW horeca	0,65
Basisonderwijs	0,51
VBO brood en banket	0,42
<i>VBO vervoer</i>	
Basisonderwijs	0,41
<i>VBO administratie, handel en textiel</i>	
MAVO	0,80
Basisonderwijs	0,69
HAVO/VWO	0,55
MBO/LLW handel	0,55
VBO verzorging	0,48
MBO/LLW administratie	0,44
<i>VBO verzorging</i>	
Basisonderwijs	0,50
VBO administratie, handel en textiel	0,48
MAVO	0,46
<i>VBO beveiliging</i>	
HAVO/VWO, MBO/LLW	
<i>HAVO/VWO</i>	
MBO/LLW administratie	0,71
MAVO	0,70
VBO administratie, handel en textiel	0,55
HBO toerisme en recreatie	0,47
MBO/LLW toerisme en recreatie	0,45
MBO/LLW handel	0,41
<i>MBO/LLW landbouw en veeteelt</i>	
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	0,86

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
MBO/LLW milieu en groene ruimte	0,76
<i>MBO/LLW milieu en groene ruimte</i>	
MBO/LLW landbouw en veeteelt	0,76
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	0,52
<i>MBO/LLW laboratorium</i>	
<i>MBO/LLW bouw</i>	
MBO/LLW installatietechniek	0,85
VBO installatietechniek	0,83
VBO bouwtechniek	0,53
HBO bouwkunde	0,42
<i>MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw</i>	
MBO/LLW operationele techniek	0,75
HBO civiele techniek	0,54
<i>MBO/LLW installatietechniek</i>	
MBO/LLW bouw	0,85
VBO installatietechniek	0,85
<i>MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek</i>	
MBO/LLW fijnmechanische techniek	0,81
MBO/LLW vliegtuigtechniek	0,76
VBO fijnmechanische techniek	0,75
VBO mechanische techniek	0,54
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	0,45
VBO motorvoertuigentechniek	0,41
<i>MBO/LLW fijnmechanische techniek</i>	
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,81
VBO fijnmechanische techniek	0,78
MBO/LLW vliegtuigtechniek	0,72
<i>MBO/LLW motorvoertuigentechniek</i>	
VBO motorvoertuigentechniek	0,84
MBO/LLW vliegtuigtechniek	0,56
VBO mechanische techniek	0,48
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,45
<i>MBO/LLW vliegtuigtechniek</i>	
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,76
MBO/LLW fijnmechanische techniek	0,72
VBO fijnmechanische techniek	0,63
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	0,56
<i>MBO/LLW operationele techniek</i>	
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	0,75
<i>MBO/LLW elektrotechniek</i>	
VBO elektrotechniek	0,63
<i>MBO/LLW grafische techniek</i>	
VBO grafische techniek	0,99

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>MBO/LLW procestechiek</i>	
VBO brood en banket	0,49
<i>MBO/LLW brood en banket</i>	
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	0,97
VBO brood en banket	0,64
<i>MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking</i>	
MBO/LLW brood en banket	0,97
VBO brood en banket	0,72
<i>MBO/LLW vervoer</i>	
<i>MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent</i>	
MBO/LLW verpleging	0,90
<i>MBO/LLW apothekersassistent</i>	
MBO/LLW gezondheidstechniek	1,00
<i>MBO/LLW verpleging</i>	
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	0,90
<i>MBO/LLW gezondheidstechniek</i>	
MBO/LLW apothekersassistent	1,00
<i>MBO sociaal-cultureel</i>	
<i>MBO/LLW verzorging</i>	
<i>MBO/LLW uiterlijke verzorging</i>	
<i>MBO/LLW horeca</i>	
VBO horeca en levensmiddelentechniek	0,65
<i>MBO/LLW beweging en therapie</i>	
<i>MBO/LLW administratie</i>	
HAVO/VWO	0,71
MBO verzekeringswezen	0,52
MAVO	0,52
HBO secretariaat	0,51
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0,48
VBO administratie, handel en textiel	0,44
<i>MBO/LLW handel</i>	
VBO administratie, handel en textiel	0,55
MAVO	0,46
HAVO/VWO	0,41
<i>MBO/LLW secretariaat</i>	
<i>MBO/LLW toerisme en recreatie</i>	
HBO toerisme en recreatie	0,96
HAVO/VWO	0,45

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>MBO/LLW bedrijfskunde</i> HBO bedrijfskunde	0,46
<i>MBO/LLW automatisering</i>	
<i>MBO/LLW geld, bank en belastingen</i>	
<i>MBO verzekeringswezen</i> MBO/LLW administratie	0,52
<i>MBO openbare orde en veiligheid</i>	
HBO	
<i>HBO lerarenopleiding basisonderwijs</i>	
<i>HBO lerarenopleiding talen</i> HBO lerarenopleiding expressie	0,90
<i>HBO lerarenopleiding natuur en techniek</i> HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	0,65
<i>HBO lerarenopleiding economie en maatschappij</i>	
<i>HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding</i>	
<i>HBO lerarenopleiding medisch en verzorging</i> HBO lerarenopleiding natuur en techniek	0,65
<i>HBO lerarenopleiding expressie</i> HBO lerarenopleiding talen	0,90
<i>HBO tolk en vertaler</i> WO letteren	0,44
<i>HBO landbouw en veeteelt</i> HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	0,91
<i>HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie</i> HBO landbouw en veeteelt	0,91
<i>HBO laboratorium</i> HBO radiologie	0,63
<i>HBO bouwkunde</i> MBO/LLW bouw	0,42
<i>HBO civiele techniek</i> MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	0,54
<i>Hbo werktuigbouwkunde</i> HBO bedrijfskunde	0,53
<i>HBO elektrotechniek</i> HBO informatica	0,50

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>HBO informatica</i>	
HBO elektrotechniek	0,50
<i>HBO chemische technologie</i>	
<i>HBO vervoer en logistiek</i>	
<i>HBO verpleegkunde</i>	
HBO (fysio)therapie	0,90
HBO voeding	0,90
<i>HBO (fysio)therapie</i>	
HBO voeding	0,99
HBO verpleegkunde	0,90
<i>HBO voeding</i>	
HBO (fysio)therapie	0,99
HBO verpleegkunde	0,90
<i>HBO radiologie</i>	
HBO laboratorium	0,63
<i>HBO accountancy en bedrijfseconomie</i>	
WO accountancy en belastingen	0,74
HBO secretariaat	0,51
MBO/LLW administratie	0,48
HBO recht en bestuur	0,40
<i>HBO commerciële economie</i>	
HBO bedrijfskunde	0,67
<i>HBO toerisme en recreatie</i>	
MBO/LLW toerisme en recreatie	0,96
HBO secretariaat	0,48
HAVO/VWO	0,47
<i>HBO recht en bestuur</i>	
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0,40
<i>HBO secretariaat</i>	
MBO/LLW administratie	0,51
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0,51
HBO toerisme en recreatie	0,48
<i>HBO bedrijfskunde</i>	
HBO commerciële economie	0,67
HBO werktuigbouwkunde	0,53
MBO/LLW bedrijfskunde	0,46
<i>HBO communicatie en journalistiek</i>	
<i>HBO maatschappelijk werk en hulpverlening</i>	
HBO personeelswerk	0,49

Tabel 3.21(vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>HBO personeelswerk</i>	
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	0,49
<i>HBO bibliotheek en documentatie</i>	
<i>HBO uitvoerende en beeldende kunsten</i>	
<i>HBO openbare orde en veiligheid</i>	
WO	
<i>WO letteren</i>	
WO kunstwetenschappen	0,55
HBO tolk en vertaler	0,44
<i>WO theologie</i>	
<i>WO landbouw en milieukunde</i>	
WO civiele techniek	0,46
WO wiskunde en natuurwetenschappen	0,43
<i>WO wiskunde en natuurwetenschappen</i>	
WO landbouw en milieukunde	0,43
<i>WO bouwkunde</i>	
WO civiele techniek	0,84
<i>WO civiele techniek</i>	
WO bouwkunde	0,84
WO landbouw en milieukunde	0,46
<i>WO werktuigbouwkunde</i>	
WO elektrotechniek	0,50
<i>WO elektrotechniek</i>	
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	0,63
WO werktuigbouwkunde	0,50
<i>WO informatica en bestuurlijke informatiekunde</i>	
WO elektrotechniek	0,63
<i>WO (dier)geneeskunde</i>	
WO tandheelkunde	0,99
<i>WO tandheelkunde</i>	
WO (dier)geneeskunde	0,99
<i>WO farmacie</i>	
<i>WO econom(etr)ie</i>	
WO bedrijfskunde	0,49
WO rechten en bestuurskunde	0,40
<i>WO bedrijfskunde</i>	
WO econom(etr)ie	0,49

Tabel 3.21 (vervolg)

Overzicht opleidingstypen waarvan op de markt sterke concurrentie wordt ondervonden, gemiddelde 1995-1996

Opleidingstype	concurrentie-index
<i>WO accountancy en belastingen</i>	
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0,74
<i>WO rechten en bestuurskunde</i>	
WO econom(etr)ie	0,40
<i>WO sociale wetenschappen</i>	
<i>WO kunstwetenschappen</i>	
WO letteren	0,55

Bron: ROA

Toelichting:

De concurrentie-index tussen opleidingstypen geeft aan hoe sterk de beroepenstructuur van twee opleidingen op elkaar lijkt.

Tabel 3.22
Conjunctuurgevoeligheid per opleidingstype

Opleidingstype	conjunctuurgevoeligheid	typering
BASISONDERWIJS		
Basisonderwijs	0,97	gemiddeld
MAVO, VBO		
MAVO		
MAVO	0,82	gemiddeld
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving		
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	0,64	gemiddeld
VBO Techniek		
VBO bouwtechniek	1,54	erg hoog
VBO installatietechniek	1,76	erg hoog
VBO mechanische techniek	1,26	hoog
VBO fijnmechanische techniek	1,23	hoog
VBO motorvoertuigentechniek	1,24	hoog
VBO elektrotechniek	1,19	hoog
VBO grafische techniek	1,42	erg hoog
VBO brood en banket	1,27	hoog
VBO horeca en levensmiddelentechniek	1,00	gemiddeld
VBO vervoer	1,48	erg hoog
VBO Economie		
VBO administratie, handel en textiel	0,73	gemiddeld
VBO Verzorging		
VBO verzorging	0,60	laag
VBO Openbare orde en veiligheid		
VBO beveiliging	0,64	gemiddeld
HAVO/VWO, MBO/LLW		
HAVO/VWO		
HAVO/VWO	0,85	gemiddeld
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving		
MBO/LLW landbouw en veeteelt	0,51	laag
MBO/LLW milieu en groene ruimte	0,45	laag
MBO/LLW Techniek		
MBO/LLW laboratorium	0,51	laag
MBO/LLW bouw	1,57	erg hoog
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	1,33	erg hoog
MBO/LLW installatietechniek	1,52	erg hoog
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	1,16	hoog
MBO/LLW fijnmechanische techniek	1,23	hoog
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	1,10	hoog
MBO/LLW vliegtuigtechniek	1,10	hoog
MBO/LLW operationele techniek	1,07	hoog
MBO/LLW elektrotechniek	1,13	hoog
MBO/LLW grafische techniek	1,27	hoog
MBO/LLW procestechniek	0,84	gemiddeld
MBO/LLW brood en banket	0,40	laag

Tabel 3.22 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per opleidingstype

Opleidingstype	conjunctuurgevoeligheid	typering
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	0,62	laag
MBO/LLW vervoer	1,30	hoog
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>		
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	0,59	laag
MBO/LLW apothekersassistent	0,43	laag
MBO/LLW verpleging	0,61	laag
MBO/LLW gezondheidstechniek	0,43	laag
MBO sociaal-cultureel	0,80	gemiddeld
MBO/LLW verzorging	0,70	gemiddeld
MBO/LLW uiterlijke verzorging	0,77	gemiddeld
MBO/LLW horeca	0,93	gemiddeld
MBO/LLW beweging en therapie	0,69	gemiddeld
<i>MBO/LLW Economie</i>		
MBO/LLW administratie	0,87	gemiddeld
MBO/LLW handel	0,83	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	0,76	gemiddeld
MBO/LLW toerisme en recreatie	0,83	gemiddeld
MBO/LLW bedrijfskunde	0,92	gemiddeld
MBO/LLW automatisering	0,91	gemiddeld
MBO/LLW geld, bank en belastingen	0,74	gemiddeld
MBO verzekeringswezen	0,90	gemiddeld
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>		
MBO openbare orde en veiligheid	0,55	laag
HBO		
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>		
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	0,80	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	0,71	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	0,70	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	0,70	gemiddeld
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	0,79	gemiddeld
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	0,65	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	0,62	laag
HBO tolk en vertaler	0,18	erg laag
<i>HBO Landbouw</i>		
HBO landbouw en veeteelt	0,48	laag
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	0,59	laag
<i>HBO Techniek</i>		
HBO laboratorium	0,87	gemiddeld
HBO bouwkunde	1,43	erg hoog
HBO civiele techniek	1,34	erg hoog
HBO werktuigbouwkunde	1,04	gemiddeld
HBO elektrotechniek	1,05	hoog
HBO informatica	1,07	hoog
HBO chemische technologie	1,23	hoog
HBO vervoer en logistiek	0,68	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>		
HBO verpleegkunde	0,52	laag
HBO (fysio)therapie	0,38	erg laag

Tabel 3.22 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per opleidingstype

Opleidingstype	conjunctuurgevoeligheid	typering
HBO voeding	0,38	erg laag
HBO radiologie	0,38	erg laag
<i>HBO Economie</i>		
HBO accountancy en bedrijfseconomie	1,05	hoog
HBO commerciële economie	1,07	hoog
HBO toerisme en recreatie	0,86	gemiddeld
HBO recht en bestuur	0,82	gemiddeld
HBO secretariaat	1,01	gemiddeld
HBO bedrijfskunde	1,06	hoog
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>		
HBO communicatie en journalistiek	0,96	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	0,74	gemiddeld
HBO personeelswerk	0,82	gemiddeld
HBO bibliotheek en documentatie	0,35	erg laag
<i>HBO Kunst</i>		
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	0,60	laag
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>		
HBO openbare orde en veiligheid	0,65	gemiddeld
WO		
<i>WO Letteren en theologie</i>		
WO letteren	0,49	laag
WO theologie	0,15	erg laag
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>		
WO landbouw en milieukunde	0,47	laag
<i>WO Techniek</i>		
WO wiskunde en natuurwetenschappen	0,63	gemiddeld
WO bouwkunde	0,86	gemiddeld
WO civiele techniek	0,86	gemiddeld
WO werktuigbouwkunde	1,49	erg hoog
WO elektrotechniek	1,54	erg hoog
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	1,11	hoog
<i>WO Medisch</i>		
WO (dier)geneeskunde	0,12	erg laag
WO tandheeskunde	0,12	erg laag
WO farmacie	0,78	gemiddeld
<i>WO Economie</i>		
WO econom(etr)ie	0,86	gemiddeld
WO bedrijfskunde	0,81	gemiddeld
WO accountancy en belastingen	0,65	gemiddeld
WO rechten en bestuurskunde	0,60	laag
<i>WO Sociaal-cultureel</i>		
WO sociale wetenschappen	0,54	laag

Tabel 3.22 (vervolg)
Conjunctuurgevoeligheid per opleidingstype

Opleidingstype	conjunctuurgevoeligheid	typering
WO Kunst WO kunstwetenschappen	0,43	laag

Bron: ROA

Toelichting:

De conjunctuurgevoeligheid van de werkgelegenheid heeft betrekking op de mate waarin de werkgelegenheid van de beroepsgroepen waarin mensen met een bepaalde opleidingsachtergrond werkzaam zijn, gevoelig is voor veranderingen van de economische situatie. Deze indicator geeft daarmee de mate van werkzekerheid aan voor dat opleidingstype.

Tabel 3.23

Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	- 80.400	- 17	- 3,6	erg laag
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	29.300	7	1,4	gemiddeld
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	- 12.700	- 17	- 3,6	erg laag
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	3.800	3	0,6	laag
VBO installatietechniek	- 100	- 1	- 0,1	laag
VBO mechanische techniek	- 11.100	- 10	- 2,0	erg laag
VBO fijnmechanische techniek	400	- 8	- 1,6	laag
VBO motorvoertuigentechniek	- 4.700	- 11	- 2,4	erg laag
VBO elektrotechniek	2.100	3	0,6	laag
VBO grafische techniek	- 1.000	- 18	- 3,8	erg laag
VBO brood en banket	- 1.700	- 13	- 2,7	erg laag
VBO horeca en levensmiddelentechniek	- 2.000	- 7	- 1,4	laag
VBO vervoer	- 3.000	- 8	- 1,7	laag
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	- 15.300	- 13	- 2,7	erg laag
VBO Verzorging				
VBO verzorging	- 1.800	- 1	- 0,2	laag
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	4.000	34	6,1	erg hoog
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	70.900	22	4,1	gemiddeld
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	17.600	16	3,0	gemiddeld
MBO/LLW milieu en groene ruimte	5.800	25	4,5	hoog
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	3.800	21	3,8	gemiddeld
MBO/LLW bouw	32.300	24	4,4	hoog
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	3.500	14	2,7	gemiddeld
MBO/LLW installatietechniek	4.000	16	3,1	gemiddeld
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	12.400	9	1,7	gemiddeld
MBO/LLW fijnmechanische techniek	900	6	1,2	laag
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	13.200	19	3,5	gemiddeld
MBO/LLW vliegtuigtechniek	- 600	- 9	- 2,0	laag
MBO/LLW operationele techniek	2.000	27	4,9	hoog
MBO/LLW elektrotechniek	23.600	15	2,8	gemiddeld
MBO/LLW grafische techniek	600	2	0,3	laag
MBO/LLW procestechniek	6.700	27	4,9	hoog

Tabel 3.23 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
MBO/LLW brood en banket	-400	-3	-0,6	laag
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	4.900	21	3,9	gemiddeld
MBO/LLW vervoer	11.300	21	3,9	gemiddeld
<i>MBO/LLW Dienstverlening en verzorging</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	3.300	15	2,9	gemiddeld
MBO/LLW apothekersassistent	4.800	28	5,1	hoog
MBO/LLW verpleging	24.000	20	3,7	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	16.200	27	4,9	hoog
MBO/LLW verzorging	6.600	4	0,7	laag
MBO/LLW uiterlijke verzorging	12.700	21	3,9	gemiddeld
MBO/LLW horeca	20.600	27	5,0	hoog
MBO/LLW beweging en therapie	4.200	16	3,0	gemiddeld
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	44.700	16	3,0	gemiddeld
MBO/LLW handel	20.700	7	1,4	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	23.400	23	4,2	gemiddeld
MBO/LLW toerisme en recreatie	4.400	24	4,5	hoog
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	3.900	4	0,8	laag
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	19.500	12	2,3	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	-3.200	-11	-2,2	erg laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	2.100	6	1,1	laag
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	6.000	16	3,1	gemiddeld
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	100	0	0,1	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	200	1	0,2	laag
HBO lerarenopleiding expressie	800	3	0,5	laag
HBO tolk en vertaler	1.900	20	3,7	gemiddeld
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	2.900	35	6,1	erg hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	2.000	14	2,6	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	400	1	0,2	laag
HBO bouwkunde	3.900	20	3,7	gemiddeld
HBO civiele techniek	1.700	10	1,9	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	5.400	15	2,8	gemiddeld
HBO elektrotechniek	5.100	12	2,4	gemiddeld
HBO informatica	10.200	28	5,0	hoog
HBO chemische technologie	1.400	17	3,2	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	2.800	12	2,3	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	11.800	23	4,1	gemiddeld
HBO (fysio)therapie	9.300	24	4,5	hoog
HBO voeding	1.000	21	3,9	gemiddeld

Tabel 3.23 (vervolg)
Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	8.400	15	2,7	gemiddeld
HBO commerciële economie	12.000	29	5,2	hoog
HBO toerisme en recreatie	2.300	25	4,6	hoog
HBO recht en bestuur	6.900	32	5,6	hoog
HBO secretariaat	4.600	15	2,8	gemiddeld
HBO bedrijfskunde	16.000	25	4,5	hoog
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	5.300	32	5,8	hoog
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	9.600	13	2,5	gemiddeld
HBO personeelswerk	-200	-1	-0,2	laag
HBO bibliotheek en documentatie	3.300	24	4,4	hoog
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	8.200	17	3,3	gemiddeld
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	600	6	1,2	laag
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	11.100	25	4,5	hoog
WO theologie	-900	-15	-3,2	erg laag
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	1.800	15	2,9	gemiddeld
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	6.100	10	1,9	gemiddeld
WO bouwkunde	3.000	32	5,7	hoog
WO civiele techniek	1.600	23	4,2	gemiddeld
WO werktuigbouwkunde	1.300	13	2,5	gemiddeld
WO elektrotechniek	1.400	15	2,9	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	4.700	60	9,8	erg hoog
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	800	2	0,4	laag
WO tandheelkunde	700	11	2,1	gemiddeld
WO farmacie	-200	-2	-0,5	laag
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	15.900	38	6,6	erg hoog
WO bedrijfskunde	10.300	49	8,3	erg hoog
WO accountancy en belastingen	6.700	36	6,4	erg hoog
WO rechten en bestuurskunde	7.000	12	2,3	gemiddeld
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	19.000	23	4,2	gemiddeld

Tabel 3.23 (vervolg)

Verwachte uitbreidingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	900	18	3,4	gemiddeld
Totaal	560.800	9	1,7	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

Uitbreidingsvraag is de vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat door groei van de werkgelegenheid. Als er sprake is van een werkgelegenheidsdaling, is de uitbreidingsvraag negatief.

Tabel 3.24

Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	111.100	23	4,3	hoog
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	122.500	30	5,4	erg hoog
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	15.200	20	3,8	gemiddeld
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	26.900	20	3,7	gemiddeld
VBO installatietechniek	2.900	29	5,2	erg hoog
VBO mechanische techniek	30.600	26	4,8	erg hoog
VBO fijnmechanische techniek	1.000	19	3,5	gemiddeld
VBO motorvoertuigentechniek	8.400	20	3,8	gemiddeld
VBO elektrotechniek	15.300	24	4,4	hoog
VBO grafische techniek	1.900	33	5,8	erg hoog
VBO brood en banket	2.500	20	3,7	gemiddeld
VBO horeca en levensmiddelentechniek	8.200	28	5,0	erg hoog
VBO vervoer	8.700	23	4,3	hoog
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	23.200	19	3,6	gemiddeld
VBO Verzorging				
VBO verzorging	51.900	29	5,2	erg hoog
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	1.000	9	1,6	erg laag
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	72.700	23	4,2	hoog
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	20.200	18	3,4	gemiddeld
MBO/LLW milieu en groene ruimte	3.100	13	2,5	laag
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	5.200	29	5,2	erg hoog
MBO/LLW bouw	26.500	20	3,6	gemiddeld
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	5.300	22	4,0	gemiddeld
MBO/LLW installatietechniek	4.000	16	3,1	laag
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	31.400	22	4,1	gemiddeld
MBO/LLW fijnmechanische techniek	2.800	20	3,7	gemiddeld
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	13.900	20	3,6	gemiddeld
MBO/LLW vliegtuigtechniek	1.700	27	4,9	erg hoog
MBO/LLW operationele techniek	1.200	17	3,1	laag
MBO/LLW elektrotechniek	25.900	16	3,1	laag
MBO/LLW grafische techniek	6.800	17	3,2	laag
MBO/LLW procestechniek	3.400	14	2,6	laag

Tabel 3.24 (vervolg)

Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
MBO/LLW brood en banket	2.800	19	3,6	gemiddeld
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	4.000	18	3,3	gemiddeld
MBO/LLW vervoer	8.400	16	3,0	laag
<i>MBO Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	2.600	12	2,3	erg laag
MBO/LLW apothekersassistent	2.900	17	3,2	laag
MBO/LLW verpleging	23.200	19	3,6	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	10.300	17	3,3	laag
MBO/LLW verzorging	32.600	17	3,2	laag
MBO/LLW uiterlijke verzorging	10.800	18	3,3	gemiddeld
MBO/LLW horeca	12.600	17	3,1	laag
MBO/LLW beweging en therapie	3.800	15	2,8	laag
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	43.200	15	2,9	laag
MBO/LLW handel	52.900	18	3,4	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	18.700	18	3,4	gemiddeld
MBO/LLW toerisme en recreatie	700	4	0,8	erg laag
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	20.900	23	4,1	hoog
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	28.200	18	3,3	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	8.300	27	4,9	erg hoog
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	7.200	20	3,7	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	7.200	20	3,7	gemiddeld
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	2.500	16	3,1	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	3.200	23	4,3	hoog
HBO lerarenopleiding expressie	7.500	25	4,5	hoog
HBO tolk en vertaler	1.000	11	2,1	erg laag
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	1.900	22	4,1	gemiddeld
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	2.600	18	3,3	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	8.500	22	4,1	gemiddeld
HBO bouwkunde	4.400	23	4,2	hoog
HBO civiele techniek	3.500	20	3,8	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	8.200	22	4,1	gemiddeld
HBO elektrotechniek	6.500	16	3,0	laag
HBO informatica	5.100	14	2,6	laag
HBO chemische technologie	2.000	25	4,5	hoog
HBO vervoer en logistiek	5.400	23	4,2	hoog
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	8.800	17	3,2	laag
HBO (fysio)therapie	5.700	15	2,8	laag
HBO voeding	800	16	3,0	laag

Tabel 3.24 (vervolg)
Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
HBO Economie				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	13.600	23	4,3	hoog
HBO commerciële economie	7.800	19	3,5	gemiddeld
HBO toerisme en recreatie	2.300	25	4,6	hoog
HBO recht en bestuur	4.400	20	3,7	gemiddeld
HBO secretariaat	7.500	24	4,4	hoog
HBO bedrijfskunde	13.300	20	3,8	gemiddeld
HBO Sociaal-cultureel				
HBO communicatie en journalistiek	1.700	10	2,0	erg laag
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	13.300	18	3,3	gemiddeld
HBO personeelswerk	3.300	17	3,2	laag
HBO bibliotheek en documentatie	2.200	16	3,0	laag
HBO Kunst				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	10.700	23	4,2	hoog
HBO Openbare orde en veiligheid				
HBO openbare orde en veiligheid	2.200	22	4,0	gemiddeld
WO				
WO Letteren en theologie				
WO letteren	9.100	20	3,7	gemiddeld
WO theologie	1.500	27	4,8	erg hoog
WO Landbouw en milieukunde				
WO landbouw en milieukunde	1.300	10	2,0	erg laag
WO Techniek				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	12.700	21	3,8	gemiddeld
WO bouwkunde	1.900	20	3,8	gemiddeld
WO civiele techniek	1.800	25	4,6	hoog
WO werktuigbouwkunde	1.700	17	3,2	laag
WO elektrotechniek	1.700	19	3,5	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	800	10	1,8	erg laag
WO Medisch				
WO (dier)geneeskunde	9.000	20	3,8	gemiddeld
WO tandheelkunde	1.400	22	4,0	gemiddeld
WO farmacie	900	13	2,5	laag
WO Economie				
WO econom(etr)ie	8.600	20	3,8	gemiddeld
WO bedrijfskunde	3.200	15	2,9	laag
WO accountancy en belastingen	3.900	21	3,9	gemiddeld
WO rechten en bestuurskunde	11.400	20	3,7	gemiddeld
WO Sociaal-cultureel				
WO sociale wetenschappen	14.200	17	3,2	laag

Tabel 3.24 (vervolg)

Verwachte vervangingsvraag per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	700	15	2,9	laag
Totaal	1.264.400	20	3,7	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

De vraag naar nieuwe arbeidskrachten die ontstaat doordat de arbeidsplaatsen van werkenden die met pensioen gaan, arbeidsongeschikt worden of zich (tijdelijk) terugtrekken van de arbeidsmarkt opnieuw moeten worden opgevuld. Vertrek van werkenden dat niet leidt tot vraag naar nieuwkomers uit hetzelfde opleidingstype wordt niet meegerekend als vervangingsvraag.

Tabel 3.25

Verwachte baanopeningen per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	111.100	23	4,3	laag
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	151.800	37	6,8	gemiddeld
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	15.200	20	3,8	laag
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	30.700	23	4,3	laag
VBO installatietechniek	2.900	29	5,2	gemiddeld
VBO mechanische techniek	30.600	26	4,8	gemiddeld
VBO fijnmechanische techniek	1.000	19	3,5	laag
VBO motorvoertuigentechniek	8.400	20	3,8	laag
VBO elektrotechniek	17.400	27	5,0	gemiddeld
VBO grafische techniek	1.900	33	5,8	gemiddeld
VBO brood en banket	2.500	20	3,7	laag
VBO horeca en levensmiddelentechniek	8.200	28	5,0	gemiddeld
VBO vervoer	8.700	23	4,3	gemiddeld
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	23.200	19	3,6	laag
VBO Verzorging				
VBO verzorging	51.900	29	5,2	gemiddeld
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	5.000	43	7,7	gemiddeld
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	143.600	45	8,3	gemiddeld
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	37.800	34	6,4	gemiddeld
MBO/LLW milieu en groene ruimte	8.900	38	7,0	gemiddeld
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	9.000	49	9,0	hoog
MBO/LLW bouw	58.800	43	8,0	gemiddeld
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	8.800	36	6,7	gemiddeld
MBO/LLW installatietechniek	8.000	33	6,2	gemiddeld
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	43.800	31	5,8	gemiddeld
MBO/LLW fijnmechanische techniek	3.700	26	4,9	gemiddeld
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	27.100	38	7,1	gemiddeld
MBO/LLW vliegtuigtechniek	1.700	27	4,9	gemiddeld
MBO/LLW operationele techniek	3.200	44	8,0	gemiddeld
MBO/LLW elektrotechniek	49.500	31	5,9	gemiddeld
MBO/LLW grafische techniek	7.400	19	3,5	laag
MBO/LLW procestechniek	10.100	40	7,5	gemiddeld

Tabel 3.25 (vervolg)

Verwachte baanopeningen per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
MBO/LLW brood en banket	2.800	19	3,6	laag
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	8.900	39	7,2	gemiddeld
MBO/LLW vervoer	19.700	37	6,9	gemiddeld
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	5.900	28	5,2	gemiddeld
MBO/LLW apothekersassistent	7.700	46	8,3	hoog
MBO/LLW verpleging	47.200	39	7,3	gemiddeld
MBO sociaal-cultureel	26.500	45	8,2	gemiddeld
MBO/LLW verzorging	39.200	21	3,9	laag
MBO/LLW uiterlijke verzorging	23.500	38	7,2	gemiddeld
MBO/LLW horeca	33.200	44	8,1	gemiddeld
MBO/LLW beweging en therapie	8.000	31	5,8	gemiddeld
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	87.900	31	5,9	gemiddeld
MBO/LLW handel	73.600	25	4,8	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	42.100	41	7,6	gemiddeld
MBO/LLW toerisme en recreatie	5.100	28	5,3	gemiddeld
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	24.800	27	4,9	gemiddeld
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	47.700	30	5,6	gemiddeld
HBO lerarenopleiding talen	8.300	27	4,9	gemiddeld
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	9.300	26	4,8	gemiddeld
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	13.200	37	6,8	gemiddeld
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	2.600	17	3,2	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	3.400	24	4,5	gemiddeld
HBO lerarenopleiding expressie	8.300	27	5,0	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	2.900	31	5,8	gemiddeld
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	4.800	57	10,2	hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	4.600	31	5,9	gemiddeld
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	8.900	24	4,3	gemiddeld
HBO bouwkunde	8.300	43	7,9	gemiddeld
HBO civiele techniek	5.200	30	5,7	gemiddeld
HBO werktuigbouwkunde	13.600	37	6,9	gemiddeld
HBO elektrotechniek	11.600	28	5,4	gemiddeld
HBO informatica	15.300	41	7,6	gemiddeld
HBO chemische technologie	3.400	42	7,7	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	8.200	35	6,5	gemiddeld
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	20.600	39	7,3	gemiddeld
HBO (fysio)therapie	15.000	40	7,3	gemiddeld
HBO voeding	1.800	37	6,9	gemiddeld

Tabel 3.25 (vervolg)
Verwachte baanopeningen per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	22.000	38	7,0	gemiddeld
HBO commerciële economie	19.800	47	8,7	hoog
HBO toerisme en recreatie	4.600	50	9,2	hoog
HBO recht en bestuur	11.300	52	9,3	hoog
HBO secretariaat	12.100	39	7,2	gemiddeld
HBO bedrijfskunde	29.300	45	8,3	gemiddeld
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	7.000	43	7,8	gemiddeld
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	22.900	31	5,8	gemiddeld
HBO personeelswerk	3.300	17	3,2	laag
HBO bibliotheek en documentatie	5.500	40	7,4	gemiddeld
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	18.900	40	7,5	gemiddeld
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	2.800	28	5,2	gemiddeld
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	20.200	45	8,2	gemiddeld
WO theologie	1.500	27	4,8	gemiddeld
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	3.100	25	4,9	gemiddeld
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	18.800	30	5,7	gemiddeld
WO bouwkunde	4.900	52	9,5	hoog
WO civiele techniek	3.400	48	8,8	hoog
WO werktuigbouwkunde	3.000	30	5,7	gemiddeld
WO elektrotechniek	3.100	34	6,4	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	5.500	69	11,6	erg hoog
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	9.800	22	4,2	laag
WO tandheelkunde	2.100	33	6,1	gemiddeld
WO farmacie	900	13	2,5	laag
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	24.500	58	10,4	erg hoog
WO bedrijfskunde	13.500	64	11,2	erg hoog
WO accountancy en belastingen	10.600	57	10,3	hoog
WO rechten en bestuurskunde	18.400	32	6,0	gemiddeld
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	33.200	40	7,4	gemiddeld

Tabel 3.25 (vervolg)

Verwachte baanopeningen per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	1.600	33	6,3	gemiddeld
Totaal	2.052.400	32	5,8	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

Baanopeningen zijn de totale vraag naar nieuwkomers op de arbeidsmarkt, zoals deze is bepaald door de werkgelegenheidsgroei (positieve uitbreidingsvraag) en de vervangingsvraag.

Tabel 3.26

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	122.400	26	4,7	gemiddeld
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	90.300	22	4,1	gemiddeld
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	10.800	14	2,7	laag
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	20.800	15	2,9	gemiddeld
VBO installatietechniek	4.600	47	7,9	erg hoog
VBO mechanische techniek	18.300	16	3,0	gemiddeld
VBO fijnmechanische techniek	300	6	1,1	erg laag
VBO motorvoertuigentechniek	8.800	21	3,9	gemiddeld
VBO elektrotechniek	8.100	13	2,4	laag
VBO grafische techniek	1.700	29	5,2	hoog
VBO brood en banket	4.100	32	5,8	hoog
VBO horeca en levensmiddelentechniek	11.200	38	6,7	hoog
VBO vervoer	4.200	11	2,2	laag
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	35.600	30	5,3	hoog
VBO Verzorging				
VBO verzorging	36.000	20	3,7	gemiddeld
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	3.300	28	5,1	hoog
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	148.900	46	7,9	erg hoog
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	21.500	19	3,6	gemiddeld
MBO/LLW milieu en groene ruimte	6.700	28	5,1	hoog
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	7.400	41	7,1	erg hoog
MBO/LLW bouw	25.500	19	3,5	gemiddeld
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	4.700	19	3,6	gemiddeld
MBO/LLW installatietechniek	5.500	23	4,1	gemiddeld
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	29.200	21	3,9	gemiddeld
MBO/LLW fijnmechanische techniek	2.100	15	2,9	gemiddeld
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	16.100	23	4,2	gemiddeld
MBO/LLW vliegtuigtechniek	1.000	16	2,9	gemiddeld
MBO/LLW operationele techniek	1.000	13	2,5	laag
MBO/LLW elektrotechniek	31.500	20	3,7	gemiddeld
MBO/LLW grafische techniek	8.800	22	4,1	gemiddeld
MBO/LLW procestechniek	3.400	14	2,6	laag

Tabel 3.26 (vervolg)

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
MBO/LLW brood en banket	3.100	21	3,9	gemiddeld
MBO/LLW levensmiddelentechniek/vleesverwerking	6.600	29	5,2	hoog
MBO/LLW vervoer	10.900	20	3,8	gemiddeld
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	7.600	36	6,3	hoog
MBO/LLW apothekersassistent	6.400	38	6,6	hoog
MBO/LLW verpleging	9.400	8	1,5	laag
MBO sociaal-cultureel	25.100	42	7,3	erg hoog
MBO/LLW verzorging	46.800	25	4,5	gemiddeld
MBO/LLW uiterlijke verzorging	11.400	19	3,5	gemiddeld
MBO/LLW horeca	14.500	19	3,6	gemiddeld
MBO/LLW beweging en therapie	9.300	35	6,3	hoog
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	58.600	21	3,8	gemiddeld
MBO/LLW handel	64.900	22	4,1	gemiddeld
MBO/LLW secretariaat	18.300	18	3,3	gemiddeld
MBO/LLW toerisme en recreatie	10.000	54	9,1	erg hoog
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	10.400	11	2,1	laag
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	17.100	11	2,1	laag
HBO lerarenopleiding talen	3.300	11	2,1	laag
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	2.700	8	1,5	laag
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	4.700	13	2,5	laag
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	1.800	12	2,3	laag
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	700	5	1,0	erg laag
HBO lerarenopleiding expressie	6.100	20	3,7	gemiddeld
HBO tolk en vertaler	600	7	1,4	laag
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	2.400	29	5,3	hoog
HBO milieukunde en levensmiddelentechnologie	5.600	38	6,6	hoog
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	6.100	16	3,0	gemiddeld
HBO bouwkunde	3.700	19	3,5	gemiddeld
HBO civiele techniek	2.400	14	2,6	laag
HBO werktuigbouwkunde	8.300	23	4,2	gemiddeld
HBO elektrotechniek	8.100	20	3,6	gemiddeld
HBO informatica	7.400	20	3,7	gemiddeld
HBO chemische technologie	1.600	19	3,6	gemiddeld
HBO vervoer en logistiek	1.900	8	1,5	laag
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	10.600	20	3,7	gemiddeld
HBO (fysio)therapie	9.300	25	4,5	gemiddeld
HBO voeding	1.700	36	6,3	hoog

Tabel 3.26 (vervolg)

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	18.800	33	5,8	hoog
HBO commerciële economie	20.200	48	8,2	erg hoog
HBO toerisme en recreatie	4.000	44	7,6	erg hoog
HBO recht en bestuur	300	1	0,2	erg laag
HBO secretariaat	5.600	18	3,4	gemiddeld
HBO bedrijfskunde	26.700	41	7,1	erg hoog
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	5.600	34	6,0	hoog
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	15.500	21	3,9	gemiddeld
HBO personeelswerk	8.700	46	7,9	erg hoog
HBO bibliotheek en documentatie	2.700	20	3,7	gemiddeld
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	12.700	27	4,9	hoog
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	2.200	22	4,1	gemiddeld
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	15.900	35	6,2	hoog
WO theologie	600	11	2,0	laag
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	3.500	29	5,2	hoog
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	13.800	22	4,1	gemiddeld
WO bouwkunde	2.000	21	3,9	gemiddeld
WO civiele techniek	1.000	14	2,7	laag
WO werktuigbouwkunde	3.300	35	6,1	hoog
WO elektrotechniek	1.800	20	3,7	gemiddeld
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	3.000	38	6,6	hoog
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	6.600	15	2,8	gemiddeld
WO tandheelkunde	400	7	1,3	laag
WO farmacie	1.100	15	2,9	gemiddeld
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	16.700	39	6,9	erg hoog
WO bedrijfskunde	6.300	30	5,4	hoog
WO accountancy en belastingen	900	5	1,0	erg laag
WO rechten en bestuurskunde	19.000	33	5,9	hoog
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	26.700	32	5,8	hoog

Tabel 3.26 (vervolg)

Verwachte instroom van schoolverlaters per opleidingstype, 1997-2002

Opleidingstype	aantal	totaal %	gemiddeld jaarlijks %	typering
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	2.100	44	7,6	erg hoog
Totaal	1.394.100	22	4,1	gemiddeld

Bron: ROA

Toelichting:

De instroom is het verwachte aanbod van nieuwe arbeidskrachten op de arbeidsmarkt. Deze is gebaseerd op de verwachte uistroom van schoolverlaters uit het initiële dagonderwijs, het deeltijdonderwijs, het niet-reguliere voltijdonderwijs en de beroepsgerichte volwasseneducatie.

Tabel 3.27

Indicator toekomstige arbeidsmarktperspectieven (ITA) en Indicator toekomstige knelpunten in de personeelsvoorziening (ITKP) naar opleidingstype in 2002

Opleidingstype	ITA	typering arbeidsmarkt- perspectief	ITKP	typering knelpunten
BASISONDERWIJS				
Basisonderwijs	1,08	matig	1,25	geen
MAVO, VBO				
MAVO				
MAVO	0,97	goed	0,97	groot
VBO Landbouw en natuurlijke omgeving				
VBO landbouw en natuurlijke omgeving	0,98	goed	1,15	vrijwel geen
VBO Techniek				
VBO bouwtechniek	1,03	redelijk	1,03	enige
VBO installatietechniek	1,23	slecht	1,23	geen
VBO mechanische techniek	0,98	goed	1,06	vrijwel geen
VBO fijnmechanische techniek	0,94	goed	1,01	enige
VBO motorvoertuigentechniek	1,05	redelijk	1,16	geen
VBO elektrotechniek	0,93	goed	0,93	groot
VBO grafische techniek	1,00	goed	1,15	vrijwel geen
VBO brood en banket	1,15	matig	1,30	geen
VBO horeca en levensmiddelen techniek	1,17	slecht	1,23	geen
VBO vervoer	0,94	goed	1,00	groot
VBO Economie				
VBO administratie, handel en textiel	1,17	slecht	1,31	geen
VBO Verzorging				
VBO verzorging	1,02	redelijk	1,03	enige
VBO Openbare orde en veiligheid				
VBO beveiliging	0,94	goed	0,94	groot
HAVO/VWO, MBO/LLW				
HAVO/VWO				
HAVO/VWO	1,05	redelijk	1,05	enige
MBO/LLW Landbouw en natuurlijke omgeving				
MBO/LLW landbouw en veeteelt	0,93	goed	0,93	groot
MBO/LLW milieu en groene ruimte	0,96	goed	0,96	groot
MBO/LLW Techniek				
MBO/LLW laboratorium	0,96	goed	0,96	groot
MBO/LLW bouw	0,87	goed	0,87	groot
MBO/LLW grond-, weg- en waterbouw	0,90	goed	0,90	groot
MBO/LLW installatietechniek	0,92	goed	0,92	groot
MBO/LLW werktuigbouw en mechanische techniek	0,95	goed	0,95	groot
MBO/LLW fijnmechanische techniek	0,93	goed	0,93	groot
MBO/LLW motorvoertuigentechniek	0,91	goed	0,91	groot
MBO/LLW vliegtuigtechniek	0,94	goed	1,02	enige
MBO/LLW operationele techniek	0,80	zeer goed	0,80	zeer groot

Tabel 3.27 (vervolg)

Indicator toekomstige arbeidsmarktperspectieven (ITA) en Indicator toekomstige knelpunten in de personeelsvoorziening (ITKP) naar opleidingstype in 2002

Opleidingstype	ITA	typering arbeidsmarkt- perspectief	ITKP	typering knelpunten
MBO/LLW elektrotechniek	0,93	goed	0,93	groot
MBO/LLW grafische techniek	1,07	matig	1,07	vrijwel geen
MBO/LLW procestechniek	0,81	zeer goed	0,81	zeer groot
MBO/LLW brood en banket	1,03	redelijk	1,05	enige
MBO/LLW levensmiddelen techniek/ vleesverwerking	0,99	goed	0,99	groot
MBO/LLW vervoer	0,93	goed	0,93	groot
<i>MBO/LLW Dienstverlening en gezondheidszorg</i>				
MBO dokters-, tandarts- en dierenartsassistent	1,11	matig	1,11	vrijwel geen
MBO/LLW apothekersassistent	0,97	goed	0,97	groot
MBO/LLW verpleging	0,81	zeer goed	0,81	zeer groot
MBO sociaal-cultureel	1,01	redelijk	1,01	enige
MBO/LLW verzorging	1,07	matig	1,07	vrijwel geen
MBO/LLW uiterlijke verzorging	0,88	goed	0,88	groot
MBO/LLW horeca	0,85	zeer goed	0,85	zeer groot
MBO/LLW beweging en therapie	1,07	matig	1,07	vrijwel geen
<i>MBO/LLW Economie</i>				
MBO/LLW administratie	0,96	goed	0,96	groot
MBO/LLW handel	1,02	redelijk	1,02	enige
MBO/LLW secretariaat	0,89	goed	0,89	groot
MBO/LLW toerisme en recreatie	1,29	slecht	1,29	geen
<i>MBO Openbare orde en veiligheid</i>				
MBO openbare orde en veiligheid	0,88	goed	0,88	groot
HBO				
<i>HBO Onderwijs en tolk en vertaler</i>				
HBO lerarenopleiding basisonderwijs	0,87	goed	0,87	groot
HBO lerarenopleiding talen	0,88	goed	0,96	groot
HBO lerarenopleiding natuur en techniek	0,86	goed	0,86	groot
HBO lerarenopleiding economie en maatschappij	0,85	zeer goed	0,85	zeer groot
HBO lerarenopleiding lichamelijke opvoeding	0,96	goed	0,96	groot
HBO lerarenopleiding medisch en verzorging	0,87	goed	0,87	groot
HBO lerarenopleiding expressie	0,98	goed	0,98	groot
HBO tolk en vertaler	0,90	goed	0,90	groot
<i>HBO Landbouw</i>				
HBO landbouw en veeteelt	0,85	zeer goed	0,85	zeer groot
HBO milieukunde en levensmiddelen technologie	1,07	matig	1,07	vrijwel geen
<i>HBO Techniek</i>				
HBO laboratorium	0,96	goed	0,96	groot
HBO bouwkunde	0,83	zeer goed	0,83	zeer groot
HBO civiele techniek	0,86	goed	0,86	groot
HBO werktuigbouwkunde	0,88	goed	0,88	groot
HBO elektrotechniek	0,93	goed	0,93	groot
HBO informatica	0,85	zeer goed	0,85	zeer groot
HBO chemische technologie	0,86	goed	0,86	groot
HBO vervoer en logistiek	0,80	zeer goed	0,80	zeer groot

Tabel 3.27 (vervolg)

Indicator toekomstige arbeidsmarktperspectieven (ITA) en Indicator toekomstige kans op knelpunten in de personeelsvoorziening (ITKP) naar opleidingstype in 2002

Opleidingstype	ITA	typering arbeidsmarkt- perspectief	ITKP	typering knelpunten
<i>HBO Paramedisch</i>				
HBO verpleegkunde	0,87	goed	0,87	groot
HBO (fysio)therapie	0,92	goed	0,92	groot
HBO voeding	1,00	goed	1,00	groot
<i>HBO Economie</i>				
HBO accountancy en bedrijfseconomie	0,95	goed	0,95	groot
HBO commerciële economie	1,02	redelijk	1,02	enige
HBO toerisme en recreatie	1,03	redelijk	1,03	enige
HBO recht en bestuur	0,69	zeer goed	0,69	zeer groot
HBO secretariaat	0,88	goed	0,88	groot
HBO bedrijfskunde	0,97	goed	0,97	groot
<i>HBO Sociaal-cultureel</i>				
HBO communicatie en journalistiek	0,98	goed	0,98	groot
HBO maatschappelijk werk en hulpverlening	0,97	goed	0,97	groot
HBO personeelswerk	1,25	slecht	1,27	geen
HBO bibliotheek en documentatie	0,91	goed	0,91	groot
<i>HBO Kunst</i>				
HBO uitvoerende en beeldende kunsten	0,95	goed	0,95	groot
<i>HBO Openbare orde en veiligheid</i>				
HBO openbare orde en veiligheid	0,92	goed	0,92	groot
WO				
<i>WO Letteren en theologie</i>				
WO letteren	0,95	goed	0,95	groot
WO theologie	0,88	goed	1,00	groot
<i>WO Landbouw en milieukunde</i>				
WO landbouw en milieukunde	1,01	redelijk	1,01	enige
<i>WO Techniek</i>				
WO wiskunde en natuurwetenschappen	0,94	goed	0,94	groot
WO bouwkunde	0,78	zeer goed	0,78	zeer groot
WO civiele techniek	0,73	zeer goed	0,73	zeer groot
WO werktuigbouwkunde	0,95	goed	0,95	groot
WO elektrotechniek	0,87	goed	0,87	groot
WO informatica en bestuurlijke informatiekunde	0,78	zeer goed	0,78	zeer groot
<i>WO Medisch</i>				
WO (dier)geneeskunde	0,96	goed	0,96	groot
WO tandheelkunde	0,81	zeer goed	0,81	zeer groot
WO farmacie	1,01	redelijk	1,03	enige
<i>WO Economie</i>				
WO econom(etr)ie	0,87	goed	0,87	groot
WO bedrijfskunde	0,78	zeer goed	0,78	zeer groot
WO accountancy en belastingen	0,67	zeer goed	0,67	zeer groot
WO rechten en bestuurskunde	0,97	goed	0,97	groot

Tabel 3.27 (vervolg)

Indicator toekomstige arbeidsmarktperspectieven (ITA) en Indicator toekomstige knelpunten in de personeelsvoorziening (ITKP) naar opleidingstype in 2002

Opleidingstype	ITA	typering arbeidsmarkt- perspectief	ITKP	typering knelpunten
<i>WO Sociaal-cultureel</i>				
WO sociale wetenschappen	0,95	goed	0,95	groot
<i>WO Kunst</i>				
WO kunstwetenschappen	1,13	matig	1,13	vrijwel geen

Bron: ROA

Toelichting:

Het toekomstig arbeidsmarktperspectief geeft de verhouding tussen aanbod en vraag in de prognoseperiode naar een opleidingstype weer. Het aanbod is opgebouwd uit de verwachte instroom van schoolverlaters en het aantal kortdurig werklozen. De vraag bestaat uit de verwachte baanopeningen en de substitutievraag. Net als de ITA geeft ook de ITKP deze vraag-aanbod-spanning aan. Verschil met de ITA is dat bij de ITKP de uitstroom van werkenden als gevolg van een krimpende werkgelegenheid is meegerekend in de vraag, omdat verwacht mag worden dat bij knelpunten in de personeelsvoorziening deze (gedwongen) uitstroom kan worden afgeremd of elders werk zou kunnen vinden.

Statistische Bijlage
De Arbeidsmarkt naar Opleiding en Beroep tot 2002

Errata behorende bij pagina 23

Tabel 1.12
 Verwachte uitbreidingsvraag per bedrijfssector, 1997-2002

Bedrijfssector	Aantal	Totaal %	Gemiddeld jaarlijks %	Typering
Landbouw en visserij	-10.400	-5	-1,0	erg laag
Voeding	3.500	2	0,4	laag
Chemie	11.600	9	1,7	gemiddeld
Metaal en elektrotechniek	47.800	9	1,8	gemiddeld
Overige industrie	9.900	5	0,9	gemiddeld
Energie	-300	-0	-0,1	erg laag
Bouw en onroerend goed	18.200	4	0,8	gemiddeld
Handel	104.700	12	2,2	hoog
Transport en communicatie	29.100	8	1,5	gemiddeld
Bank- en verzekeringswezen	4.200	2	0,4	laag
Horeca, reparatie en zakelijke dienstverlening	185.500	19	3,6	erg hoog
Kwartaire diensten	91.500	9	1,7	gemiddeld
Overheid en onderwijs	12.600	1	0,3	laag
Totaal	560.800	9	1,7	gemiddeld